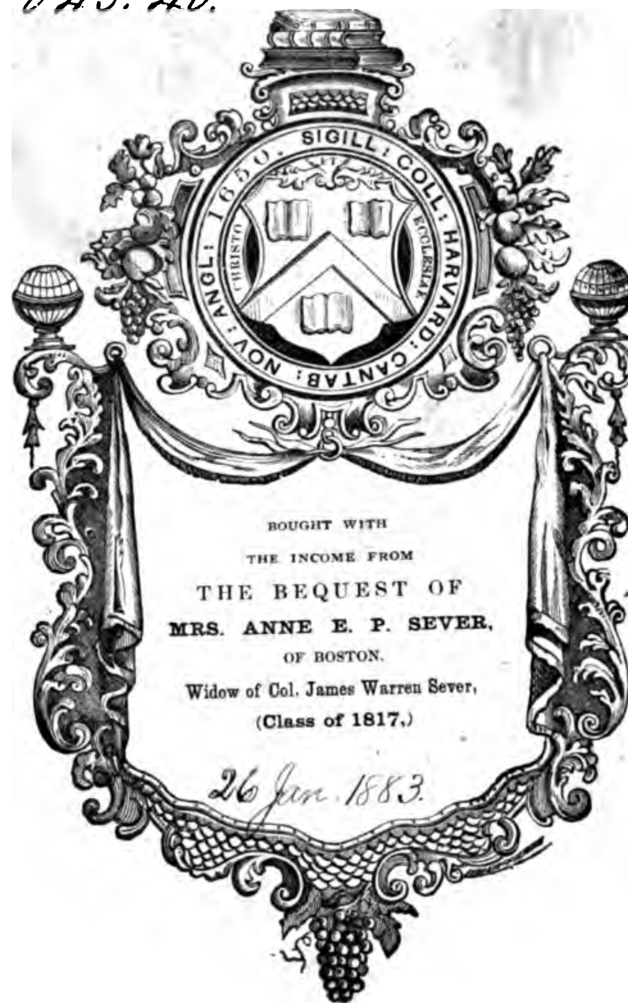

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY.

SIGILL: COLL: HARVARD: CANTAB: NOV: ANGL: 1650
CHRISTO ET ECCLESIAE
BOUGHT WITH
THE INCOME FROM
THE BEQUEST OF
MRS. ANNE E. P. SEVER,
OF BOSTON.
Widow of Col. James Warren Sever,
(Class of 1817,)
26 Jan. 1883.

1,25

APPENDIX

ARTIS DIONYSII THRACIS

AB

G. VHLIGIO

RECENSITAE

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEVBNERI
MDCCCLXXXI

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI.

G. VHLIGIVS
S. D.
H. VSENERO

Noli deridere, mi Vsenere, hoc prothysteron, quod ante artis Dionysianae quaterniones postremos transmitto Tibi appendicem. etenim duae sunt causae, quae illos aliquanto remorantur, altera laetissima, quae posita est in re, acerba altera, quae sita est in me. hanc quoque ut Tibi indicem: oculorum morbo vexor abhinc septem menses. is otii mei, quod (quibus temporibus non plane deerat) totum fere technographis graecis tribuere solebam, partem reliquit hisce studiis unam, duas dedit aut ambulando aut Antinoo aliisque fabulis romanensibus sed non romanis audiendis aut colloquiis politicis futilibus, qualia sunt: num revera cancellarius noster ex fumo daturus sit lucem aerario imperii Germanici, vel quid hodie de Carthagine censendum sit. ac desperassem de Dionysii recensione nunc absolvenda, nisi et oculis et manibus uti potuissem collegarum liberalissimorum.*) sed apage querelas. gaudeamus, quod — quae altera dilationis causa est — nova lux affulsit Thraci ex oriente.

Ex eis, quae Paulinus Martin 'Journal asiatique' ser. VI t. XX p 248 disputavit, Hoerschelmannus in dissertatione de Dionysii interpretibus p 81 conlegit versionem syriacam exstare technes Dionysianae ab Iacobo Edesseno confectam (qui episcopus Edessae erat exeunte saeculo septimo et ineunte octavo). nec dubitari posse, quin usus sit ille arte Thracis atque etiam Theodosii canonibus**), affirmat Merxius noster, peritissimus harum rerum iudex, qui mox commentationem 'de fatis artis grammaticae apud Syros' publici iuris faciet***); convertisse vero Edessenum in sermonem patrium nec totam artem nec particulam.

At ὁ τρώσας καὶ ἰάσατο. invenit nuperrime idem Merxius versionem syriacam plurimorum enchiridii graeci capitum, quae saeculo quinto vel sexto tribuenda est, in duobus libris manu scriptis musei Londinensis, inventam ita descripsit ut minimas librorum discrepantias adnotaret, descriptam ita interpretatus est, ut ubicunque pateret Syrum graeca diligenter imitatum esse, rursus in graecum sermonem converteret, quaecunque autem praeterea adderentur vel ab Dionysio valde

*) neque has ipsas licebat edere plagulas, absque Hilgardo fuisset, qui θρεπτήρια largissime reddit, nec more coactus, sed eo animo, ut facillimum sit accipere quidquid praebet.

**) Martinus composuit consonarum distributionem ab Iacobo propositam cum Dionysiana mutarum divisione, unde patet ψιλῶν δασέων μέσων classes ab Edesseno receptas eorumque nomina translata esse, sed ita ut omnes consonas, non solum mutas in has tres species distribueret. quod idem fecisse Armenium technes interpretem legisti, si modo legisti, in Dionysii editione mea p 11.

***) quae in libraria orphanotrophei Halensis prostabit coniuncta cum editione artis grammaticae Severi sive Iacobi Tacritensis.

a*

discreparent, in latinam linguam transferret. Atque primo obtutu elucet ad pristinam technes formam recuperandam non minoris esse Syrum quam Armenium momenti, qui ipse quoque exeunte quinto saeculo videtur artem Dionysii convertisse.

Nam primum persaepe huius testimonium ab Syro confirmatur contra codicum scholiorumque vel certe codicum concentum, quae quidem confirmatio cum alibi tum illic magni facienda est, ubi in interpretatione armenia aut aliquid deest quod exemplaria artis exhibent, aut additum aliquid legitur quo illa carent. Etiam in vetustissimis technes apographis haec invenitur adiectivi nominis definitio (p 636, 18 Bekk. 34, 3 ed. meae): *ἐπίθετον δέ ἐστι τὸ ἐπὶ κυρίων ἢ προσηγορικῶν ὁμωνύμως τιθέμενον καὶ δηλοῦν ἔπαινον ἢ ψόγον*, neque alia leguntur in lemmate scholii collectionis Vaticanae, in commentariolo byzantio ab Hilgardo edito, in vetustissimo catechismorum ex arte Dionysiana factorum, apud auctorem epimerismorum psalterii, in etymologico Gudiano, in Zonarae lexico. sed quid illud *ὁμωνύμως* significaret, CEASchmidtius symbolarum suarum p 239 frustra studuit explanare, nec ab communi omnium epithetorum finitione vocabulum non alienum est, si Schoemanni interpretationem (Redeth. p 89) sequimur. accedit quod in scholiis ipsis collectionis Vaticanae adverbium non inlustratur. attamen his tantum rationibus nixi non auderemus *ἀθετεῖν*; nunc audemus, postquam cognovimus nec Armenium *ὁμωνύμως* interpretatum esse neque Syrum. originem autem additamenti ex definitione homonymi p 636, 26 repetiverim, quod dicitur esse *τὸ κατὰ πολλῶν ὁμωνύμως τιθέμενον*. — In capite *περὶ ἐπιῤῥήματος* omnes codices praebent sexto decimo loco (p 642, 10) hanc speciem: *τὰ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα ἤλιθα*, vicesimo primo (p 642, 14) hance: *τὰ δὲ συλλήψεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ ἄμυδις*. sed quid sibi velint *συλληπτικά* iuxta *ἀθροιστικά*, nemo dicat. atque omittitur *συλλήψεως* classis in catechismis et ab latinis artigraphis, neque explanatur in commentario Heliodoreo. verum enimvero testantur eam scholion Stephanianum et lemma illi praemissum et lexicon Bachmannianum, ut dubitarem eicere nisi Armenii Syrique consensus condemnaret: nam uterque supervacanea quoque et perversa diligenter expressere, utpote imitatores incredibilem in modum serviles.*) — *Μετουσιαστικοῦ ὀνόματος* speciem, i. e. eius nominis, quod indicat ex qua materia aliquid factum sit, meliores libri et erotemata exhibent in serie specierum nominalium loco ultimo, deteriores codices et commentariolus paenultimo (p 636, 15 et 637, 25), vetustiores scholiastae videntur omnino non legisse, haud dubie nec Armenius legebat nec Syrus. ergo posteriore demum tempore in artem Dionysii inlata est. — Plus praebent simiae orientales e. g. p 642, 10, ubi in codicibus legimus: *τὰ δὲ παρακελεύσεως, οἷον εἶα ἄγε φέρε*. sed Armenius quinque exempla enumerat, quorum primum exprimit *ἄγε*, alterum significat *sine*, *patere*, tertium reddit *φέρε*, quartum idem valet quod *i*, quintum id quod *veni*; Syrus sex adverbia, quorum alterum et tertium respondent graecis *ἄγε* et *φέρε*, primum significat *sine*, quartum *i*, quintum *veni*, sextum *fac*. unde effici videtur, post *φέρε* utrumque etiam *ἴθι δεῦρο* invenisse.**)

---

*) cuius imitationis mirificentissima Armenius dedit exempla, ubi quae a patrii sermonis indole prorsus abhorrebant convertere conatus est. in capite de articulo apud Dionysium legimus p 640, 9: *ἀριθμοὶ τρεῖς, ἑνικός δυϊκός πληθυντικός· ἑνικὸς μὲν ὁ ἡ τό, δυϊκὸς δὲ τώ τά, πληθυντικὸς δὲ οἱ αἱ τά*, quorum verborum quae de singulari et plurali dicta sunt, duplicem ob causam in armenium sermonem transferri nequeunt; ea, quae de duali, ob triplicem: nam nec articulum habet haec lingua nec generum distinctionem nec dualem numerum. sed ne hic quidem Armenius imitatoris munere se abdicavit.

**) *ἔα* pro *εἶα* Syrum Armeniumque legisse non putaverim (quamquam apud Hesychium Suidam Zonaram occurrit: *ἔα δή· ἄγε δή*), sed perperam *εἶα* ab *ἐᾶν* derivasse.

Verum etiam ubi ab Armenio Syrus discrepat, gravissima eius est auctoritas, praesertim cum veri simillimum sit, Armenium nonnumquam non ex technes ipsius exemplari suo quae interpretatur petivisse, sed scholiastas graecos secutum esse.*) Multum dubitabant litigabantque technici Alexandrini ac Byzantii, num infinitivus *ἐγκλίσεως* nomine appellandus esset et quis locus ei tribui deberet in modorum serie. Dyscolus in rhematico posuit loco secundo, in syntaxi primo. Theodosius, canonum auctor, Apollonii rhematicum sequitur. in Dionysii codicibus omnibus *ἀπαρέμφατος* agmen claudit, quo cum ordine concinunt scholia Heliodori, Stephani, commentariolus, erotemata; eundemque testatur Choeroboscus in explanando Theodosio. at apud Armenium sic incedunt: indicativus infinitivus imperativus optativus coniunctivus. num igitur illo solo freti ita etiam Dionysium ordinasse arbitrabimur? dubitaremus certe quid censendum esset, nisi patrocinaretur codicum ordinationi Syrus. nunc putabimus hoc quoque loco Armenium scholio veteri ab Dionysio dissentienti obsecutum esse, quale nobis descripsit Hilgardus ex Marciano 489. — Dionymi definitioni haec subiciuntur p 637, 1: *οἷον Ἀλέξανδρος ὁ καὶ Πάρις, οὐκ ἀναστρέφοντος τοῦ λόγου· οὐ γάρ εἴ τις Ἀλέξανδρος, οὗτος καὶ Πάρις.* ratio flagitat ut scribatur *Πάρις ὁ καὶ Ἀλέξανδρος.* atque sic conlocat exempla explanatio Stephani: *Ξάνθος Σκάμανδρος, Πάρις Ἀλέξανδρος*, et scholium ineditum Marciani 489: *Πάρις ὁ καὶ Ἀλέξανδρος, Πύῤῥος ὁ καὶ Νεοπτόλεμος, Ξάνθος ὁ καὶ Σκάμανδρος*, et [Sergius] in Donatum: *dionymon, ut Paris Alexander, Elisa Dido.* at ordinem, quem artis codices exhibent, defendunt aliud scholion, commentariolus, erotemata vetustissima; nec minus Armenius ea nomina, quae in Graecorum locum substituit, utrobique eodem ordine profert. Syrus vero, si lectionem plenioris et melioris exemplaris sequimur, postquam dixit: *velut Azarja et Uzzia*, adicit: *non vero qui Uzzia dicitur, Azarja est.* — Exempla *συναπτικῶν συνδέσμων* in codicibus scholiis erotematis sunt *εἴ εἴπερ εἰδή εἰδήπερ* (p 643, 1), eademque exprimere conatur Armenius. sed frustra adhuc quaesivi unum alicuius scriptoris locum, ubi illud *εἰδήπερ* occurreret, quod ex technes exemplaribus usque in institutiones Melanthonis permanavit, coiciebamque fictam esse vocem ab interpolatore ad similitudinem exempli quarti speciei subsequentis: *παρασυναπτικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι μεθ' ὑπάρξεως καὶ τάξιν δηλοῦσιν. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἐπεί ἐπείπερ ἐπειδή ἐπειδήπερ.* iam suffragatur coniecturae meae Syrus. namque et *εἴ εἴπερ εἰδή* et *ἐπεί ἐπείπερ ἐπειδή ἐπειδήπερ* accuratissime reddere studet vocibus eodem plane modo compositis; quod vero *εἰδήπερ* coniunctioni respondeat, apud illum non reperitur.

Itaque cum multum lucis versione syriaca adferri enchiridio Dionysiano appareret, crimen criticum me commissurum esse duxi, nisi hanc quoque, sicut armeniacam, iam nunc ad restituendam technen adhiberem. quod faciam in recensione altera. etenim scis editionem meam bipertitam esse, antecedere eam artis formam, quam vetustissima exemplaria praebent, sequi eam, quae videtur

---

*) duas originationes Thrax proposuit *ῥαψῳδίας* nominis, quarum altera tantum codicibus tradita est (*οἱονεὶ ῥαβδῳδία τις οὖσα*), alteram (*παρὰ τὸ ῥάπτειν*) cognoscimus ex scholiis nonnullis, erotematis Guelferbytanis, latino artigrapho, Armenio; hic vero interpretatus est non ea quae attuli verba, sed *παρὰ τὸ συῤῥάπτειν ἔπη*, quibuscum conveniunt quae Wachsmuthius ex libro Burbonico protulit: *ἢ ῥαψῳδία εἴρηται ἀπὸ τοῦ συνεῤῥάφθαι ἐκ διαφόρων λέξεων καὶ νοημάτων τὰ ἔπη*, et quae Hilgardus ex scholiis Marciani 489 exscripsit: *ἢ παρὰ τὸ ῥάπτειν, ἐπειδὴ τὰ ἔπη συῤῥάπτεται.* — Sex tantum diphthongos Dionysius enumerat p 631, 11: *αι αυ ει ευ οι ου*; sed Armenius: *naturales diphthongi*, inquit, *sunt quinque: au eu ou ai oi*, *repugnantes tres: ēu ĕu iu*, quae si comparaveris cum eis quae scholiis de diphthongorum numero et speciebus exponuntur (vide ed. meae p 11), credes, opinor, ex scholiastarum doctrina originem ducere Armenii et distinctionem et nomenclaturam.

profecta esse ab auctore. cui alteri, quae prelum nondum subiit, etiam lectiones Syri subscripturus sum.

Huius autem appendicis consilium ut breviter significem, duas res efficere volui, primum ut quivis facile ipse cognoscere posset, per quos mutationis gradus praecepta Dionysii ad eos pervenissent, qui XV et XVI saec. in occidente scientiam linguae graecae instauravere, deinde omnibus ut patesceret, quantum doctrinae Dionysianae etiam latinis in artigraphis inesset et quibus intervallis ab graeco technographo distarent singuli. Iam ad tabulas, quibus haec declarare studebam, inlustrandas pauca praemittenda sunt.

Manuelis Moschopuli Cretensis erotemata grammatica continent Dionysii Thracis artem in catechismi formam redactam multisque locis explanatam suppletamve et Theodosii canones nominales verbalesque simili ratione conformatos, quibus subiciuntur tertio loco flexiones eorum nominum, de quibus altera enchiridii parte disputatum est, et *τύπτω* verbi formae sine ulla explanatione compositae. hic liber primum editus est sine loci annive notatione sic inscriptus: *Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ μανουὴλ τοῦ μοσχοπούλου διορθωθέντων ἐρωτημάτων*, una cum Demetrii Chalcondylae *ἐρωτήμασι συνοπτικοῖς τῶν ὀκτὼ τοῦ λόγου μερῶν* et Gregorii Corinthii de dialectis libello (*περὶ διαλέκτων τῶν παρὰ κορίνθου παρεκβληθεισῶν*). factum id esse ab Chalcondyla ipso Mediolani circa annum 1493 inde conligunt, quod eaedem hic inveniuntur litterarum formae, quas ille ad edendas orationes Isocrateas adhibuit *ἐν μεδιολάνῳ ..... ἔτει ἀπὸ τῆς χριστοῦ γεννήσεως χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ τρίτῳ μηνὸς ἰανουαρίου εἰκοστῇ τετάρτῃ*. Deinde ex officina Aldina prodiit catechismus Moschopuli anno 1525. etenim cum incipiat liber ab expositione *περὶ προσῳδιῶν*, quae facta est ex supplemento arti Dionysianae antiquitus adiecto (Bekk. Anecd. II 674 seq), dubitari nequit, quod iam Ritschelius Thomae sui p LIII suspicatus est, quin *Eiusdem de accentibus* liber, qui in titulo (ab Renouardo Annalium Aldinorum p 175 repetito) post *Emmanuelis moschopuli de cōstructione nominum & verborum* nominatur, nihil aliud sit quam Moschopuli interrogamenta grammatica. editionem ipsam, quae rarissima est, mihi videre non magis contigit quam Ritschelio. atque etiam eius quam Philippus Iunta anno 1526 emisit notitiam, sicut ille, a bibliographis tantum nanctus sum, qui tradunt Iuntinam ab Aldina non differre, nisi quod ceteris scriptis etiam Hephaestionis de metris libellus adiunctus sit. Sed praeter principem usurpavi ultimam, quae ipsa quoque in paucis bybliothecis invenitur: *Grammaticae artis graecae methodus Manuele moschopulo authore. Eiusdem artis Theodori Gazae lib. II. Basileae. Ex officina Ioan. Vualder MDXL.* In praefatione auctor ab Waldero collaudatur his verbis Melanthonis: *Grammaticus omnium, ni fallor, qui superiore seculo literas instaurarunt, idem longe diligentissimus et doctissimus,* quod Philippi iudicium legitur in grammaticae graecae institutionibus, ubi de *πρός* praepositione disserit: *accusativo iuncta tum demum propriae significationis est, ut Manuel Moscopulus* [sic] *grammaticus ..... doctissimus inquit. ὅτε δὲ ἡ πρός τὰ ἑαυτῆς σημαίνει καὶ οὐ λαμβάνεται ἀντὶ ἑτέρας, μετ' αἰτιατικῆς ξυντάσσεται.* In p 1 praemittitur hic titulus ἈΡΧῊ ΣῪΝ ΘΕῷ ἉΓΊῼ *τῶν ἐρωτημάτων βραχυνθέντων παρὰ τοῦ Μανουὴλ Μοσχοπόλου*. Superiorum editionum mentionem facit nullam Walderus; immo ita loquitur quasi primus hunc doctrinae grammaticae fontem vulgaverit: *gratulemur vobis* [scil *pueris doctrinae studiosis*], *quod .... eius vobis doctoris copia et potestas facta sit, cuius solius praeceptis pro tanto desyderio vestro recte imbui informarique possitis: atque isthuc ipsum a nobis in vos proficisci gaudeamus.* reque vera Walderum Italas editiones ignorasse inde confici videtur, quod nonnullis locis plane absurda exhibet, ubi sana praebuerat

iam Mediolanensis: bacchantium voces sic sonant in Walderiana p. 16 *εὖ, ἀι, εὐδὶ, εὐάν*; in principe *εὐοῖ εὐάν* (vide infra p 10 col 3, 12).

Iam consentaneum erat suspicari typographum Basileensem usum esse uno eorum exemplarium manu scriptorum, quae habet bybliotheca Basileensis urbica. duo libri sunt, quibus Heidelbergae uti licebat liberalitate praefecti humanissimi intercedente Iacobo Wackernagelio. uterque chartaceus, in 8., nitide exaratus. alterum, qui F VIII 13 signatus est (a me nominatur Bas. I vel B I), saeculo XIV exeunti tribuo; XV saeculo alterum, cui nota est O IV 26 (B II). comparatione autem instituta mox apparuit utrumque chirographon saepe cum Walderiana contra Mediolanensem conspirare, sed ex neutro eorum illam derivari posse. adverbia *θειασμοῦ*, ut pauca exempla proferam, sic scribuntur in B I: *εῦ. οῖ. εῦ. ἀν*, in B II: *εὖ. οῖ. αὖ. ἂν*; nec B I nec B II *ἤλιθα ἅλις* habent inter adverbia *ἀθροίσεως*, quae praebet editio Basileensis (v. infra p 8 col 3, 11); magnam partem eorum, quae de syllaba apud Walderum leguntur p 6, om B I (ab *ἢ ἐξ ἑνὸς συμφώνου καὶ ἑνὸς φωνήεντος* usque ad capitis finem), etiam maiorem B II (ab *κατὰ πόσους τρόπους γίνεται ἡ συλλαβὴ* ad finem); uterque in fine capitis *περὶ λόγου* haec adicit, quae desunt in Walderiana: *τούτων πόσα κλίνονται καὶ πόσα οὐ κλίνονται· κλίνονται μὲν πέντε· ὄνομα. ῥῆμα. μετοχή. ἄρθρον. ἀντωνυμία· οὐ κλίνονται δὲ τρία· πρόθεσις. ἐπίρρημα. σύνδεσμος.* Inscriptio libri in B I haec est: *ἀρχὴ σὺν θεῷ ἁγίῳ τῶν ἐρωτημάτων τῶν διορθωθέντων παρὰ κυροῦ μανουὴλ τοῦ μοσχοπόλου*, quibus statim subicitur *τί ἐστι προσῳδία*, in B II: *ἀρχὴ σὺν θεῷ ἁγίῳ τῶν ἐρωτημάτων τῶν παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ μανουήλου τοῦ μοσχοπούλου διωρθωθέντων* (sic), post quae sequitur *περὶ προσῳδιῶν*.

Alios erotematum Moschopuliorum codices permultos indicant auctores catalogorum, qui partim titulos quoque libri exscribunt. Idem index, quem B I exhibet, legitur in Laurentiano plut. XXVIII 24 chart. saec. XIV, nisi quod ibi *ἁγίῳ* deest et *τοῦ* additur ante *κυροῦ* (Bandini II col 43). — Is titulus, quem B II habet, invenitur etiam in Canoniciano 14 chart. saec. XV, in quo tamen *ἁγίῳ* omittitur, *μανουὴλ* non flectitur, *διορθωθέντων* recte scribitur (Coxii catal. III col 11); omnino eundem indicem atque B II praebet Baroccianus 84 chart. saec. XV (Coxe I col 143). — In Leidensi Gronoviano 317 chart. saec. XV haec inscripta sunt: *ἀρχὴ συν θεῷ ἁγίῳ τῶν ἐρωτημάτων τῶν διορθωθέντων παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ μανουὴλ τοῦ κρήτης τοῦ καὶ μοσχοπούλου* (apud Geelium p 49); eadem in Nanniano 295, nisi quod hic deest alterum *τῶν* et ultima verba sic se habent: *μανουὴλ μοσχοπούλου τοῦ κρήτης* (Mingarelli p 497); *τοῦ καὶ μοσχοπούλου* om Laudianus 16 chart. saec. XV, ceteroqui ipse cum Gronoviano concinens (Coxe I col 499). in Monacensi 299 chart. a. 1427 absoluto et initium inscriptionis et auctoris nomen exstincta sunt, restant ..... *ἐρωτημάτων ἐπιδιορθωθέντων παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυρίου ..... τοῦ κρήτης* (Hardt III p 232).*)

His inscriptionibus quas protuli omnibus dicitur corrigendo (vel breviando) immutasse erotemata grammatica Moschopulus, non primus ipse Dionysii et Theodosii enchiridia in formam interrogativam convertisse. nec dubitari licet, quin tituli dicant id quod verum est. etenim etiam

*) Monacensis 340 chart. saec. XIV praebet *τοῦ μοσχοπούλου κυροῦ μανουὴλ σύνοψις ἠκριβομένη* [sic]. *ἀρχὴ σὺν θεῷ ἁγίῳ τῶν ἐρωτημάτων* (Hardt III p 342). — Hunc mutilatum titulum ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ describit Bandinius II col 558 et 573 ex codicibus plut. LIX 31 chart. saec. XV vel XVI et eiusdem plutei 44 bombyc. saec. XIV, quae verba interpretatur *Erotemata Cyri*, quamquam eum non fugit Manuelis Moschopuli librum esse.

nunc antiquiorem habemus formam catechismi Dionysiani et Theodosiani, unde patet qua ratione usus sit corrector. continetur illa Guelferbytano Gudiano 112 (Eberti catal. p 81), qui membranaceus est, saeculo XIII scriptus et ex parte rescriptus, ab initio mutilus. nam sic incipit quod nunc folium primum est: *εἰς χ* ...... [id est *χρόνους*] *εἰς πνεύματα εἰς πάθη*, quibus haud dubie antecedebant definitio prosodiae et enumeratio singularum prosodiarum, denique haec verba: *εἰς πόσα διαιροῦνται αἱ δέκα προσῳδίαι; εἰς τέσσαρα· εἰς τόνους.* huius codicis primis paginis quae continentur evulgavit, ex sequentibus nonnulla excerpsit Ritschelius in Thomae editione p CXXV—CXXXIII.*) totum codicem descripsit summa diligentia Egenolffus. Moschopulia autem erotemata in hoc Gudiano quoque legi censuit auctor veteris Guelferbytanorum catalogi (qui idem fortasse in pagina prima adscripsit *Grammatica Moscopuli*), negavit Ebertus, rursus contendit Ritschelius l. l. p LI idque tam confidenter ut rem in dubium vocari nullo modo posse diceret. verum hac quidem in re falsus est praeceptor noster; quod ut Tibi probem, accipe quae ratio intercedat inter Guelferbytanas interrogationes (E^g) et eas, quas in Moschopuli legimus editionibus principe et Walderiana, codicibus Basileensibus I et II (E^b).

Deest in E^g illa appendix quae flexiones nominum et formas *τύπτω* verbi sine ulla explanatione compositas praebet. contra desunt in E^b haec technes capita: 2 *περὶ ἀναγνώσεως*, 3 *περὶ τόνου*, 5 *περὶ ῥαψῳδίας*, quorum alterum sine ullo detrimento omitti poterat, cum de accentibus aeque ac de syllabarum quantitate, de spiritibus, de vocum coniunctione et separatione expositum esset illo supplemento *περὶ προσῳδιῶν*, quod arti antiquitus praemissum ipsum quoque in catechismum Dionysianum receptum est. In singulis autem capitibus sexcentis locis E^b ab E^g ita discrepant, ut corrigendi studium prodatur. Dionysius 631, 7: *προτακτικὰ φωνήεντα πέντε· ᾱ ε̄ ῑ ō ω̄. προτακτικὰ δὲ λέγεται, ὅτι προτασσόμενα τοῦ ῑ καὶ ῡ συλλαβὴν ἀποτελεῖ, οἷον αι̅ αυ̅.* E^g: *εἰς πόσα διαιροῦνται τὰ ἑπτὰ φωνήεντα; εἰς δύο, εἰς προτακτικὰ καὶ ὑποτακτικά. πόσα προτακτικά; πέντε· ᾱ ε̄ η̄ ō ω̄. διατί λέγονται προτακτικά; διότι ..... ῡ συλλ. ἀποτελεῖ.* E^b: *εἰς πόσα διαιροῦνται τὰ ἑπτὰ φωνήεντα; εἰς δύο, εἰς προτακτικὰ καὶ ὑποτακτικά. πόσα προτακτικά; τρία ᾱ ε̄ ō. καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὸ η̄ καὶ τὸ ω̄ μέγα. διατί λέγονται προτακτικά; διότι ...... ῡ τὰς διφθόγγους ἀποτελεῖ.* — Dionysius 631, 11 has tantum diphthongos enumerat: *αι αυ ει ευ οι ου*, nec plures E^g; sed E^b subiciunt: *πόσαι δίφθογγοι καταχρηστικῶς; πέντε. καὶ τὸ η̄ μετὰ τοῦ προσγεγραμμένου ι δίφθογγός ἐστι* (sic B I II ed. pr., *δίφθογγόν* Wald.) *καὶ τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ ῡ. καὶ τὸ ω̄ μέγα μετὰ τοῦ ῑ καὶ τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ ῡ. καὶ τὸ ᾱ μετὰ τοῦ προσγεγραμμένου ῑ.* — Dionysius 632, 22 in optimis libris: *συλλαβή ἐστι κυρίως σύλληψις συμφώνων* (deteriores *συμφώνου*) *μετὰ φωνήεντος ἢ φωνηέντων, οἷον κα̅ρ̅ βοῦς. καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἡ ἐξ ἑνὸς φωνήεντος*, eademque E^g; E^b vero definiunt: *συνέλευσις τοὐλάχιστον δύο γραμμάτων. καταχρηστικῶς δὲ καὶ αἱ μονογράμματοι συλλαβαὶ λέγονται.* — Secundus modus syllabae positione longae apud Dionysium p 633, 2 hic est: *ὅτ' ἂν βραχεῖ ἢ βραχυνομένῳ φωνήεντι ἐπιφέρηται δύο σύμφωνα, οἷον ἀγρός*, atque eadem regula idemque exemplum leguntur in E^g; sed E^b Dionysium corrigunt ex doctrina Hephaestionis: *ὅταν δύο σύμφωνα ἐπιφέρηται, οὐκέτι δὲ* (hoc *δὲ* accessit ex B I) *ἄφωνον πρὸ ἀμεταβόλου, οἷον ἵσταμαι.* — Primus modus syllabae communis 633, 18 est, *ὅτ' ἂν εἰς φωνῆεν μακρὸν λήγῃ*

*) cuius editionis prolegomena quanto gaudio plausuque, cum prodiissent, ab nostratibus exterisque accepta sint, nunc legimus in aurea Ribbeckii biographia. nec hercle miramur, sed eodem gaudio, quotienscunque Thomam evolvimus, etiam hodie afficimur ac ne hilo quidem inferiora esse haec sentimus, quae Ritschelius viginti sex annos natus scripsit, quam quae sequebantur opera immortalia.

καὶ την ἑξῆς ἔχῃ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην, quae repetunt E^g^. at E^b^ ponunt: *ὅταν εἰς φωνῆεν μακρὸν λήγουσα καὶ εἰς μέρος λόγου καταπεραιοῖ, εἶτα τὴν ἑξῆς ἔχῃ .... ἀρχομένην*, quod supplementum et ipsum ab Hephaestione oriundum est. — Definitio *λόγου* in melioribus codicibus sic se habet 634, 1: *λόγος δέ ἐστι πεζῆς λέξεως σύνθεσις διάνοιαν αὐτοτελῆ δηλοῦσα*, neque aliud legebant scholiastae aut Armenius aut Syrus aut exhibent E^g^; E^b^ vero post *πεζῆς* inserunt *τε καὶ ἐμμέτρου*. — Nomen proprium definitur ab Dionysio 636, 16 *τὸ τὴν ἰδίαν οὐσίαν σημαῖνον*, quae retinentur ab E^g^. E^b^ substituunt *τὸ ἐπὶ ἀτόμων λεγόμενον* ex doctrina Peripateticorum. — Illud perversum *ὁμωνύμως*, quod in *ἐπιθέτου* finitionem inrepsisse supra vidimus, habent E^g^, eiecerunt E^b^; contra ibidem nonnulla addita sunt, ut melius ab ceteris nominibus epitheta distinguerentur: *ἐπίθετον δέ ἐστι τὸ ἐπὶ κυρίων ἢ προσηγορικῶν λεγόμενον καὶ χωρὶς αὐτῶν οὐ δυνάμενον λέγεσθαι.* — Duas nominum species Dionysius non definivit, sed tantum exemplis inlustravit, 636, 24: *πρός τι ἔχον δέ ἐστιν ὡς πατήρ υἱός φίλος δεξιός. ὡς πρός τι ἔχον δέ ἐστιν ὡς νύξ ἡμέρα θάνατος ζωή* (alterum exemplorum par, quod Armenius et Syrus omittunt, in optimis codicibus a posterioribus manibus additum est). atque eadem verba praebent E^g^, nisi quod pro *δεξιός* ponunt *δεσπότης*; sed E^b^ a philosophis mutuantur definitiones: *τὸ πρὸς ἕτερον ἔχον σχέσιν καὶ ὃ αὐτό, ὅπερ ἐστίν, ἑτέρου εἶναι λέγεται* (pro ὃ perperam habent *ὅπερ* B I et ed. pr.; B II et Walderiana nec ὃ nec *ὅπερ* ante *αὐτὸ* exhibent) et *τὸ πρὸς ἕτερον λεγόμενον, κατ' ἐναντιότητα δὲ φθαρτικήν.* — Dionysius 637, 15: *ἐπιμεριζόμενον δέ ἐστι τὸ ἐκ δύο ἢ καὶ πλειόνων ἐπὶ ἓν ἔχον τὴν ἀναφοράν, οἷον ἑκάτερος ἕκαστος* (quibus Bekker ex uno deteriore codice addidit *ἕτερος*). neque alia exhibent E^g^; E^b^ vero ex Choerobosci commentario in Dionysii artem vel ab alio, qui Choeroboscum compilavit, haec sumpsere supplementa: *τί ἐστι ἐπιμεριζόμενον; τὸ ἐκ δύο ..... ἀναφορὰν κατὰ διαίρεσιν ἢ σύναψιν, οἷον ἕτερος ἑκάτερος ἕκαστος ἄλλος. ποσαχῶς μερίζονται τὰ ἐπιμεριζόμενα; τετραχῶς· εἷς ἐκ δύο, ὡς ἕτερος· δύο καθ' ἕνα, ὡς ἑκάτερος· εἷς ἐκ πολλῶν, ὡς ἄλλος· καὶ πολλοὶ καθ' ἕνα, ὡς ἕκαστος.*

Haec sufficient ut agnoscantur E^b^ revera esse *διορθωθέντα ἐρωτήματα* nec indocte aut inepte *διορθωθέντα*. Manuelem autem Moschopulum auctorem fuisse earum correctionum, quibus E^b^ ab E^g^ differunt, non solum codicum inscriptionibus sed etiam aliis indiciis constat. *Λόγου* notionem in melioribus libris Dionysii et erotematis Guelferbytanis sic circumscribi modo indicavi: *πεζῆς λέξεως σύνθεσις διάνοιαν αὐτοτελῆ δηλοῦσα*, in E^b^ vero post *πεζῆς* inserta inveniri *τε καὶ ἐμμέτρου*. meliores libros ibi dixi Leidensem Grottaferratensem Vaticanum (nam in Monacensi haec artis pars intercidit). Vaticanus autem ad *πεζῆς λέξεως* in margine rubro ab eadem manu haec adscripta habet: *ὁ δὲ μοσχο^πλ^ πεζῆς τε καὶ ἐμμέτρου λέξεως.* — In capite de coniunctione 643, 11 *παραπληρωματικοὶ σύνδεσμοι* dicuntur quicunque *μέτρου ἢ κόσμου ἕνεκεν παραλαμβάνονται.* deinde singulae voces enumerantur: *δή ῥά νύ ποῦ κτλ.* quae series sine ullo additamento repetitur in E^g^, sed in E^b^ adicitur post *νύ*: ὃ *καὶ νῦν γράφεται* (sic B I B II ed. pr., *νὺν* Wald.), *ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν.* quibuscum confer mihi quae Moschopulus dixit in libro *περὶ σχεδῶν* inscripto (*De ratione examinandae orationis libellus, Lutetiae ex officina Roberti Stephani 1545*) p 46, 3: *νὺ ἀντὶ τοῦ δή*, ὃ *καί νυν λέγεται, ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν.* — Sed manum de tabula. nam plenissime hunc locum E g e n o l f f u s, socius et strenuissimus et peritissimus, proximo anno tractabit dissertatione programmati gymnasii Manhemiensis adiungenda, ubi hoc quoque explicabit, quam arto consensus et necessitudinis vinculo erotemata Moschopulia coniuncta sint cum epitoma grammatica, cuius partem

priorem 1832 Titzius edidit in *Manuelis Moschopuli Cretensis opusculis grammaticis*, deinde multis locis emendatam et perdocte adnotatam hoc titulo praefixo *Anonymi grammaticae epitoma Liber prior* ante hos quattuor annos ipse Egenolffus, posteriorem partem cum priore coniunctam vulgaturus in volumine anecdota varia complectente.

Vsi sunt correctionibus Moschopuli*) cum alii tum Nilus Chio oriundus, post medium saeculum XIV Rhodi metropolita, acerrimus Palamae sectator, Barlaami et Acindyni adversarius**), cuius enchiridion grammaticum rhetoricum logicum exstare Vratislaviae in libro manu scripto bybliothecae Magdalenensis Fr. Passovius indicavit in programmate univers. Vratislaviensis 1831/2. ex qua dissertatione cum intellexissem ibi quoque erotemata Dionysiana et Theodosiana inveniri, petivi a praefecto illius bybliothecae, ut codicem huc transmitteret. nec tuli repulsam. neque Egenolffus dubitavit ex hoc quoque libro grammaticas quidem interrogationes exscribere integras. chartaceus est, saeculo XV scriptus, constans foliis 142 et uno recentiore ceteris praefixo. de eis, quae primis continentur foliis et quae post erotemata Dionysiana Theodosianaque sequuntur, alibi aut ego dicam aut Egenolffus. In fol 4r legitur *νείλου μ̄ροπολ̄ῑ ῥόδου πόνος ἡ βίβλος αὕτη ἔνι*, quibus subiciuntur *βιβλίον τῆς γραμματικῆς: περὶ προσῳδίας καὶ πόσαι προσῳδίαι. γίνωσκε ὅτι προσῳδίαι εἰσὶ δέκα κτλ.* iam catechismus grammaticus pertinet ab fol 4r ad 6v et ab 15r ad 41r; inter fol. 6 et 15 autem quaternio a bibliopego insertus est, cuius primae sex paginae et octava vacuae relictae sunt, septima flexiones *τύπτω* verbi ab recentiore manu perscriptas exhibet, nona et decima argumenti totius enchiridii indicem praemisso libri nomine: *τὸ παρὸν βιβλίον πηγὴ γνώσεως ὀνομάζεται*, qui index ipse quoque alii manui neque vero recentiori tribuendus est. denique haec manus, quae indicem exaravit, in fol 12r—14v eadem scripsit, quae in fol 4r—6v leguntur. Iam qui hunc catechismum contulerit cum Guelferbytano et Moschopulio, modo cum antiquioribus erotematis eum concinere cognoscet contra Moschopulia, modo cum Moschopuliis contra Guelferbytana. cuius inconstantiae causa inde repetenda est, quod Nilus antiquiorem catechismi formam et correctam quasi contaminavit. res paucis locis prolatis apparebit. Recepit metropolita quod vetustiora erotemata ei praebebant e. g. in definiendo nomine proprio (Dionys. 636, 16): *τὸ τὴν ἰδίαν οὐσίαν σημαῖνον*, pro quibus Moschopulus substituerat *τὸ ἐπὶ ἀτόμων λεγόμενον.* retinuit *δηλοῦν ἔπαινον ἢ ψόγον* verba in describendo epitheto, quae Moschopulus exterminaverat. ne inspexisse quidem erotemata correcta eum patet in definiendo nomine possessivo, quod Dionysius sic circumscribit 635, 3: *κτητικὸν δέ ἐστι τὸ ὑπὸ τὴν κτῆσιν πεπτωκός, ἐμπεριειλημμένου τοῦ*

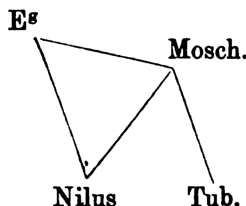
*) de aetate correctoris scis alios aliter indicasse. exeunte XIV saeculo eum fuisse vulgo opinabantur ante Titzium, quin etiam XV saeculo tribuit Melanthon. Titzius iam XIII saeculo floruisse technicum demonstrare conatus est in Diatriba litteraria Moschopuli opusculis praemissa. cuius argumentis Ritschelius firmissimum accedere putavit ex aetate codicis Gudiani 112, quo tamen libro non *διορθωθέντα ἐρωτήματα*, sed antiquiorem eorum formam exhiberi intelleximus. sed alius codex hoc certe testatur, ante medium saec. XIV Moschopulum erotemata correxisse. etenim Laurentiano pl. XXVIII 24, cuius supra mentionem feci, haec subscripta sunt: *ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ, ὁμοφοίτου μεγάλου Γεωργίου τοῦ Λασκάρεως, μηνὶ Ἰουλίῳ λα', ἰνδ. θ', ἔτους ,ϛ ω ξ δ'*, id est a. 1356 post Christum natum.

**) de hoc Nilo, sicut de homonymis, scripsit Leo Allatius, cuius diatribam Fabricius in quintum volumen bibl. graecae recepit, Harlessius postea locupletatam inseruit tomo decimo. cfr etiam Oudini comm. de scriptoribus ecclesiasticis III 1137. Editum erat ex eis, quae Nilus scripsit, ab eodem Allatio encomium S. Matronae, ab aliis saepius *διήγησις συνοπτικὴ περὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων* (Harduini acta conciliorum V col 1479—1485).

κτήτορος; nec aliter E^g, nisi quod *ἐμπεπτωκός* exhibent, quam corruptelam in oculos incurrit ex subsequentis vocis syllaba prima natam esse. haec autem macula ex antiquioribus erotematis inrepsit non solum in Leidense artis exemplar, ubi ab altera manu *ἐμ* supra scriptum est, et in commentarioli unum codicem ($σ^p$), qui saepius ex erotematis interpolatus est, et in Zonarae lexicon, sed etiam in catechismum Nilianum, quamquam absterserat Moschopulus. — Contra non solum inspexit, sed exscripsit Nilus correctum catechismum nulla ratione antiquioris formae habita innumeris aliis locis. vide mihi in tabulis meis p 2, 4. 4, 32. 6, 5. omisit in capite *περὶ ὀνόματος* cum Moschopulo *φερώνυμον διώνυμον ἐπώνυμον*. definivit eodem duce *ὄνομα ὡς πρός τι ἔχον* hisce verbis: *τὸ πρὸς ἕτερον μὲν λεγόμενον, κατ' ἐναντιότητα δὲ φθαρτικήν*. — Denique proferam duos locos, ubi Nilus definitiones suas ex antiquiore forma et Moschopulia miscuit. Dionysius 637, 18: *πεποιημένον δέ ἐστι τὸ παρὰ τὰς τῶν ἤχων ἰδιότητας μιμητικῶς εἰρημένον*, eademque leguntur in E^g, sed in E^b *ποιότητας* pro *ἰδιότητας*, apud Nilum *ποιότητας ἢ καὶ ἰδιότητας*. Dionysius 631, 7: *προτακτικὰ λέγεται* [scil *α ε η ο ω*], *ὅτι προτασσόμενα τοῦ ῑ καὶ ῡ συλλαβὴν ἀποτελεῖ*, nec aliter E^g, sed E^b *τὰς διφθόγγους ἀποτελεῖ*, Nilus *συλλαβὴν ἀποτελοῦσιν, ὡς αἱ δίφθογγοι*. — Ceterum erotemata etiam suo Marte nonnumquam contaminator immutavit, multaque omisit quae et E^g et E^b exhibent (cfr infra p 2, 42. 50. 4, 21. 26. 12, 1), ut in aperto sit Nilianam *γνώσεως πηγὴν* haudquaquam dignam esse quae limpida et integra appelletur.*)

Verum enimvero maiore etiam intervallo ab genuina erotematum forma distant ea quae Tubingensi continentur codice M 6, 24, de quo libro Flachius retulit in Fleckeiseni Annalibus 1876 p 733. est bombycinus, miscellaneus, quattuor primi quaterniones videntur XV saeculo tribuendi. in quibus ipsis invenitur catechismus Dionysianus Theodosianusque sic inscriptus: *πάντων ὁ χ͞ρ͞ ἐστιν ἀρχὴ καὶ τέλος. μανουὴλ τοῦ μοσχοπούλου γραμματική*. nec hanc grammaticam Moschopulio nomine omnino privandam censeo, sed hoc addendum, ex vero sinceroque Moschopuli catechismo factam illam ita esse, ut multa recisa, alia traiecta, alia depravata sint, alia denique aucta ex doctrina Byzantiorum recentissima. quo in numero verbi *κοινὴ διάθεσις* habenda est, quam infimae aetatis technici graeci mutuabantur ab latinis.

Itaque (si modo haec omnia recte disputata sunt) quae ratio intercedat inter erotemata Guelferbytana Moschopulia Niliana Tubingensia, repraesentare licet hac figura:

Debeo autem Tubingensis catechismi notitiam, sicut Guelferbytani, Egenolffo, qui ne has quidem recentissimas interrogationes totas describere cunctatus est. idem hos quattuor catechismos in libello scholastico Manhemiensi anni 1880 ita compositos cum Dionysii verbis edere in-

*) Moschopulias correctiones habent Schellersheimensis quoque codicis erotemata, quae Sturzius post Etymologicum Gudianum 669—682 publici iuris fecit. cfr 679, 15—22 cum eis quae supra exscripsi ex Moschopuli de vocalibus praeceptis.

stituit, ut ubique eluceret, quid in singulis novatum esset. cui consilio si respondisset ars typothetae, utilissimus, opinor, liber prodiisset. at haec editio, quae multo labore praeparata nec minore edepol sudore absoluta est, non solum ea verborum dispositione caret, qua utique opus erat, sed, ut dicam quod sentio editorque ipse indignabundus sentit, scandalum typographicum est: neminem enim risum non sublaturum esse puto (et Tuos potissimum cachinnos miros audire mihi videor), qui primam tantum paginam evolvens talia invenerit, quale hoc est in enumeratione singularum prosodiarum: *μακρά οἷον Ἥρᾶ, βραχεῖα οἷον γἅρ.* scilicet nec longae nec brevis syllabae signum typothetae suppetebat. quocirca si forte his erotematis iam nunc uti voles nec opperiri editionem in corpore grammaticorum graecorum prodituram, enixe Te rogo, ut ab eis, quae debentur sollertiae editoris, distinguas ea, quae inertiae opificis.

Interroganti vero Tibi vel alii cuipiam, quid nos adduxerit, ut tantam conlocaremus operam in cognoscendis describendis conferendis his catechismis grammaticis, equidem primum respondebo antiquiorem erotematum Dionysianorum formam, quae in Gudiano legitur, instar vetusti technes exemplaris nobis esse: namque non solum persaepe cum optimis codicibus consentire contra deteriores, sed nonnumquam ipsos superare optimos. cuius rei exempla in adnotatione critica, quam technes recensioni priori subscripsi, inveniuntur. non minoris autem dicam illud me aestimare, quod Moschopuli praesertim catechismo conlato quae sit origo innumerarum illarum mutationum perspiciamus, quibus deteriora artis exemplaria depravata sunt atque interdum ab aliis manibus etiam meliora: quippe ex his correctis erotematis ipsos technes codices correctos esse. sed gravissimum eorum, quae ex his catechismis lucremur, mihi videri respondebo tertium quiddam esse, quod iam supra significavi: etenim nunc demum nos cognoscere, qua via et per quos mutationis gradus doctrina Dionysiana ad aevi litterarum renascentium technographos pervenerit. memorabilis est et apprime idoneus ad illorum hominum studia cognoscenda locus Constantini Lascaris, qui legitur in extremo libro *περὶ ὀνόματος καὶ ῥήματος* (totius grammaticae tertius est) p 282 ed. Ald. a. 1557. ubi primum quidem laudat *διάφορα ἐρωτήματα* et *ἐπιτομὰς τῶν νεωτέρων, ὧν πρῶτος ὁ σοφὸς Μανουῆλος ὁ χρυσολωρᾶς, ὁ φυτεύσας καὶ διδάξας ἐν ἰταλίᾳ τὰ ἑλληνικά, οὗ τὸ βιβλίον οὐκ οἶδ' ὅπως τινὲς τῶν ἀμαθῶν συστείλαντες διέφθειραν* (v. Ritschelii Thom. p LIV). *καὶ μετ' ἐκεῖνον μετὰ πολλὰ ἔτη ὁ πάντ' ἄριστος Θεόδωρος ὁ γαζῆς τέσσαρα βιβλία συνέθηκε κάλλιστα καὶ ἐλλογιμώτατα.* deinde pergit: *ἐπεὶ δὲ ἡ ἡμετέρα γραμματικὴ ποικίλη τε τυγχάνει καὶ δύσκολος καὶ οἷόν τι πέλαγος ἀχανές, οὐ δεῖ τοὺς ἀκροατὰς μόναις ἀρκεῖσθαι ταῖς ἐπιτομαῖς, ὥσπερ σκιαγραφίαις οὔσαις, ἀλλὰ μετ' ἐκείνας ζητεῖν τὰ εὑρισκόμενα παλαιὰ καὶ νέα ἐρωτήματα, ἀφ' ὧν καὶ αὐτὸς ταυτὶ ἠρυσάμην, καὶ ὅσα εὐχερῶς εὕρηνται· τὰ τέτταρα βιβλία* (scil syntaxeos) *Ἀπολλωνίου τοῦ δυσκόλου — Ἡρωδιανοῦ πλεῖστα — Συγγέλου τοῦ ἱεροσολυμίτου τὸ περὶ συντάξεως* (hac nominis forma, quae in altera quoque et tertia Aldina invenitur, in ipsis codicibus haud paucis Michael Syncellus appellatur) — *Μαξίμου τοῦ Πλανούδου τὸν διάλογον καὶ τὸ περὶ συντάξεως καὶ περὶ μεταβατικῶν καὶ ἀμεταβάτων — Τρύφωνος καὶ Θεοδοσίου καὶ Χοιροβοσκοῦ τὰ εὑρισκόμενα, περὶ συνωνύμων ῥημάτων, περὶ τρόπων καὶ σχημάτων ποιητικῶν, περὶ παθῶν, περὶ πνευμάτων, περὶ ποιότητος καὶ ποσότητος, περὶ ὀρθογραφίας, περὶ ἰδιωμάτων — τὰ τοῦ Μοσχοπούλου πάντα — τὰς ἐκλογὰς Θωμᾶ τοῦ μαγίστρου — τὰς τοῦ Φρυνίχου — τὰς τοῦ Ἁρποκρατίωνος — τὸν Πολυδεύκην αὐτόν — τὰ περὶ μέτρων διάφορα καὶ τὰ τοῦ Ἡφαιστίωνος — τὸ περὶ τόνων Ἡρωδιανοῦ καὶ Θεοδοσίου, ὃ συνέτεμον ἐν βραχεῖ* (cfr Lentz I p LXVII) — *τὰ λεξικά, τὰ ἐτυμολογικὰ καὶ τἆλλα, ὅσα εἰς τὰς ἀρχὰς ἀνήκει καὶ θεμέλια τῆς ἑλληνικῆς γλώττης.*

ergo in hac tam larga supellectilis technicae copia Dionysii plane nulla mentio fit. nec magis technographum ipsum usurpavere Manuel Chrysoloras aut Theodorus Gaza aut Demetrius Chalcondylas, sed praecepta eius per erotematum alveos in horum grammaticorum libros permanarunt. quod ut suis cuique oculis perspicere commode liceret, et artis Dionysianae capita duo et singulorum catechismorum et illorum quattuorvirorum ea quae respondent verba sub unum adspectum subieci in tabulis infra datis, quin Melanthonis ad institutiones descendi in capite altero. atque Chrysolorae verba exscripsi ex editione Aldina anni 1512, quae librum integrum praebet, non ab Guarino breviatum (cfr Ritschelii Thom. p LIV Renouard Ann. Ald. I p 135); — Gazae praecepta ex editione principe *impressa Venetiis in aedibus Aldi Romani octavo Calendas Ianuarias MCCCCLXXXXV* petivi, sed inspexi etiam editionem Coloniensem anni 1525 et Basileensem a. 1529; — Lascaris editionibus tribus Aldinis usus sum, altera (s. a. 1498—1503, Renouard p 441), tertia (1512, Renouard p 94), quarta (1557, Renouard p 301)*); — in Chalcondylae verbis excerpendis rursus uti mihi licuit principe, de qua vide supra p VI; — Melanthonis denique praecepta sumpsi ex Coloniensi anni 1522. ex quibus exemplaribus transcripsi verba ad litteram et ut prosodias quoque vitiosas retinerem, excepto quod gravem accentum in acutum saepissime mutavi.

Conlatis autem quas binae paginae exhibent denis columnis intelleges primum quidem Chrysoloram ita tantum ab Moschopulo discrepare, ut omiserit, quae ille docuit de adverbii notione derivatione accidentibus p 2, 42—4, 28, de coniunctionis notione p 12, 1—8, et ut in *ἀϑροίσεως* classi p 9, 11 adiecerit exempla *ὁμοῦ ἅλις ἀντὶ τοῦ αὐτάρκως* (sed cfr Walderianae Moschopuli lectionem), in *βεβαιώσεως* classi p 9, 52 pro *ἀμήν* posuerit *ὄντως*, in *ἐναντιωματικῶν* specie p 17, 3 scripserit *τὶ ἐναντίον* pro *τὸ ἐναντίον* (nisi haec discrepantia errori debetur typothetae). — Deinde Gazam Tibi apparebit ipsum quoque Moschopulo usum esse, velut in unam speciem coniunxit (p 3, 4. 7, 5) *ἐπιῤῥήματα ποσότητος* et *ἀριϑμοῦ δηλωτικά* et, quae de adverbiorum derivatione p 3, 50—5, 14 docet, tribus exemplis mutatis ex Moschopuli catechismo mutuatus est. sed praeter hunc etiam antiquiorem erotematum formam eum usurpasse evidens est: nam nec *συγκαταϑέσεως* nec *ἀπαγορεύσεως* speciem omisit et addidit *δείξεως* classem (p 3, 22. 11, 31), quae in E^g quoque invenitur. neque in erotematis exhauriendis acquievit, sed undecim adverbiorum species profert p 11, 18—52, quae in nullo catechismorum leguntur, sed occurrunt partim apud Theodosium Goettlingianum.**) denique de suo nonnulla quin novaverit dubitari nequit, quo in numero ordinem classium adverbiorum habeo et quod *ποιότητος* et *μεσότητος* species inter se non separavit. — Lascari principalis fons Gazae liber erat, quod non negabis, si p 3 animadverteris omnes classes, quae Constantino cum Theodoro communes sunt, eodem utrumque ordine enumerare. sed praeter Gazam usurpavit Moschopulum, velut coniunctionis definitionem ab illo eum sumpsisse manifestum est p 12, 1, quamquam pro *λέξις συνδέουσα* dixit *μέρος λόγου συνδέον* (cfr 3, 42), omisitque extrema Moschopuli verba. huius catechismum et Gazae isagogam quasi conflavit 5, 32—38. 11, 6. 15, 2—4. denique adiecit novem classes adverbiorum, quae excepta una omnes apud Pseudotheodosium inveniuntur. — Chalcondylas tantum non omnia ab Gaza sumpsit, raro Lascarim in-

---

*) 'Lascaris epitome' legitur supra nonam columnam usque ad p 11, supra octavam usque ad p 17, quia primo libro grammaticae Lascaris, ex quo eius de adverbio et coniunctione praecepta hausi, inde ab editione principe (Mediol. 1476) haec inscripta inveniuntur: *ἐπιτομὴ τῶν ὀκτὼ τοῦ λόγου μερῶν.*

**) ab Chrysolora accepisse videtur *ὄντως* pro *ἀμήν* p 9, 52.

spexit (id quod fecit in adverbio definiendo 3, 42). — Melanthon denique omnino fere Lascari obnoxius est (cfr 13, 1—4. 13, 51), ab aliis exempla tantummodo nonnulla mutuatus, velut 13, 29 *αὐτάρ ὅτι*, 13, 36 *ἠέ*, 15, 5 *καθότι*. Quae ratio autem praeter haec de adverbiis et coniunctionibus capita inter XIV XV XVI saec. technicos et erotemata ex Dionysii arte Theodosiique canonibus oriunda intercedat, id Egenolffus eo quem promisit libello explicabit.

Restat ut de ratione alterius partis appendicis pauca adiciam.

Apud latinos grammaticos inde a primo ante Christum saeculo vestigia doctrinae Dionysianae deprehendimus. etenim Varro non solum *artem grammaticam scientiam esse eorum quae a poëtis historicis oratoribusque dicuntur ex parte maiore* docuit Thracem imitatus (vide Wilmannsium p 99), sed etiam in personarum definitione quin illum secutus sit, non dubito. Dionysius 638, 18: *πρόσωπα δὲ τρία, πρῶτον, δεύτερον, τρίτον· πρῶτον μὲν ἀφ' οὗ ὁ λόγος, δεύτερον δὲ πρὸς ὃν ὁ λόγος, τρίτον δὲ περὶ οὗ ὁ λόγος*. Varro de l. l. VIII § 20: *quom item personarum natura triplex esset, qui loqueretur, ad quem, de quo: haec ab eodem verbo declinata* (nam *ad quem*, quod a codicibus omissum post *de quo* add vulg., recte OMueller post *qui loqueretur* inseruit). quorum locorum consensus in eo quoque cernitur, quod uterque technicus pronomen relativum generis masculini subiecit alius generis substantivo. Verum non tantum ab nonnullis grammaticis latinis aliquot locos artis Dionysii probatos receptosque esse puto, sed primo post Christum natum saeculo unum artigraphum, ex cuius auctoritate plurimi posteriorum quorum scripta aetatem tulere pendeant, totam technen in usum suum convertisse, ita tamen ut permulta omitteret, adderet, corrigeret, corrumperet. hanc sententiam cum optime ex eis grammaticae capitibus demonstrari posse existimarem, quae de adverbiorum et nominum speciebus sunt, a p 18 ad 36 horum particulas composui ex Dionysii techne latinisque artibus excerptas. at utar hac demonstrandi materia non hodie, sed alibi. nam nunc ut finem faciam epistulae, et oculi cogunt et tempus et gymnasii nostri fiscus. ergo nihil addam nisi tria me ex animi sententia optare, primum ut Tu Tuique valeatis, deinde ne nimis displiceat Tibi haec opella mea, tertium ne desinas mihi favere propter controversiam quae nuper inter nos exorta est orthographicam. scilicet non levidensia hodie talia sunt neque Sextum Empiricum audimus, qui olim temere inrisit iustarum scripturarum defensores, sed totam aetatem nostram haud immerito dixerimus orthographicam, utpote qua ne rex quidem augustissimus omissam h litteram propria manu interponere dedignatus sit nec cancellarius potentissimus dubitaverit edicere, ne quid detrimenti in litteris ad imperii magistratus dandis caperent vocabula. quae cum ita sint, oro Te atque obsecro, ne ex Tua atonorum graecorum defensione benevolentiae Tuae erga me nascatur *ἀτονία*. equidem contra spondeo, quamvis acer sim *προκλίσεως* adversarius, tamen meam erga Te propensam inclinationem numquam non me servaturum esse.

Dabam Heidelbergae a. d. XV K. Sext.

COMPOSITA SVNT

I

QVAE IN ARTE DIONYSII THRACIS
IN EROTEMATIS GVELFERBYTANIS MOSCHOPVLIIS NILIANIS TVBINGENSIBVS
APVD CHRYSOLORAM GAZAM LASCARIM CHALCONDYLAM
LEGVNTVR DE ADVERBIO

II

QVAE IN EISDEM LIBRIS
ET IN MELANTHONIS INSTITVTIONIBVS
TRADVNTVR DE CONIVNCTIONE

III

QVAE DIONYSIVS
PALAEMON ROMANVS COMINIANVS ANONYMVS DIOMEDES
DOSITHEVS DONATVS [PROBVS] SACERDOS [VICTORINVS] PRISCIANVS
DE ADVERBIORVM SPECIEBVS DOCVERE

IV

QVAE IN DIONYSII TECHNE
APVD DIOMEDEM CHARISIVM IN EXCERPTIS BOBIENSIBVS
APVD DOSITHEVM DONATVM [SERGIVM] [PROBVM] CONSENTIVM PRISCIANVM
LEGVNTVR DE SPECIEBVS NOMINVM

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (E[g])	Moschopuli erot. (E[b])	Nili erotemata (E[v])	Erot. Tubingensia (E[t])
1 χρόνου δηλωτικά	1 χρόνου δηλωτικά	1 χρόνου δηλ.	= Moschopuli erotem.	= Moschopuli et Nili
(ὑποτακτέον τὰ και-	1b καιροῦ παραστατικά	1b καιροῦ παρ.		erotem. exceptis quae
ροῦ παραστατικά)	2 μεσότητος	2 μεσότητος		infra notavi.
2 μεσότητος	3 ποιότητος	4. 5 ποσότητος		
3 ποιότητος	4 ποσότητος	3 ποιότητος		
4 ποσότητος	5 ἀριθμοῦ δηλ.	6 τοπικά		
5 ἀριθμοῦ δηλωτικά	6 τοπικά	7 εὐχῆς σημ.		
6 τοπικά	7 εὐχῆς σημ.	8 σχετλιαστικά		
7 εὐχῆς σημαντικά	8 σχετλιαστικά	13 θαυμαστικά		
8 σχετλιαστικά [σεως	13 θαυμαστικά [σεως	9 ἀρνητικά		
9 ἀρνήσεως ἢ ἀποφά-	9 ἀρνήσεως ἢ ἀποφά-	12 παραβολῆς ἢ ὁμ.		
10 συγκαταθέσεως	10 συγκαταθέσεως	14 εἰκασμοῦ		
11 ἀπαγορεύσεως [σεως	11 ἀπαγορεύσεως	15 τάξεως		
12 παραβολῆς ἢ ὁμοιώ-	12 παραβολῆς ἢ ὁμοιώ-	16 ἀθροίσεως		
13 θαυμαστικά [haec	14 εἰκασμοῦ [σεως	17 παρακελεύσεως		
species invenitur	15 τάξεως	18 συγκρίσεως		
post octavam in BT,	16 ἀθροίσεως	19 ἐρωτήσεως		
in commentariis He-	17 παρακελεύσεως	20 ἐπιτάσεως		
liodori et Melam-	18 συγκρίσεως	24 βεβαιώσεως		=24 καταθέσεως
podis, in interpre-	19 ἐρωτήσεως	25 θετικά		
tat. Armenii et Syri]	20 ἐπιτάσεως	23 κατωμοτικά		
14 εἰκασμοῦ	22 ἀπωμοτικά	22 ἀπωμοτικά		
15 τάξεως	23 κατωμοτικά	26 θειασμοῦ		26 θετικά pro θεια-
16 ἀθροίσεως	24 βεβαιώσεως			σμοῦ ex anteceden-
17 παρακελεύσεως	I δεικτικά			tibus repetitum
18 συγκρίσεως	25 θετικά			
19 ἐρωτήσεως	26 θειασμοῦ			
20 ἐπιτάσεως				
21 συλλήψεως [haec				
species deest in com-				
mentario Heliodo-				
reo, apud Armenium				
et Syrum]				
22 ἀπωμοτικά				
23 κατωμοτικά				
24 βεβαιώσεως [om HA,				
post θετικὰ ponunt				
V et Bekker]				
25 θετικά				
26 θειασμοῦ				
Ἐπίρρημά ἐστι μέρος λόγου ἄκλιτον κατὰ ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι.	*Τί ἐστιν ἐπίρρημα; μέρος λόγου ἄκλιτον ἤτοι ἀκίνητον καὶ ἀμετάπτωτον καὶ τοσοῦτον ὅτι καὶ τὰ ὀνόματα ἐπιρρηματικὴν ἀναδεχόμενα σύνταξιν ἄπτωτα μένει.*	*Τί ἐστιν ἐπίρρημα; μέρος λόγου ἄκλιτον κατὰ ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι.*		*«Νῦν» ποίου μέρους λόγου ἐστίν; ἐπιρρήματος. τί ἐστιν ἐπίρρημα; μέρος λόγου ἄκλιτον κατὰ ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι.*
	ἐκ πόσων μερῶν τοῦ λόγου τὰ ἐπιρρήματα γίνονται; ἐκ πάντων. ἀπὸ ὀνόματος, ὡς τὸ φρόνι-	*πόθεν γίνονται τὰ ἐπιρρήματα; ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν τοῦ λόγου· ἀπὸ ὀνόματος,*		*πόθεν γίνονται τὰ ἐπιρρήματα; ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ λόγου μερῶν· ἀπὸ . . . . .*

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gazae isagogae liber I	Gazae isag. libri II et IV	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.
1 χρόνου δηλωτικά	1 χρονικόν	In l. II accedunt hae	1 χρόνου	1 χρόνου δηλ.
1b καιροῦ παραστα-	6 τόπου	classes:	6 τόπου	6 τόπου
τικά	2. 3 ποιότητος	17 παρακελεύσεως	2. 3 ποιότητος	2. 3 ποιότητος
2 μεσότητος	4. 5 ποσότητος	IX παρατατικόν	4. 5 ποσότητος	4. 5 ποσότητος
4. 5 ποσότητος	16 ἀθροίσεως	X διακωλυτικόν	16 ἀθροίσεως	16 ἀθροίσεως
3 ποιότητος	II διαιρέσεως	XI ἐπικρυπτικόν	17 παρακελεύσεως	II διαιρέσεως
6 τοπικά	III ἐξαιρέσεως	XII ἐμφατικόν	II διαιρέσεως	III ἐξαιρέσεως
7 εὐχῆς σημαντικά	15 τάξεως	In l. IV etiam	III ἐξαιρέσεως	15 τάξεως
8 σχετλιαστικά	12 ὁμοιώσεως	XIII ἀποθετικόν	15 τάξεως	12 ὁμοιώσεως
13 θαυμαστικά	IV ἀποστάσεως		12 ὁμοιώσεως	IV ἀποστάσεως
9 ἀρνητικά	18 συγκρίσεως		IV ἀποστάσεως	18 συγκρίσεως
12 παραβολῆς ἢ ὁ-	20 ἐπιτάσεως		18 συγκρίσεως	20 ἐπιτάσεως
μοιώσεως	V ἀνέσεως		XIV ἐξηγηματικά	V ἀνέσεως
14 εἰκασμοῦ	24 βεβαιώσεως		XV ποσότητος ἀορί-	24 βεβαιώσεως
15 τάξεως	23 κατωμόσεως		στου καὶ ποιότητος	23 κατομόσεως
16 ἀθροίσεως	= 10 καταφάσεως		XVI ὑφαιρέσεως	= 10 καταφάσεως
17 παρακελεύσεως	22 ἀπωμόσεως		XVII ἐκλογῆς	22 ἀπομόσεως
18 συγκρίσεως	9 ἀρνήσεως		XVIII ἀποτρεπτικά	11 ἀπαγορεύσεως
19 ἐρωτήσεως	11 ἀπαγορεύσεως		XIX ἐθνικά	9 ἀρνήσεως
20 ἐπιτάσεως	14 εἰκασμοῦ		XX βιασμοῦ	14 εἰκασμοῦ
24 βεβαιώσεως	19 ἐρωτήσεως		XXI διστάσεως	19 ἐρωτήσεως
25 θετικά	I δείξεως [cfr E^{g}]		XXII ὀργανικά	I δείξεως
23 κατωμοτικά	VI κλήσεως		XIII ἀποθετικά	VI κλήσεως
22 ἀπωμοτικά	VII διασαφήσεως		20 ἐπιτάσεως	VII διασαφήσεως
26 θειασμοῦ	25 θέσεως		V ἀνέσεως	25 θέσεως
	7 εὐχῆς		24 βεβαιώσεως	7 εὐχῆς
	8 σχετλιασμοῦ		= 10 καταφάσεως	8 σχετλιασμοῦ
	13 θαυμασμοῦ		23 κατομώσεως	13 θαυμασμοῦ
	VIII ἐκπλήξεως		22 ἀπομώσεως	VIII ἐκπλήξεως
	26 θειασμοῦ		9 ἀρνήσεως	26 θειασμοῦ
			11 ἀπαγορεύσεως	
			14 εἰκασμοῦ	
			19 ἐρωτήσεως	
			I δείξεως	
			VI κλήσεως	
			VII διασαφήσεως	
			25 θέσεως	
			8 σχετλιασμοῦ	
			13 θαυμασμοῦ	
			VIII ἐκπλήξεως	
			26 θειασμοῦ	
		IV Ἔστι μέρος λόγου ἄπτωτον κατὰ ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι καὶ οἷον ἐπίθετον ῥήματος.	Ἐπίῤῥημά ἐστι μέρος λόγου ἄκλιτον, κατὰ ῥήματος λεγόμενον, ἢ ἐπιλεγόμενον.	Ἐπίρρημα δέ ἐστι μέρος λόγου ἄκλιτον, κατὰ ῥήματος λεγόμενον, ἢ ἐπιλεγόμενον.
		II τῶν δὲ ἐπιρρημάτων σχηματισμὸς ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ λόγου μερῶν γίγνοιτ’ ἄν. ἀπὸ		

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (Eg)	Moschopuli erot. (Eb)	Nili erotemata (Ev)	Erot. Tubingensia (Et)
1 *χρόνου δηλωτικά*	1 *χρόνου δηλωτικά*	1 *χρόνου δηλ.*	= Moschopuli erotem.	= Moschopuli et Nili
(*ὑποτακτέον τὰ και-*	1b *καιροῦ παραστατικά*	1b *καιροῦ παρ.*		erotem. exceptis quae
ροῦ παραστατικά)	2 *μεσότητος*	2 *μεσότητος*		infra notavi.
2 *μεσότητος*	3 *ποιότητος*	4. 5 *ποσότητος*		
3 *ποιότητος*	4 *ποσότητος*	3 *ποιότητος*		
4 *ποσότητος*	5 *ἀριθμοῦ δηλ.*	6 *τοπικά*		
5 *ἀριθμοῦ δηλωτικά*	6 *τοπικά*	7 *εὐχῆς σημ.*		
6 *τοπικά*	7 *εὐχῆς σημ.*	8 *σχετλιαστικά*		
7 *εὐχῆς σημαντικά*	8 *σχετλιαστικά*	13 *θαυμαστικά*		
8 *σχετλιαστικά* [*σεως*	13 *θαυμαστικά* [*σεως*	9 *ἀρνητικά*		
9 *ἀρνήσεως ἢ ἀποφά-*	9 *ἀρνήσεως ἢ ἀποφά-*	12 *παραβολῆς ἢ ὁμ.*		
10 *συγκαταθέσεως*	10 *συγκαταθέσεως*	14 *εἰκασμοῦ*		
11 *ἀπαγορεύσεως* [*σεως*	11 *ἀπαγορεύσεως*	15 *τάξεως*		
12 *παραβολῆς ἢ ὁμοιώ-*	12 *παραβολῆς ἢ ὁμοιώ-*	16 *ἀθροίσεως*		
13 *θαυμαστικά* [haec	14 *εἰκασμοῦ* [*σεως*	17 *παρακελεύσεως*		
species invenitur	15 *τάξεως*	18 *συγκρίσεως*		
post octavam in BT,	16 *ἀθροίσεως*	19 *ἐρωτήσεως*		
in commentariis He-	17 *παρακελεύσεως*	20 *ἐπιτάσεως*		
liodori et Melam-	18 *συγκρίσεως*	24 *βεβαιώσεως*		=24 *καταθέσεως*
podis, in interpre-	19 *ἐρωτήσεως*	25 *θετικά*		
tat. Armenii et Syri]	20 *ἐπιτάσεως*	23 *κατωμοτικά*		
14 *εἰκασμοῦ*	22 *ἀπωμοτικά*	22 *ἀπωμοτικά*		
15 *τάξεως*	23 *κατωμοτικά*	26 *θειασμοῦ*		26 *θετικά* pro *θεια-*
16 *ἀθροίσεως*	24 *βεβαιώσεως*			*σμοῦ* ex anteceden-
17 *παρακελεύσεως*	I *δεικτικά*			tibus repetitum
18 *συγκρίσεως*	25 *θετικά* .			
19 *ἐρωτήσεως*	26 *θειασμοῦ*			
20 *ἐπιτάσεως*				
21 *συλλήψεως* [haec species deest in commentario Heliodoreo, apud Armenium et Syrum]				
22 *ἀπωμοτικά*				
23 *κατωμοτικά*				
24 *βεβαιώσεως* [om HA, post *θετικὰ* ponunt V et Bekker]				
25 *θετικά*				
26 *θειασμοῦ*				
Ἐπίρρημά ἐστι μέρος λόγου ἄκλιτον κατὰ ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι.	*Τί ἐστιν ἐπίρρημα; μέρος λόγου ἄκλιτον ἤτοι ἀκίνητον καὶ ἀμετάπτωτον καὶ τοσοῦτον ὅτι καὶ τὰ ὀνόματα ἐπιρρηματικὴν ἀναδεχόμενα σύνταξιν ἄπτωτα μένει.*	*Τί ἐστιν ἐπίρρημα; μέρος λόγου ἄκλιτον κατὰ ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι.*		*«Νῦν» ποίου μέρους λόγου ἐστίν; ἐπιρρήματος. τί ἐστιν ἐπίρρημα; μέρος λόγου ἄκλιτον κατὰ ῥήματος λεγόμενον ἢ ἐπιλεγόμενον ῥήματι.*
	ἐκ πόσων μερῶν τοῦ λόγου τὰ ἐπιρρήματα γίνονται; ἐκ πάντων. ἀπὸ ὀνόματος, ὡς τὸ φρόνι-	*πόθεν γίνονται τὰ ἐπιρρήματα; ἀπὸ πάντων τῶν μερῶν τοῦ λόγου· ἀπὸ ὀνόματος,*		*πόθεν γίνονται τὰ ἐπιρρήματα; ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ λόγου μερῶν· ἀπὸ . . . . . .*

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gazae isagogae liber I	Gazae isag. libri II et IV	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.
		μὲν γὰρ τοῦ φρονίμων ὀνόματος φρονίμως· ἀπὸ δὲ τοῦ αἴρω ῥήματος τὸ ἄρδην· ἀπὸ δὲ τῆς εἰδότων μετοχῆς εἰδότως· ἀπὸ δὲ τοῦ τῇ ἄρθρου τῇδε· ἀπὸ τῆς τούτων ἀντωνυμίας οὕτως· ἀπὸ δὲ τῆς ἀνά προθέσεως ἄνω· ἀπὸ δὲ τοῦ ἐγγύς ἐπιρρήματος ἐγγύθεν· ἀπὸ δὲ τοῦ δη καὶ που καὶ θεν συνδέσμων δήπουθεν. εἴη δ' ἂν καὶ θεματικὰ ἄττα, οἷόν τι τὸ ἐγγύς καὶ χαμαί [ἄττα habent ed. princeps, Coloniensis, Basileensis].		
	ἔχει δὲ παρεπόμενα εἶδος καὶ σχῆμα. τὸ μὲν γὰρ πρωτότυπον, οἷον νῦν, τὸ δὲ παράγωγον, οἷον ἑτέρωθεν. καὶ τὸ μὲν ἁπλοῦν, οἷον πάλαι, τὸ δὲ σύνθετον, οἷον πρόπαλαι.		παρέπεται δὲ αὐτῷ εἶδος καὶ σχῆμα. τὸ μὲν γὰρ πρωτότυπον, οἷον νῦν, τὸ δὲ παράγωγον, οἷον νυνί. καὶ τὸ μὲν ἁπλοῦν, οἷον πάλαι, τὸ δὲ σύνθετον, οἷον πρόπαλαι.	παρέπεται δὲ αὐτῷ εἶδος καὶ σχῆμα. τὸ μὲν γὰρ πρωτότυπον, οἷον νῦν, τὸ δὲ παράγωγον, οἷον ἑτέρωθεν. καὶ τὸ μὲν ἁπλοῦν οἷον πάλαι, τὸ δὲ σύνθετον, οἷον πρόπαλαι.
ποσαχῶς .... [= E^b] .... ἐχθές λέγεται.	ἐπίρρημα δὲ τὸ μὲν χρονικόν, οἷον νῦν τότε ποτέ ἤδη ἄρτι αὖθις τέως ἕως ἡνίκα ἔπειτα μετέπειτα σήμερον αὔριον χθές πάλαι ἀεί.	II ἔστι δὲ χρόνου σημαντικὰ καὶ τὸ ἄψ ἔτι πάλιν μέχρι. In IV accedunt etiam αὐτίκα ὅτε πρώην πρίν οὐκέτι εἰσαεί οὐδέποτε οὔπω τηνικαῦτα, et loco posteriore ἐπεί ἐπειδή.	τούτου δὲ τὰ μὲν καλοῦνται χρόνου, οἷον νῦν τότε αὖθις τόφρα τέως ἕως πηνίκα ἔπειτα μετέπειτα σήμερον αὔριον χθές, ὃ καὶ ἐχθές λέγεται, ἤδη πάλαι ἀεί.	τούτου δὲ τὰ μέν εἰσι χρόνου δηλωτικά, οἷον νῦν τότε αὖθις τέως ἕως πηνίκα ἡνίκα ἔπειτα μετέπειτα σήμερον αὔριον χθές, ὃ καὶ ἐχθές λέγεται, πάλαι ἀεί.
ἢ μεσότητος, οἷον καλῶς σοφῶς.		IV Exempla ἐπιρρημάτων μεσότητος sunt καλῶς ταχέως σωφρόνως ἀξίως ὁμοίως καταφρονητικῶς οὕτως πονηρῶς.		
ἢ ποιότητος, οἷον βοτρυδόν ἀγελιδόν.	τὸ δὲ ποιότητος, οἷον εὖ καλῶς ἡδέως σοφῶς, ἃ δὴ καὶ μεσότητος εἶναι λέγεται κυνηδόν βοτρυδόν ἀγεληδόν.		τὰ δὲ ποιότητος, οἷον εὖ καλῶς ἡδέως σοφῶς κυνηδόν βοτρυδόν ἀγεληδόν. τούτων δὲ ὅσα γίνονται ἀπὸ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς καὶ	τὰ δὲ ποιότητος, οἷον εὖ καλῶς σοφῶς κυνηδόν βοτρυδόν ἀγεληδόν, ἃ δὴ καὶ μεσότητος εἶναι λέγονται.

1	2	3	4	5
[illegible]	[illegible]	Moschopul. [illegible]	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	[illegible]		[illegible] Moschopul. [illegible] Moschopul.
	[illegible]	[illegible]		[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible] μονάς [illegible]	ἡ [illegible] μονάς [illegible]	ἡ [illegible] μονάς	ἡ [illegible] μονάς	ἡ [illegible] μονάς
[illegible]	ἡ [illegible]	ἡ [illegible]	ἡ [illegible]	ἡ [illegible]

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gazae isagogae liber I	Gazae isag. libri II et IV	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.
			μεσότητος προσαγορεύονται, οἷον σοφῶς ἀπὸ τῶν σοφῶν, καλῶς ἀπὸ τῶν καλῶν.	
ἢ ποσότητος οἷον .... [= E^b] .... ὀλιγάκις.	τὸ δὲ ποσότητος, οἷον ἅπαξ δίς τρίς πολλάκις ὀλιγάκις.	IV Exempla ἐπιρρημάτων ποσότητος sunt: ἅπαξ δίς τρίς τετράκις πολλάκις.	τὰ δὲ ποσότητος, οἷον ἅπαξ δίς τρίς τετράκις [πολλάκις ὀλιγάκις add Ald. 1557].	τὰ δὲ ποσότητος, οἷον ἅπαξ δίς τρίς πολλάκις ὀλιγάκις.
ἢ τοπικά, οἷον ἄνω .... [= E^b] .... οἴκοθεν.	τὸ δὲ τόπου, οἷον ἄνω κάτω ἔξω ἔσω πόρρω ἐγγύς ἐναντίως χαμαί ἔνθα ὅθεν ἐπέκεινα μακράν.	II τόπου δὲ καὶ τὸ ἵνα καὶ ἀπαντικρύ. σχέσεις δὲ τῶν τοπικῶν τρεῖς· ἐν τόπῳ, ἐκ τόπου, εἰς τόπον, οἷον οἴκοι οἴκαδε οἴκοθεν. In IV accedunt ἐνταῦθα ποῦ ἄλληπη χωρίς.	τὰ δὲ τόπου, οἷον ἄνω κάτω ἔξω ἔσω ἔνδον ἐγγύς πόρρω ἐναντίον χαμαί ἔνθα ὅθεν ἐπέκεινα μακράν.	τὰ δὲ τόπου, οἷον ἄνω κάτω ἔξω εἴσω πόρρω ἐγγύς ἐναντίον χαμαί ἔνθα ὅθεν ἐπέκεινα μακράν. τούτων δὲ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων σχέσεις εἰσὶ τρεῖς, ἢ ἐν τόπῳ, οἷον οἴκοι, ἢ εἰς τόπον, οἷον οἴκαδε, ἢ ἐκ τόπου, οἷον οἴκοθεν.
ἢ εὐχῆς σημαντικά, οἷον εἴθε αἴθε ὄφελον.	τὸ δὲ εὐχῆς, οἷον εἴθε ὤφελον.	IV τὰ δ' εὐκτικὰ εὐκτικῷ καὶ ὁριστικῷ [scil συντάσσεται].		τὰ δὲ εὐχῆς, οἷον εἴθε ὄφελον.
ἢ σχετλιαστικά, οἷον οὐαί ἰού ὤμοι οἴμοι παπαί.	τὸ δὲ σχετλιασμοῦ, οἷον ἆ ἆ ἰού οἴμοι φεῦ.	IV τὰ δὲ [scil τὰ σχετλιαστικὰ καὶ θαυμαστικὰ τὴν σύνταξιν ἔχει] πρὸς γενικήν· φεῦ τῶν κακῶν, ὢ τοῦ μεγέθους.	τὰ δὲ σχετλιασμοῦ, οἷον ὢ ἰού οἴμοι φεῦ.	τὰ δὲ σχετλιασμοῦ, οἷον ἰού οἴμοι ὢ φεῦ.
ἢ ἀρνητικά, οἷον οὔ οὐδαμῶς οὔκουν.	τὸ δὲ ἀρνήσεως, οἷον οὔ οὐδαμῶς ἥκιστα.	In IV ἀποφαντικοῦ nomen de οὔ et ναί usurpatur. ταύτης [scil τῆς ὁριστικῆς] δὲ τὸ ἀποφαντικὸν ἴδιον· οὐ λέγω, ναὶ λέγω.	τὰ δὲ ἀρνήσεως, οἷον οὔ οὐδαμῶς ἥκιστα.	τὰ δὲ ἀρνήσεως, οἷον οὐ οὐδαμῶς ἥκιστα.
	τὸ δὲ καταφάσεως, οἷον ναί.		τὰ δὲ καταφάσεως, οἷον ναί.	τὰ δὲ καταφάσεως, οἷον ναί.
	τὸ δὲ ἀπαγορεύσεως, οἷον μηδαμῶς μή.	IV μή omnibus modis coniungitur excepto indicativo.	τὰ δὲ ἀπαγορεύσεως, οἷον μή μηδαμῶς.	τὰ δὲ ἀπαγορεύσεως, οἷον μή μηδαμῶς.
ἢ παραβολῆς ἢ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ καθά καθάπερ ἤν ἤυτε.	τὸ δὲ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ καθά καθάπερ.	II ὁμοιώσεως δὲ ἠΰ ἠΰτε. IV καὶ τὰ παραβολικὰ δὲ ὁριστικοῖς [scil συντάσσεται]· ὡς εἶπον, οὕτως ἔγραφα.	τὰ δὲ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ καθά καθάπερ.	τὰ δὲ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ καθά καθάπερ.
ἢ θαυμαστικά, οἷον βαβαί φεῦ.	τὸ δὲ θαυμασμοῦ, οἷον ὢ φεῦ.	IV Vide quae supra de σχετλιαστικοῖς et θαυμαστικοῖς excerpta sunt.	τὰ δὲ θαυμασμοῦ, οἷον φεῦ βαβαί.	τὰ δὲ θαυμασμοῦ, οἷον ὢ φεῦ.
ἢ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.	τὸ δὲ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.	IV ὁμοίως δὲ καὶ εἰκαστικά [scil συντάσ-	τὰ δὲ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.	τὰ δὲ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (E^{g})	Moschopuli erot. (E^{b})	Nili erotemata (E^{v})	Erot. Tubingensia (E^{t})
τὰ δὲ ποσότητος, οἷον πολλάκις ὀλιγάκις [μυριάκις add L^{3}GBTVHA, om L^{1}].	ἢ ποσότητος, οἷον πολλάκις ὀλιγάκις.	ἢ ποσότητος, οἷον δίς τρίς τετράκις πεντάκις πολλάκις ὀλιγάκις.	ἢ ποσότητος, οἷον δίς τρίς τετράκις πεντάκις ὀλιγάκις.	ἢ ποσότητος, οἷον . . . . [= E^{b}] . . . . ὀλιγάκις.
τὰ δὲ ἀριθμοῦ δηλωτικά, οἷον δίς τρίς τετράκις.	ἢ ἀριθμοῦ δηλωτικά, οἷον δίς τρίς τετράκις πεντάκις ἑξάκις.			
τὰ δὲ τοπικά, οἷον ἄνω κάτω [ἔσω ἔξω add B], ὧν σχέσεις εἰσὶ τρεῖς, ἡ ἐν τόπῳ, ἡ εἰς τόπον, ἡ ἐκ τόπου [pro ἡ omnibus locis ἡ' G, ἢ T], οἷον οἴκοι οἴκαδε οἴκοθεν.	ἢ τοπικά, οἷον ἄνω κάτω ἔσω ἔξω πόρρω ἐνώπιον καταμόνας χαμαί ἔνθεν ὅθεν ἐπέκεινα μακράν. τῶν δὲ τοπικῶν σχέσεις εἰσὶ τρεῖς, ἢ ἐν τόπῳ, ἢ εἰς τόπον, ἢ ἐκ τόπου, οἷον οἴκοι οἴκαδε οἴκοθεν.	ἢ τοπικά, οἷον ἄνω κάτω ἔξω ἔσω πόρρω ἐνώπιον καταμόνας χαμαί ἔνθεν ἔνθα ὅθεν . . . . [= E^{g}] . . . . οἴκοθεν.	ἢ τοπικά, οἷον ἄνω κάτω ἔξω ἔσω πόρρω ἐνώπιον καταμόνας χαμαί ἔνθα ὅθεν . . . . [= E^{g}] . . . . οἴκοθεν.	ἢ τοπικά, οἷον ἄνω κάτω ἔσω ἔξω [in mg κύκλω] πόρρω . . . . [= E^{b}] . . . . οἴκοθεν.
τὰ δὲ εὐχῆς σημαντικά, οἷον εἴθε αἴθε ἄβαλε [ἀβάλε GVHA; ὤφελον add B].	ἢ εὐχῆς σημαντικά, οἷον εἴθε αἴθε ἀβάλε.	ἢ εὐχῆς σημαντικά, οἷον εἴθε αἴθε ὄφελον [ed. pr. ὤφελον].	ἢ εὐχῆς σημαντικά, οἷον εἴθε αἴθε ὄφελον.	ἢ εὐχῆς σημαντικά, οἷον εἴθε αἴθε ὤφελον.
τὰ δὲ σχετλιαστικά, οἷον παπαῖ ἰού φεῦ [παπαῖ L^{1}G, παπαί L^{x}BTV].	ἢ σχετλιαστικά, οἷον παπαί ἰού φεῦ ἰώ ὠή οὐαί ὤ πόποι ὤμοι οἴμοι.	ἢ σχετλιαστικά, οἷον ἰού οὐαί ὤμοι οἴμοι παπαί.	ἢ σχετλιαστικά, οἷον ἰού οὐαί ὤμοι οἴμοι παπαί.	ἢ σχετλιαστικά, οἷον . . . . . [= E^{b}] . . . . . παπαί.
τὰ δὲ ἀρνήσεως ἢ ἀποφάσεως, οἷον οὔ οὐχί οὐδῆτα οὐδαμῶς.	τὰ δὲ ἀρνήσεως ἢ ἀποφάσεως, οἷον οὔ οὐδῆτα οὐδαμῶς οὔκουν.	ἢ ἀρνητικά, οἷον οὔ οὐδαμῶς οὔκουν.	ἢ ἀρνητικά, οἷον οὔ οὐδαμῶς οὔκουν.	ἢ ἀρνητικά, οἷον οὔ οὐδαμῶς οὔκουν.
τὰ δὲ συγκαταθέσεως, οἷον ναί ναίχι.	τὰ δὲ συγκαταθέσεως, οἷον ναί ναίχι.			
τὰ δὲ ἀπαγορεύσεως, οἷον μή μηδῆτα μηδαμῶς.	τὰ δὲ ἀπαγορεύσεως, οἷον μή μηδῆτα μηδαμῶς.			
τὰ δὲ παραβολῆς ἢ ὁμοιώσεως, οἷον ὥς [sic L^{1}, ὡς L^{2} et cett.] ὥσπερ ἠύτε [ἤυτε M, ηὖτε L^{1}, ἤϋτε L^{2}; καθά add L^{2}GBVHA] καθάπερ.	τὰ δὲ παραβολῆς ἢ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ ἠύ ἠύτε καθά καθάπερ.	ἢ παραβολῆς ἢ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ καθά καθάπερ ἠύ ἠύτε.	ἢ παραβολῆς ἢ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ ἠύ ἠύτε.	ἢ παραβολῆς ἢ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ καθά καθάπερ ἠύ ἠύτε.
τὰ δὲ θαυμαστικά, οἷον βαβαῖ [hoc accentu MLG].	τὰ δὲ θαυμαστικά, οἷον βαβαί βαβαιάξ ὦ Ἡράκλεις.	ἢ θαυμαστικά, οἷον βαβαί φεῦ.	ἢ θαυμαστικά, οἷον βαβαί φεῦ.	ἢ θαυμαστικά, οἷον βαβαί φεῦ.
τὰ δὲ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.	τὰ δὲ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.	ἢ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.	ἢ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.	ἢ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν [in mg που].

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gazae isagogae liber I	Gazae isag. libri II et IV	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.
		σεται τοῖς ὁριστικοῖς]· ἴσως ἐρῶ. εἰ δ' εὐκτικῷ, οὐκ ἂν εἴη χωρὶς συνδέσμου [i. e. sine ἄν].		
ἢ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφ' ἑξῆς.	τὸ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς εὐθύς εὐθέως ἐξαίφνης αὐτίκα παραχρῆμα.	IV Exemplum τακτικῶν est ἐφεξῆς.	τὰ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς.	τὰ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς εὐθύς εὐθέως αὐτίκα παραχρῆμα.
ἢ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα ὁμοῦ ἅλις ἀντὶ τοῦ αὐτάρκως.	τὸ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ συλλήβδην ἀθρόως.	II ἀθροίσεως δὲ διωρισμένου του καὶ τὸ πανδημεί καὶ πασσυδί καὶ πανοικί [cfr Theodos. Goettl. 78, 21].	τὰ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ συλλήβδην ἀθρόως.	τὰ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ συλλήβδην ἀθρόως.
ἢ παρακελεύσεως, οἷον ἄγε εὖγε φέρε δεῦτε εἶα δεῦρο ἴθι [εὖγε ex ἄγε ortum videtur].		II παρακελεύσεως δὲ καὶ τὸ εἶα καὶ ἴθι. IV τὰ δὲ παρακελευτικὰ [sic] τοῖς δευτέροις τῶν προστακτικῶν καὶ προσέτι τοῖς αὐθυποτάκτοις [scil συντάσσεται]· ἄγε λέγωμεν, φέρε εἰπέ.	τὰ δὲ παρακελεύσεως, οἷον εἶα ἄγε φέρε δεῦτε.	
ἢ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.	τὸ δὲ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.	IV καὶ τὰ συγκριτικὰ δὲ καὶ ὑπερθετικὰ [quae communi appellatione παραθετικὰ nominantur] ὁμοίως εἰς γενικήν· μᾶλλον τῶν ἄλλων.	τὰ δὲ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.	τὰ δὲ συγκρίσεως οἷον μᾶλλον ἧττον.
ἢ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.	τὸ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῖ ποῦ πηνίκα πῶς.·	IV πόθεν πῶς πότε ποῦ exempla sunt ἐρωτηματικῶν.	τὰ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.	τὰ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.
ἢ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ μάλιστα σφόδρα.	τὸ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν μάλιστα πάνυ σφόδρα.	IV Adv. ἐπιτατικά iunguntur cum adiectivis, adverbiis μεσότητος, verbis. exempla sunt λίαν πάνυ σφόδρα.	τὰ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ μάλιστα σφόδρα.	τὰ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ μάλιστα σφόδρα.
ἢ ἀπομωτικά, οἷον μά.	τὸ δὲ ἀπωμόσεως, οἷον μά.	IV τὰ δὲ ὀμοτικά αἰτιατικῇ μόνως [scil συντάσσεται]· νὴ Δία	τὰ δὲ ἀπομώσεως, οἷον μά.	τὰ δὲ ἀπομόσεως, οἷον μά.
ἢ κατωμοτικά, οἷον νή ναί.	τὸ δὲ κατωμόσεως, οἷον νή ναί.	οὐκ εἶπον, μὰ Δί' οὐκ εἶπον [etiam priore loco negationem habent edd. pr. Col. Bas.].	τὰ δὲ κατομώσεως, οἷον νή μά.	τὰ δὲ κατομόσεως, οἷον νή ναί.
ἢ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ὄντως.	τὸ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ὄντως ἦ.	IV τὰ δὲ βεβαιωτικὰ ὁριστικοῖς [scil συντάσσεται]· λέγει ὅτι ἥξει, οὕτω δὴ κρίνει.	τὰ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ὄντως ἦ.	τὰ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ὄντως ἦ.

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (Eᵍ)	Moschopuli erot. (Eᵇ)	Nili erotemata (Eᵛ)	Erot. Tubingensia (Eᵗ)
τὰ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς χωρίς.	τὰ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς χωρίς.	ἢ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς.	ἢ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς.	ἢ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς.
τὰ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα ἤλιθα [ἤλυθα G, vocem om VHA].	τὰ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα ἤλυθα ἅλις.	ἢ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα [ἤλιθα ἅλις add ed. Walderiana].	ἢ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα.	ἢ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα.
τὰ δὲ παρακελεύσεως, οἷον εἶα ἄγε φέρε [εἴα GB].	τὰ δὲ παρακελεύσεως, οἷον ἄγε φέρε δεῦτε εἶα.	ἢ παρακελεύσεως, οἷον ἄγε φέρε δεῦτε εἶα δεῦρο ἴθι [δεῦτε om ed. pr.; εἶα B I et ed. pr., εἴα B II et Wald.].	ἢ παρακελεύσεως, οἷον ἄτε [pro ἄγε] φέρε δεῦτε δεῦρο εἶα ἴθι.	ἢ παρακελεύσεως, οἷον ἄγε φέρε δεῦτε εἶα δεῦρο ἴθι.
τὰ δὲ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.	τὰ δὲ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.	ἢ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.	ἢ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.	ἢ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.
τὰ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν πηνίκα πῶς [haec tria habent ML¹: post πόθεν add etiam ποῦ L²GBTVHA].	τὰ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.	ἢ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.	ἢ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.	ἢ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.
τὰ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν σφόδρα πάνυ ἄγαν [ἄγαν πάνυ VHA] μάλιστα.	τὰ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ σφόδρα μάλιστα.	ἢ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ μάλιστα σφόδρα.	ἢ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ μάλιστα σφόδρα.	ἢ ἐπιτάσεως, οἷον σφόδρα λίαν μάλα ἄγαν.
τὰ δὲ συλλήψεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ ἄμυδις.				
τὰ δὲ ἀπωμοτικά, οἷον μά [ἀπομωτικά GVHA, ἀπομοτικά B].	τὰ δὲ ἀπωμοτικά, οἷον μά.	ἢ ἀπωμοτικά, οἷον μά [ἀπομωτικά B I II].	ἢ ἀπομωτικά, οἷον μᾶ.	ἢ ἀπομοτικά, οἷον μά.
τὰ δὲ κατωμοτικά, οἷον νή [κατωμοτικά VHA, κατομοτικά B].	τὰ δὲ κατωμοτικά, οἷον νή.	ἢ κατωμοτικά, οἷον ναί [νή add Walder.].	ἢ κατωμωτικά, οἷον ναί.	ἢ κατωμοτικά, οἷον ναί [in mg νή].
τὰ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή.	τὰ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ἀμήν.	ἢ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ἀμήν.	ἢ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ἀμήν.	ἢ καταθέσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ἀμήν [in mg δῆτα].

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gazae isagogae liber I	Gazae isag. libri II et IV	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.
		σεται τοῖς ὁριστικοῖς]· ἴσως ἐρῶ. εἰ δ' εὐκτικῷ, οὐκ ἂν εἴη χωρὶς συνδέσμου [i. e. sine *ἄν*].		
ἢ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφ' ἑξῆς.	*τὸ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς εὐθύς εὐθέως ἐξαίφνης αὐτίκα παραχρῆμα.*	IV Exemplum *τακτικῶν* est *ἐφεξῆς.*	*τὰ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς.*	*τὰ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς εὐθύς εὐθέως αὐτίκα παραχρῆμα.*
ἢ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα ὁμοῦ ἅλις ἀντὶ τοῦ αὐτάρκως.	*τὸ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ συλλήβδην ἀθρόως.*	II *ἀθροίσεως δὲ διωρισμένου του καὶ τὸ πανδημεὶ καὶ πασσυδὶ καὶ πανοικὶ* [cfr Theodos. Goettl. 78, 21].	*τὰ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ συλλήβδην ἀθρόως.*	*τὰ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ συλλήβδην ἀθρόως.*
ἢ παρακελεύσεως, οἷον ἄγε εὖγε φέρε δεῦτε εἶα δεῦρο ἴθι [*εὖγε* ex *ἄγε* ortum videtur].		II *παρακελεύσεως δὲ καὶ τὸ εἶα καὶ ἴθι.* IV *τὰ δὲ παρακελευτικὰ* [sic] *τοῖς δευτέροις τῶν προστακτικῶν καὶ προσέτι τοῖς αὐθυποτάκτοις* [scil *συντάσσεται*]*· ἄγε λέγωμεν, φέρε εἰπέ.*	*τὰ δὲ παρακελεύσεως, οἷον εἶα ἄγε φέρε δεῦτε.*	
ἢ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.	*τὸ δὲ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.*	IV *καὶ τὰ συγκριτικὰ δὲ καὶ ὑπερθετικὰ* [quae communi appellatione *παραθετικὰ* nominantur] *ὁμοίως εἰς γενικήν· μᾶλλον τῶν ἄλλων.*	*τὰ δὲ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.*	*τὰ δὲ συγκρίσεως οἷον μᾶλλον ἧττον.*
ἢ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.	*τὸ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῖ ποῦ πηνίκα πῶς.*	IV *πόθεν πῶς πότε ποῦ* exempla sunt *ἐρωτηματικῶν.*	*τὰ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.*	*τὰ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν ποῦ πηνίκα πῶς.*
ἢ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ μάλιστα σφόδρα.	*τὸ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν μάλιστα πάνυ σφόδρα.*	IV Adv. *ἐπιτατικά* iunguntur cum adiectivis, adverbiis *μεσότητος*, verbis. exempla sunt *λίαν πάνυ σφόδρα.*	*τὰ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ μάλιστα σφόδρα.*	*τὰ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν ἄγαν πάνυ μάλιστα σφόδρα.*
ἢ ἀπομωτικά, οἷον μά.	*τὸ δὲ ἀπωμόσεως, οἷον μά.*	IV *τὰ δὲ ὀμοτικὰ αἰτιατικῇ μόνως* [scil *συντάσσεται*]*· νὴ Δία οὐκ εἶπον, μὰ Δί' οὐκ εἶπον* [etiam priore loco negationem habent edd. pr. Col. Bas.].	*τὰ δὲ ἀπομώσεως, οἷον μά.*	*τὰ δὲ ἀπομόσεως, οἷον μά.*
ἢ κατωμοτικά, οἷον νή ναί.	*τὸ δὲ κατωμόσεως, οἷον νή ναί.*		*τὰ δὲ κατομώσεως, οἷον νή μά.*	*τὰ δὲ κατομόσεως, οἷον νή ναί.*
ἢ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ὄντως.	*τὸ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ὄντως ἦ.*	IV *τὰ δὲ βεβαιωτικὰ ὁριστικοῖς* [scil *συντάσσεται*]*· λέγει ὅτι ἥξει, οὕτω δὴ κρίνει.*	*τὰ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ὄντως ἦ.*	*τὰ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή δήπουθεν πάντως ὄντως ἦ.*

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (E^g)	Moschopuli erot. (E^b)	Nili erotemata (E^v)	Erot. Tubingensia (E^t)
τὰ δὲ θετικά, οἷον γαμητέον πλευστέον [sic MLG: *θετέον γραπτέον* T; atque *γραπτέον* praebent etiam BVHA; *ἀναγνωστέον* legitur in σ[P]].	*τὰ δὲ θετικά, οἷον θετέον ἀναγνωστέον πλευστέον.*	*ἢ θετικά, οἷον ἀναγνωστέον πλευστέον* [*πευστέον* B I].	*ἢ θετικά, οἷον ἀναγνωστέον πλευστέον.*	*ἢ θετικά, οἷον ἀναγνωστέον πλευστέον.*
τὰ δὲ θειασμοῦ, οἷον εὐοῖ [*εὖ . οἶ* ML[1], *εὖ . οἴ* L[2], *εὖ οἶ* G, *εὐοὶ* T, *εὐοῖ* BV] *εὐάν* [*εὖ . ἆν* M, *εὖ . ἄν* L, *εὖ ἆν* G, *εὐάν* BTV].	*τὰ δὲ θειασμοῦ, οἷον εὖ . $\overline{οι}$. ἀν.*	*ἢ θειασμοῦ, οἷον εὐοῖ εὐάν* [sic ed. pr., $\overline{ευ}$. $\overline{οι}$. $\overline{ευ}$. $\overline{αν}$ B I, *εὖ . $\overline{οι}$. αὖ . ἂν* B II, *εὖ ἅι εὐδὶ ἐυάν* Wald.].	*η θειασμοῦ, εὖ . $\overline{οι}$. ἄν.*	*ἢ θετικά* [pro *θειασμοῦ*] *οἷον εὖ . $\overline{ει}$. $\overline{αν}$* [in mg *ἂν*. supra scriptae sunt hae interpretationes: bene, si, si, iterum].
	τὰ δὲ δεικτικά, οἷον ἴδε ἰδού.			

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gazae isagogae liber I	Gazae isag. libri II et IV	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.
		Sed ὅτι iungitur περὶ παρῳχημένον, τουτέστι διηγηματικῶς, etiam cum optativis.		
ἢ θετικά, οἷον ἀναγνωστέον πλευστέον.	τὸ δὲ θέσεως, οἷον ἀναγνωστέον γραπτέον.		τὰ δὲ θέσεως, οἷον ἀναγνωστέον πλευστέον γραπτέον ἰστέον.	τὰ δὲ θέσεως, οἷον ἀναγνωστέον γραπτέον.
ἢ θειασμοῦ, οἷον εὐοῖ εὐάν.	τὸ δὲ θειασμοῦ οἷον εὐοῖ εὐάν.		τὰ δὲ θειασμοῦ, οἷον εὐοῖ εὐάν.	τὰ δὲ θειασμοῦ, οἷον εὐοί εὐάν.
	τὸ δὲ διαιρέσεως, οἷον ἄνευ χωρίς διχῇ.	II καὶ διαιρετικὸν ὡρισμένως· ἀκονιτί ἀπονητί ἀμελητί. καὶ ἀορίστως· ἄνευ ἄτερ.	τὰ δὲ διαιρέσεως, οἷον ἄνευ χωρίς διχῇ.	τὰ δὲ διαιρέσεως, οἷον ἄνευ χωρίς διχῇ.
	τὸ δὲ ἐξαιρέσεως, οἷον πλήν.	II καὶ ἐξαιρετικὸν τὸ πλήν.	τὰ δὲ ἐξαιρέσεως, οἷον πλήν.	τὰ δὲ ἐξαιρέσεως, οἷον πλήν.
	τὸ δὲ ἀποστάσεως, οἷον ὥστε.	II καὶ ἀποστατικὸν τὸ ὥστε. IV τὸ δὲ ἀποστατικὸν ἀπαρεμφάτῳ [scil συντάσσεται].	τὰ δὲ ἀποστάσεως, οἷον ὥστε.	τὰ δὲ ἀποστάσεως, οἷον ὥστε.
	τὸ δὲ ἀνέσεως, οἷον ἠρέμα ἡσυχῇ μόγις.	IV καὶ τὰ ἀνετικά· ἠρέμα λέγειν μόγις δύναται.	τὰ δὲ ἀνέσεως, οἷον ἠρέμα ἡσυχῇ.	τὰ δὲ ἀνέσεως, οἷον ἠρέμα ἡσυχῇ μόλις.
	τὸ δὲ δείξεως, οἷον ἰδού ἠνί ὧδε ἐκεῖ ἐνθάδε.	IV καὶ τὰ δεικτικὰ ῥηματικῶς [scil συντάσσεται]· ἰδοὺ ἧκεν εἰς τέλος.	τὰ δὲ δείξεως, οἷον ἰδού ἠνί.	τὰ δὲ δείξεως, οἷον ἰδού ἠνί.
	τὸ δὲ κλήσεως, οἷον ὦ.	IV τὸ μὲν [scil τὸ κλητικὸν ἐπίφθεγμα ἔχει τὴν σύνταξιν] πρὸς κλητικήν, οἷον ὦ φίλε πῶλε.	τὰ δὲ κλήσεως, οἷον ὦ.	τὰ δὲ κλήσεως, οἷον ὦ.
	τὸ δὲ διασαφήσεως, οἷον ἤγουν οἷον τουτέστιν εἴτουν.		τὰ δὲ διασαφήσεως, οἷον οἷον.	τὰ δὲ διασαφήσεως, οἷον τουτέστιν ἤγουν εἴτουν.
	τὸ δὲ ἐκπλήξεως, οἷον ἆ ἡράκλεις.	II καὶ ἐκπληκτικὸν ἔτι τὸ ἔα [cfr Theodos. Goettl. 78, 22].	τὰ δὲ ἐκπλήξεως, οἷον ἆ.	τὰ δὲ ἐκπλήξεως, οἷον ἆ ἡράκλεις.
		IV τὸ δὲ ἀποθετικὸν εἶεν λόγου μακροτέρου πέρας καί τις ἀρχὴ ἔσται τῶν ἑπομένων.	τὰ δὲ ἀποθετικὰ καὶ προκαταστατικά, οἷον εἶεν.	

Gaza solus etiam has quattuor classes habet in l. II: *καλείσθω δὲ καί τι παρατατικὸν ἐπίρρημα, οἷον τὸ χρονίως καὶ ἐκταδόν. καὶ διακωλυτικὸν τὸ ἐμποδών* [cfr Theod. 78, 23]. *καὶ ἐπικρυπτικὸν τὸ λάθρα* [cfr Theodos. 78, 24 *ἀποκρυπτικόν*]. *καὶ ἐμφατικὸν τὸ διαρρήδην ἀναφανδόν* [cfr Theod. 78, 25 *ἐμφαντικόν*].

Lascaris solus has novem species profert: *τὰ δὲ ἐξηγηματικά, οἷον δηλονότι δηλαδή ἤγουν οἷον* [cfr Theod. 78, 26]. *τὰ δὲ ποσότητος ἀορίστου καὶ ποιότητος, οἷον ἀμηγέπως ὁπωσοῦν ἀμηγέπη ὁπωσδήποτε ὁπωσδηποτοῦν* [cfr Theod. 78, 28]. *τὰ δὲ ὑφαιρέσεως, οἷον σπανίως ἐλάχιστα μόγις* [cfr Theod. 78, 29 *ἀφαιρετικά*]. *τὰ δὲ ἐκλογῆς, οἷον μενοῦνγε* [cfr Theod. 78, 30]. *τὰ δὲ ἀποτρεπτικά, οἷον ἡράκλεις ἄπολλον* [cfr Theod. 78, 30. *οἷον μενοῦνγε — ἀποτρ.* om Ald. II]. *τὰ δὲ ἐθνικά, οἷον ἑλληνιστί ῥωμαϊστί ἑβραϊστί συριστί φρυγιστί ἀρμενιστί* [cfr Theod. 78, 31 et commentariolus artis Dionysianae ab Hilgardo editus 44, 22]. *τὰ δὲ βιασμοῦ, οἷον μόλις μόγις. τὰ δὲ διστάσεως, οἷον σχεδόν* [cfr Theod. 78, 25 *διαστάσεως*]. *τὰ δὲ ὀργανικά, οἷον ὀδάξ λάξ* [cfr Theod. 78, 26].

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (E^g)	Moschopuli erot. (E^b)	Nili erotemata (E^v)	Erot. Tubingensia (E^t)
Σύνδεσμός ἐστι λέξις συνδέουσα διάνοιαν μετὰ τάξεως καὶ τὸ τῆς ἑρμηνείας κεχηνὸς δηλοῦσα [sic codices optimi scholia Armenius; *πληροῦσα* pro *δηλοῦσα* libri deteriores TVHA].	*τί ἐστι σύνδεσμος; λέξις . . . . δηλοῦσα, τουτέστι τρανῶς καὶ ἀνεῳγμένως. διατί ἔσχατος τίθεται ὁ σύνδεσμος; ἵνα συνδήσῃ καὶ συνδεσμεύσῃ πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ λεχθέντα μέρη.*	*τί ἐστι σύνδεσμος; λέξις συνδέουσα* [*πάντα* add Wald.] *τὰ ἄλλα μέρη τοῦ λόγου εἰς διάνοιαν μετὰ τάξεως καὶ τὸ τῆς ἑρμηνείας κεχηνὸς πληροῦσα. καὶ γίνεται ἀπὸ τοῦ συνδεῖν τὸ δεσμεῖν.*		*«καὶ» ποίου μέρους λόγου ἐστί; συνδέσμου. τί ἐστι σύνδεσμος; λέξις συνδέουσα πάντα τὰ μέρη τοῦ λόγου εἰς διάνοιαν μετὰ τάξεως καὶ τὸ τῆς ἑρμηνείας κεχηνὸς πληροῦσα.*
τῶν δὲ συνδέσμων οἱ μέν εἰσι συμπλεκτικοί, οἱ δὲ διαζευκτικοί, οἱ δὲ συναπτικοί, οἱ δὲ παρασυναπτικοί, οἱ δὲ αἰτιολογικοί, οἱ δὲ ἀπορρηματικοί [sic perperam codd. optimi], *οἱ δὲ συλλογιστικοί, οἱ δὲ παραπληρωματικοί.*	*πόσοι τρόποι τῶν συνδέσμων; ὀκτώ· οἱ μέν εἰσι . . . . ἀπορηματικοί . . . . παραπληρωματικοί.*	*πόσοι τρόποι τῶν συνδέσμων; ὀκτώ· οἱ μὲν γάρ εἰσι . . . . ἀπορηματικοί . . . . παραπληρωματικοί.*	*πόσοι τρόποι τῶν συνδέσμων; ὀκτώ· οἱ μέν εἰσι . . . . ἀποῤῥηματικοί . . . . παραπληρωματικοί.*	*πόσοι τρόποι τῶν συνδέσμων; ἐννέα· οἱ μὲν γάρ εἰσι . . . . ἀπορρηματικοί . . . . παραπληρωματικοί, οἱ δὲ ἐναντιωματικοί.*
συμπλεκτικοὶ μὲν οὖν εἰσιν ὅσοι τὴν ἑρμηνείαν ἐπ' ἄπειρον ἐκφερομένην συνδέουσιν. εἰσὶ δὲ οἵδε [sic ubique ML]· *μέν δέ τέ καί ἀλλά ἠμέν ἠδέ ἰδέ ἀτάρ αὐτάρ ἤτοι κέν ἄν* [*ἰδέ* om THVA, *κέν ἄν* om HA].	*ποῖοι λέγονται συμπλεκτικοί; ὅσοι . . . . κέν ἄν* [sed deest *ἰδέ*; atque *οἵδε* legitur, sicut infra quoque omnibus locis]. *διατί λέγονται συμπλεκτικοί; διὰ τὸ συμπλέκειν τὰς διανοίας ἀπ' ἀλλήλων.*	*τίνες εἰσὶ συμπλεκτικοί; ὅσοι . . . . κέν ἄν* [sed *συνδοῦσιν* et *οἵδε*. *ἰδέ* non deest].	*τίνες εἰσὶν συμπλεκτικοί; ὅσοι . . . . κέν ἄν.* [sed *συνδοῦσιν*. et *οἵδε*. non om *ἰδέ*].	*τίνες εἰσὶ συμπλεκτικοί; ὅσοι . . . . κέν ἄν.* [sed *συνδοῦσιν* et *οἵδε*, omittitque *ἰδέ*.]
διαζευκτικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι τὴν μὲν φράσιν ἐπισυνδέουσιν, ἀπὸ δὲ πράγματος εἰς πρᾶγμα διιστᾶσιν. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἤ ἤτοι ἠέ [BTVHA *διιστῶσιν*].	*ποῖοι λέγονται διαζευκτικοί; ὅσοι . . . . διιστῶσιν. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἤ ἤτοι ἠέ. διατί λέγονται διαζευκτικοί; διὰ τὸ ζευγνύναι τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα ἀπ' ἀλλήλων.*	*τίνες εἰσὶν διαζευκτικοί; ὅσοι . . . . συνδοῦσιν . . . . διιστῶσιν. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἤ ἤτοι ἠέ.*	*τίνες εἰσὶν διαζευκτικοί; ὅσοι . . . . συνδοῦσιν . . . . διιστῶσιν. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἤτοι ἠέ.*	*τίνες εἰσὶ διαζευκτικοί; ὅσοι . . . . συνδοῦσιν . . . . διιστῶσιν. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἤ ἤτοι ἠέ.*
συναπτικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι ὕπαρξιν μὲν οὐ δηλοῦσι, σημαίνουσι δὲ ἀκολουθίαν. εἰσὶ δὲ οἵδε· εἰ εἴπερ εἰδή εἰδήπερ [*εἴ* acutum habet in MLG].	*ποῖοι λέγονται συναπτικοί; ὅσοι . . . . οἵδε· εἰ εἴπερ εἰδή εἰδήπερ.*	*τίνες εἰσὶ συναπτικοί; ὅσοι . . . . ἀκολουθίαν καὶ τάξιν. εἰσὶ δὲ οἵδε· εἰ εἴπερ εἰδή εἰδήπερ* [*τινὰ* add post *τάξιν* cod. Bas. I.]	*τίνες εἰσὶν συναπτικοί; ὅσοι . . . . ἀκολουθίαν καὶ τάξιν. εἰσὶ δὲ οἵδε· εἰ εἴπερ εἰδή εἰδήπερ.*	*τίνες εἰσὶ συναπτικοί; ὅσοι . . . . ἀκολουθίαν καὶ τάξιν. εἰσί δὲ οἵδε· εἴ εἴπερ εἰδή εἰδήπερ.*
παρασυναπτικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι μεθ' ὑπάρξεως καὶ τάξιν δηλοῦσιν· εἰσὶ δὲ οἵδε· ἐπεί ἐπείπερ ἐπειδή ἐπειδήπερ.	*ποῖοι λέγονται παρασυναπτικοί; ὅσοι . . . . ἐπειδήπερ.*	*τίνες εἰσὶν παρασυναπτικοί; ὅσοι . . . . ἐπειδήπερ.*	*τίνες εἰσὶν παρασυναπτικοί; ὅσοι . . . . ἐπειδήπερ.*	*τίνες εἰσὶ παρασυναπτικοί; ὅσοι . . . . ἐπειδήπερ.*

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gasae isagog. l. I (lI IV)	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.	Melanthonis institut.
τίνες εἰσὶ αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... οὕνεκα γάρ, καθό καθότι καθόσον καὶ διό διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν.	*ὁ δὲ αἰτιολογικός, οἷον ἵνα* [ed. Colon. hic inserit *γέ*] *ὅπως γάρ ὅτι διότι.* In libro II accedunt *ὄφρα ἕνεκα οὕνεκα*, in l. IV etiam *ἐάν ἐπειδάν ὅταν* nominantur *αἰτιολογικοί.*	*οἱ δὲ αἰτιολογικοί, οἷον ἵνα ὄφρα ὅπως ἕνεκα οὕνεκα γάρ ὅτι διότι.*	*οἱ δὲ αἰτιολογικοί, οἷον ἵνα ὅπως γάρ ὅτι διότι.*	aliquae autem *αἰτιολογικοί*, id est causales, ut *ἵνα* ut, *ὅπως* ut, *ὄφρα* ut, *γάρ* enim, *ὅτι* quod, *διότι* quia, *καθότι* quoniam, *ἕνεκα* causa, *οὕνεκα* quia.
τίνες εἰσίν ἀποῤῥηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κἆτα μῶν.	*ὁ δὲ ἀπορηματικός, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή.* In l. IV bis legitur *ἀπορρηματικοί*, sed subsequitur haec nominis interpretatio: *ἐπ' ἀποροῦντι καὶ ἐρωτῶντι εἰς χρῆσιν ἥκουσιν.*	*οἱ δὲ ἀπορηματικοί, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή.*	*οἱ δὲ ἀπορρηματικοί, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή.*	aliquae autem *ἀπορηματικοί*, id est dubitativae, ut *ἆρα* [*sic*] an, *εἶτα* postea, *μῶν* num, *μή* an.
τίνες εἰσὶ συλλογιστικοί; ὅσοι .... τοιγαροῦν [pro *εὖ* in Ald. est typothetae errore *οὔ*].	*ὁ δὲ συλλογιστικός, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.*	*οἱ δὲ συλλογιστικοί, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.*	*οἱ δὲ συλλογιστικοί, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.*	aliquae autem *συλλογιστικοί* id est collectivae sive rationales, ut *ἄρα* ergo, *ἀλλά* sed, *ἀλλαμήν* verum, *οὖν* igitur, *τοίνυν* igitur, *τοιγάρτοι* itaque, *τοιγαροῦν* ergo.
τίνες εἰσὶ παραπληρωματικοί; ὅσοι .... οἵδε· δή ῥά νύ, ὃ καὶ νῦν γράφεται, ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν, που τοι θήν ἄρ δῆτα πέρ πῶ μήν ἄν αὖ οὖν κέν γέ.	*ὁ δὲ παραπληρωματικός, οἷον δή ποῦ τοί δῆτα πέρ πῶ μήν οὖν γέ.* In libro II addit *ὁ νύ, ὃς καὶ νῦν λέγεται, καὶ θήν ἄν ἄρ κέν.*	*οἱ δὲ παραπληρωματικοί, οἷον δή ποῦ τοι δῆτα περ πω μήν αὖ οὖν γε.*	*οἱ δὲ παραπληρωματικοί, οἷον δή ποῦ τοῖ δῆτα πέρ πώ μήν ἄν αὖ οὖν γέ.*	aliquae autem *παραπληρωματικοί* id est repletivae, ut *δή* iam, *ῥά* nempe, *θήν* quidem, *νύ* certe, *ποῦ τοί αὖ οὖν πέρ πρό* [*typothetae errore pro πώ*] *μήν δῆτα γέ* quidem. at *γέ* non solum repletiva est sed etiam diminutiva et causalis.
τινὲς δὲ προστιθέασιν	*ὁ δὲ ἐναντιωματικός,*	*οἱ δὲ ἐναντιωματικοί,*	*οἱ δὲ ἐναντιωματι-*	aliquae autem *ἐναν-*

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (E[g])	Moschopuli erot. (E[b])	Nili erotemata (E[v])]	Erot. Tubingensia (E[t])
αἰτιολογικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας ἕνεκεν παραλαμβάνονται [ἕνεκεν habent MLGBT, om VHA]. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα ὄφρα ὅπως ἕνεκα οὕνεκα διὸ διότι καθ' ὃ καθ' ὅτι καθ' ὅσον [sic διὸ .... καθ' ὅσον codices optimi. Bekker post οὕνεκα add ὅτι ex σ[P]].	ποῖοι λέγονται αἰτιολογικοί; ὅσοι .... ἕνεκεν παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... διό διότι καθό καθότι καθόσον γάρ.	τίνες εἰσὶν αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... οὕνεκα γάρ, καθό καθότι καθόσον καὶ διό διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν [ἕνεκεν post αἰτίας unus exhibet cod. Bas. II, om Bas. I ed. pr. ed. Wald.; καθόσον om ed. pr.].	τίνες εἰσὶν αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... οὕνεκα γάρ, καθό καθότι καὶ διό διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν.	τίνες εἰσὶν αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... ἕνεκα γάρ, καθό καθότι καθόσον καὶ διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν.
ἀπορρηματικοὶ [sic MLGTA, unam tantum ρ praebent BVH] δέ εἰσιν ὅσοι ἐπαπορούντες εἰώθασι συνδεῖν [sic MLB, ὅσοις ἐπ. εἰώθασι συνδεῖν G, ὅσοις ἐπ. εἰώθασι χρῆσθαι T; ὅσοις ἐπ. εἰώθαμεν συνδεῖν σ[P], ὅσοις ἐπ. εἰώθαμεν χρῆσθαι σ[H]]. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κἆτα μῶν.	ποῖοι λέγονται ἀπορρηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἄρα κάτα [sic] μῶν.	τίνες εἰσὶν ἀπορρηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι· εἰσὶ δὲ οἵδε· ἄρα κάτα μῶν [ὅσοι et κᾶτα cod. Bas. I].	τίνες εἰσὶν ἀπορρηματικοί; ὅσοι [sic] ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἄρα κάτα μῶν.	τίνες εἰσὶν ἀπορρηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἄρα κάτα μῶν.
συλλογιστικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι πρὸς τὰς ἐπιφορὰς τε καὶ συλλήψεις τῶν ἀποδείξεων εὖ διάκεινται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.	ποῖοι λέγονται συλλογιστικοί; ὅσοι ...... τοιγαροῦν.	τίνες εἰσὶ συλλογιστικοί; ὅσοι .... τοιγαροῦν [ἄρα om ed. Wald.].	τίνες εἰσὶν συλλογιστικοί; ὅσοι ...... τοίγαρουν.	τίνες εἰσὶ συλλογιστικοί; ὅσοι .... τοιγαροῦν.
παραπληρωματικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι μέτρου ἢ κόσμου ἕνεκεν παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· δή ῥά νύ ποῦ τοί θήν ἄρ δητα περ πώ μήν ἄν αὖ νῦν οὖν κεν γε [ea signa singulis voculis addidi quae habent in M; in L altera manus νῦν vocis accentum mutavit in acutum].	παραπληρωματικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι .... αυ ουν κεν γε [om igitur νῦν. omnes voces praeter δῆτα carent signo prosodiaco, nec nisi lineam additam habent litteris].	τίνες εἰσὶ παραπληρωματικοί; ὅσοι .... οἵδε· δη ρα νυ, ὃ καὶ νῦν γράφεται, ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν, που τοι θην αρ δῆτα περ πω μην αν αυ οὖν κεν γε [exemplis addidi ea signa, quae habent in cod. Bas. I, in Bas. II accentus habent etiam δὴ ῥὰ νὺ ποῦ ἂν αὖ οὖν, in ed. pr. praeterea τοῖ θὴν ἂρ μὴν κὲν γέ; in Wald. νυν gravi notatur].	τίνες εἰσὶν παραπληρωματικοί; ὅσοι μετρίου [sic] .... οἵδε· δή ῥά νύ, ὃ καὶ νῦν γράφεται, πού τοί θήν ἄρ δῆτα πέρ πώ μέν ἄν αὖ οὖν κέν γέ.	τίνες εἰσὶ παραπληρωματικοί; ὅσοι .... οἵδε· δη ρα νυ, ὃ καὶ νῦν γράφεται, ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν, που τοι θην αρ δῆτα περ πω μην αν αὖ οὖν κεν γε.
τινὲς δὲ προστιθέασι	om ἐναντιωματικούς.	τινὲς δὲ προστιθέασι	γίνωσκε ὅτι τὸ ἔμπης	τινὲς δὲ προσέθηκαν

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gasae isagog. l. I (lI IV)	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.	Melanthonis institut.
τίνες εἰσὶ αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... οὕνεκα γάρ, καθό καθότι καθόσον καὶ διό διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν.	ὁ δὲ αἰτιολογικός, οἷον ἵνα [ed. Colon. hic inserit γέ] ὅπως γάρ ὅτι διότι. In libro II accedunt ὄφρα ἕνεκα οὕνεκα, in l. IV etiam ἐάν ἐπειδάν ὅταν nominantur αἰτιολογικοί.	οἱ δὲ αἰτιολογικοί, οἷον ἵνα ὄφρα ὅπως ἕνεκα οὕνεκα γάρ ὅτι διότι.	οἱ δὲ αἰτιολογικοί, οἷον ἵνα ὅπως γάρ ὅτι διότι.	aliquae autem αἰτιολογικοί, id est causales, ut ἵνα ut, ὅπως ut, ὄφρα ut, γάρ enim, ὅτι quod, διότι quia, καθότι quoniam, ἕνεκα causa, οὕνεκα quia.
τίνες εἰσὶν ἀποῤῥηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κᾆτα μῶν.	ὁ δὲ ἀπορηματικός, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή. In l. IV bis legitur ἀπορρηματικοί, sed subsequitur haec nominis interpretatio: ἐπ' ἀποροῦντι καὶ ἐρωτῶντι εἰς χρῆσιν ἥκουσιν.	οἱ δὲ ἀπορηματικοί, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή.	οἱ δὲ ἀπορρηματικοί, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή.	aliquae autem ἀπορηματικοί, id est dubitativae, ut ἄρα [sic] an, εἶτα postea, μῶν num, μή an.
τίνες εἰσὶ συλλογιστικοί; ὅσοι .... τοιγαροῦν [pro εὖ in Ald. est typothetae errore οὐ].	ὁ δὲ συλλογιστικός, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.	οἱ δὲ συλλογιστικοί, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.	οἱ δὲ συλλογιστικοί, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.	aliquae autem συλλογιστικοί id est collectivae sive rationales, ut ἄρα ergo, ἀλλά sed, ἀλλαμήν verum, οὖν igitur, τοίνυν igitur, τοιγάρτοι itaque, τοιγαροῦν ergo.
τίνες εἰσὶ παραπληρωματικοί; ὅσοι .... οἵδε· δή ῥά νύ, ὃ καὶ νῦν γράφεται, ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν, που τοι θήν ἄρ δῆτα πέρ πῶ μήν ἄν αὖ οὖν κέν γέ.	ὁ δὲ παραπληρωματικός, οἷον δή ποῦ τοί δῆτα πέρ πῶ μήν οὖν γέ. In libro II addit ὁ νύ, ὃς καὶ νῦν λέγεται, καὶ θήν ἄν ἄρ κέν.	οἱ δὲ παραπληρωματικοί, οἷον δή ποῦ τοι δῆτα περ πω μήν αὖ οὖν γε.	οἱ δὲ παραπληρωματικοί, οἷον δή ποῦ τοῖ δῆτα πέρ πώ μήν ἄν αὖ οὖν γέ.	aliquae autem παραπληρωματικοί id est repletivae, ut δή iam, ῥά nempe, θήν quidem, νύ certe, ποῦ τοί αὖ οὖν πέρ πρό [*typothetae errore pro* πώ] μήν δῆτα γέ quidem. at γέ non solum repletiva est sed etiam diminutiva et causalis.
τινὲς δὲ προστιθέασιν	ὁ δὲ ἐναντιωματικός,	οἱ δὲ ἐναντιωματικοί,	οἱ δὲ ἐναντιωματι-	aliquae autem ἐναν-

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (E^g)	Moschopuli erot. (E^b)	Nili erotemata (E^v)]	Erot. Tubingensia (E^t)
αἰτιολογικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας ἕνεκεν παραλαμβάνονται [*ἕνεκεν* habent MLGBT, om VHA]. *εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα ὄφρα ὅπως ἕνεκα οὕνεκα διὸ διότι καθ' ὃ καθ' ὅτι καθ' ὅσον* [sic *διὸ .... καθ' ὅσον* codices optimi. Bekker post *οὕνεκα* add *ὅτι* ex $σ^P$].	*ποῖοι λέγονται αἰτιολογικοί; ὅσοι .... ἕνεκεν παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... διό διότι καθό καθότι καθόσον γάρ.*	*τίνες εἰσὶν αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... οὕνεκα γάρ, καθό καθότι καθόσον καὶ διό διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν* [*ἕνεκεν* post *αἰτίας* unus exhibet cod. Bas. II, om Bas. I ed. pr. ed. Wald.; *καθόσον* om ed. pr.].	*τίνες εἰσὶν αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... οὕνεκα γάρ, καθό καθότι καὶ διό διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν.*	*τίνες εἰσὶν αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... ἕνεκα γάρ, καθό καθότι καθόσον καὶ διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν.*
ἀπορρηματικοὶ [sic MLGTA, unam tantum *ρ* praebent BVH] *δέ εἰσιν ὅσοι ἐπαποροῦντες εἰώθασι συνδεῖν* [sic MLB, *ὅσοις ἐπ. εἰώθασι συνδεῖν* G, *ὅσοις ἐπ. εἰώθασι χρῆσθαι* T; *ὅσοις ἐπ. εἰώθαμεν συνδεῖν* $σ^P$, *ὅσοις ἐπ. εἰώθαμεν χρῆσθαι* $σ^H$]. *εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κᾶτα μῶν.*	*ποῖοι λέγονται ἀπορηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κάτα* [sic] *μῶν.*	*τίνες εἰσὶν ἀπορηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι· εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κάτα μῶν* [*ὅσοι* et *κᾶτα* cod. Bas. I].	*τίνες εἰσὶν ἀπορηματικοί; ὅσοι* [sic] *ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κἆτα μῶν.*	*τίνες εἰσὶν ἀπορρηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κάτα μῶν.*
συλλογιστικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι πρὸς τὰς ἐπιφορὰς τε καὶ συλλήψεις τῶν ἀποδείξεων εὖ διάκεινται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.	*ποῖοι λέγονται συλλογιστικοί; ὅσοι ...... τοιγαροῦν.*	*τίνες εἰσὶ συλλογιστικοί; ὅσοι .... τοιγαροῦν* [*ἄρα* om ed. Wald.].	*τίνες εἰσὶν συλλογιστικοί; ὅσοι ...... τοίγαρουν.*	*τίνες εἰσὶ συλλογιστικοί; ὅσοι .... τοιγαροῦν.*
παραπληρωματικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι μέτρου ἢ κόσμου ἕνεκεν παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· δή ῥά νύ ποῦ τοί θήν ἄρ δῆτα πέρ πώ μήν ἄν αὖ νῦν οὖν κεν γε [ea signa singulis voculis addidi quae habent in M; in L altera manus *νῦν* vocis accentum mutavit in acutum].	*παραπληρωματικοὶ δέ εἰσιν ὅσοι .... αν ουν κεν γε* [om igitur *νῦν*. omnes voces praeter *δῆτα* carent signo prosodiaco, nec nisi lineam additam habent litteris].	*τίνες εἰσὶ παραπληρωματικοί; ὅσοι .... οἵδε· δη ρα νυ, ὁ καὶ νῦν γράφεται, ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν, που τοι θην αρ δῆτα περ πω μην αν αυ οὐν κεν γε* [exemplis addidi ea signa, quae habent in cod. Bas. I, in Bas. II accentus habent etiam *δὴ ῥὰ νὺ ποῦ ἂν αὖ οὖν*, in ed. pr. praeterea *τοῖ θὴν ἂρ μὴν κὲν γέ*; in Wald. *νυν* gravi notatur].	*τίνες εἰσὶν παραπληρωματικοί; ὅσοι μετρίου* [sic] *.... οἵδε· δή ῥά νύ, ὃ καὶ νῦν γράφεται, πού τοί θήν ἄρ δῆτα πέρ πώ μέν ἄν αὖ οὖν κέν γέ.*	*τίνες εἰσὶ παραπληρωματικοί; ὅσοι .... οἵδε· δη ρα νυ, ὃ καὶ νῦν γράφεται, ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν, που τοι θην αρ δῆτα περ πω μην αν αὖ ουν κεν γε.*
τινὲς δὲ προστιθέασι	om *ἐναντιωματικούς.*	*τινὲς δὲ προστιθέασι*	*γίνωσκε ὅτι τὸ ἔμπης*	*τινὲς δὲ προσέθηκαν*

6	7	8	9	10
Chrysolorae erotem.	Gasae isagog. l. I (l II IV)	Lascaris epitome	Chalcondylae erotem.	Melanthonis institut.
τίνες εἰσὶ αἰτιολογικοί; ὅσοι ἐπ' ἀποδόσει αἰτίας παραλαμβάνονται. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἵνα .... οὕνεκα γάρ, καθό καθότι καθόσον καὶ διό διότι παρὰ τοῖς νῦν, ἃ οἱ παλαιοὶ διῄρουν.	*ὁ δὲ αἰτιολογικός, οἷον ἵνα* [ed. Colon. hic inserit *γέ*] *ὅπως γάρ ὅτι διότι.* In libro II accedunt *ὄφρα ἕνεκα οὕνεκα*, in l. IV etiam *ἐάν ἐπειδάν ὅταν* nominantur *αἰτιολογικοί.*	*οἱ δὲ αἰτιολογικοί, οἷον ἵνα ὄφρα ὅπως ἕνεκα οὕνεκα γάρ ὅτι διότι.*	*οἱ δὲ αἰτιολογικοί, οἷον ἵνα ὅπως γάρ ὅτι διότι.*	aliquae autem *αἰτιολογικοί*, id est causales, ut *ἵνα* ut, *ὅπως* ut, *ὄφρα* ut, *γάρ* enim, *ὅτι* quod, *διότι* quia, *καθότι* quoniam, *ἕνεκα* causa, *οὕνεκα* quia.
τίνες εἰσὶν ἀποῤῥηματικοί; ὅσοις ἐπαποροῦντες εἰώθαμεν χρῆσθαι. εἰσὶ δὲ οἵδε· ἆρα κἆτα μῶν.	*ὁ δὲ ἀπορηματικός, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή.* In l. IV bis legitur *ἀποῤῥηματικοί*, sed subsequitur haec nominis interpretatio: *ἐπ' ἀποροῦντι καὶ ἐρωτῶντι εἰς χρῆσιν ἥκουσιν.*	*οἱ δὲ ἀπορηματικοί, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή.*	*οἱ δὲ ἀποῤῥηματικοί, οἷον ἆρα εἶτα μῶν μή.*	aliquae autem *ἀποῤῥηματικοί*, id est dubitativae, ut *ἄρα* [*sic*] an, *εἶτα* postea, *μῶν* num, *μή* an.
τίνες εἰσὶ συλλογιστικοί; ὅσοι .... τοιγαροῦν [pro *εὖ* in Ald. est typothetae errore *οὖ*].	*ὁ δὲ συλλογιστικός, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.*	*οἱ δὲ συλλογιστικοί, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.*	*οἱ δὲ συλλογιστικοί, οἷον ἄρα ἀλλά ἀλλαμήν οὖν τοίνυν τοιγάρτοι τοιγαροῦν.*	aliquae autem *συλλογιστικοί* id est collectivae sive rationales, ut *ἄρα* ergo, *ἀλλά* sed, *ἀλλαμήν* verum, *οὖν* igitur, *τοίνυν* igitur, *τοιγάρτοι* itaque, *τοιγαροῦν* ergo.
τίνες εἰσὶ παραπληρωματικοί; ὅσοι .... οἵδε· δή ῥά νύ, ὃ καὶ νῦν γράφεται, ἀφ' οὗ τὸ τοίνυν, που τοι θήν ἄρ δῆτα πέρ πῶ μήν ἄν αὖ οὖν κέν γέ.	*ὁ δὲ παραπληρωματικός, οἷον δή ποῦ τοί δῆτα πέρ πῶ μήν οὖν γέ.* In libro II addit *ὁ νύ, ὃς καὶ νῦν λέγεται, καὶ θήν ἄν ἄρ κέν.*	*οἱ δὲ παραπληρωματικοί, οἷον δή ποῦ τοι δῆτα περ πω μήν αὖ οὖν γε.*	*οἱ δὲ παραπληρωματικοί, οἷον δή ποῦ τοῖ δῆτα πέρ πώ μήν ἄν αὖ οὖν γέ.*	aliquae autem *παραπληρωματικοί* id est repletivae, ut *δή* iam, *ῥά* nempe, *θήν* quidem, *νύ* certe, *ποῦ τοί αὖ οὖν πέρ πρό* [*typothetae errore pro πώ*] *μήν δῆτα γέ* quidem. at *γέ* non solum repletiva est sed etiam diminutiva et causalis.
τινὲς δὲ προστιθέασιν	*ὁ δὲ ἐναντιωματικός,*	*οἱ δὲ ἐναντιωματικοί,*	*οἱ δὲ ἐναντιωματι-*	aliquae autem *ἐναν-*

1	2	3	4	5
Dionysius	Erot. Guelferbyt. (E[g])	Moschopuli erot. (E[b])	Nili erotemata (E[v])	Erot. Tubingensia (E[t])
καὶ ἐναντιωματικούς, οἷον ἔμπης ὅμως.		καὶ ἐναντιωματικούς. τίνες εἰσὶν ἐναντιωματικοί; οἱ δηλοῦντες τὸ ἐναντίον τῇ δυνάμει τοῦ. πράγματος, οἷον ἔμπης ὅμως.	καὶ τὸ ὅμως ἐναντιωματικοὶ λέγονται σύνδεσμοι.	καὶ ἐναντιωματικούς. τίνες εἰσὶν ἐναντιωματικοί; οἱ δηλοῦντες τὸ ἐναντίον τῇ δυνάμει τοῦ πράγματος, οἷον ἔμπης ὅμως.
			καὶ τὸ μὴ ἀπαγορευτικὸς λέγεται σύνδεσμος, οἷον μὴ κλεύσης [lege κλέψῃς], μὴ φάγης, καὶ ὑποτάσσει.	Vbi exponitur πόσοι σύνδεσμοι ὑποτάσσουσιν, haec leguntur de μή: ὑποτάσσει καὶ τὸ μή, ὅτε ἀπαγορευτικόν ἐστι καὶ ἐπὶ ἀορίστου τάττεται· οἷον μὴ κλέψῃς. ἔστι γὰρ τὸ εὐτελὲς [lege ἐντελὲς] αὐτοῦ· ὅρα ἵνα μὴ κλέψῃς.
		ἰστέον ὅτι πολλοὶ σύνδεσμοι οἱ αὐτοὶ ἐπὶ πολλῶν τρόπων λέγονται, ἀς ὁ ἀλλά καὶ συμπλεκτικὸς καὶ συλλογιστικός, ὁ ἄν καὶ συμπλεκτικὸς καὶ παραπληρωματικός.		ἰστέον ὅτι πολλοὶ κτλ = Moschop.

6 Chrysolorae erotem.	7 Gazae isagog. l. I (II IV)	8 Lascaris epitome	9 Chalcondylae erotem.	10 Melanthonis institut.
καὶ ἐναντιωματικούς. τίνες εἰσὶν ἐναντιωματικοί; οἱ δηλοῦντες τὶ ἐναντίον τῇ δυνάμει τοῦ πράγματος, οἷον ἔμπης ὅμως.	*οἷον ὅμως καίτοι καίπερ.* In libro II adicit *ἔμπης* et *πλήν.*	*οἷον ὅμως καίτοι καίπερ ἔμπης.*	*κοί, οἷον ὅμως καίτοι καίπερ.*	*τιωματικοί,* id est adversativae, ut *ὅμως* tamen, *καίτοι* etsi, *καίπερ* quamquam, *ἔμπης* tamen, *εἰκαί* etsi.
	ὁ δὲ δυνητικός, οἷον ἄν.	*οἱ δὲ δυνητικοί, οἷον ἄν.*	*οἱ δὲ δυνητικοί, οἷον ἄν.*	aliquae autem *δυνητικοί,* id est potestatis, ut *ἄν κέ κέν* si sive utique. inveniuntur etiam apud poetas repletivae.
	ὁ δὲ διακριτικὸς εἴτ' οὖν ἐπιλεκτικός, οἷον ἤ.	*οἱ δὲ διακριτικοὶ εἴτ' οὖν ἐπιλεκτικοί, οἷον ἤ* [Ald. II III om *οἷον ἤ* una cum *οἱ δὲ ἐλαττωτικοί*].	*οἱ δὲ διακριτικοὶ εἴτουν ἐπιλεκτικοί, οἷον ἤ.*	aliquae autem *διακριτικοί* sive *ἐπιλεκτικοί,* id est discretivae sive electivae, ut *ἤ* quam.
	ὁ δὲ ἐλαττωτικός, οἷον γοῦν γέ [in ed. Col. etiam *πέρ*].	*οἱ δὲ ἐλαττωτικοί, οἷον γοῦν γε.*	*οἱ δὲ ἐλαττωτικοί, οἷον γοῦν γέ.*	aliquae autem *ἐλαττωτικοί,* id est extenuativae sive diminutivae, ut *γοῦν* saltem, *γέ* saltem.
ἰστέον ὅτι πολλοὶ κτλ — Moschop.	In l. II: *καὶ πολλοὶ δὲ οἱ αὐτοὶ πολλασήμως λέγονται, οἷον ὁ μὲν ἀλλά καὶ συμπλεκτικῶς καὶ συλλογιστικῶς, ὁ δὲ γέ παραπληρωματικῶς καὶ μειωτικῶς καὶ αἰτιολογικῶς, ὁ δὲ ἄν παραπληρωματικῶς καὶ συλλογιστικῶς καὶ περιγραφικῶς, ὁ δὲ πέρ καὶ ἐναντιωματικῶς καὶ μειωτικῶς, ὁ δὲ ὅτι καὶ αἰτιολογικῶς καὶ ἐπιβεβαιωτικῶς, ὁ δὲ δέ καὶ συμπλεκτικῶς καὶ συλλογιστικῶς καὶ περιγραφικῶς.*			
	In I *Ἔχει δὲ παρεπόμενον σχῆμα. ὁ μὲν γὰρ ἁπλοῦς, οἷον ἐπεί· ὁ δὲ σύνθετος, οἷον ἐπειδή.*	*Παρέπεται δὲ αὐτῷ σχῆμα. ὁ μὲν . . . . . . ἐπειδή* — Gaza.	*Ἔχει δὲ παρεπόμενον . . . . . . ἐπειδή* — Gaza.	Accidit autem coniunctioni *σχῆμα* figura, simplex ut *ἐπεί,* composita ut *ἐπειδή.*

Dionysius	Palaemon ap. Charis.	Romanus ap. Charis.	Cominianus ap. Charis.	Anonymus ap. Charis.	Diomedes
1 χρόνου δηλωτικά	3 qualitatis	6 loci	1 tempus sign.	6 loci	5 numerum sign.
(ὑποτακτέον τὰ	4 quantitatis	1 temporis	6 locum	1 temporis	9 negationem
καιροῦ παραστα-	5 numeri [tiva	5 numeri	5 numerum	5 numeri	24 confirmatio-
2 μεσότητος [τικά)	1 temporis infini-	9 negandi	9 negationem	9 negandi	nem
3 ποιότητος	1b temporis finita	24 adfirmandi	24 adfirmationem	I monstrandi	I demonstratio-
4 ποσότητος	6 loci	I demonstrandi	I demonstratio-	17 hortandi	nem
5 ἀριθμοῦ δηλω-	9 negandi	17 hortandi	nem	7 optandi	7 optationem
6 τοπικά [τικά	24 adfirmandi	7 optandi	17 hortationem	15 ordinis	IX aestimationem
7 εὐχῆς σημαντικά	19 percontandi	15 ordinis	7 optationem	19 percontandi	15 ordinationem
8 σχετλιαστικά	I demonstrandi	3 qualitatis	15 ordinationem	12 similitudinis	19 interrogatio-
9 ἀρνήσεως ἢ ἀπο-	7 optandi	19 interrogandi	19 interrogatio-	14 dubitandi	nem
φάσεως	15 ordinis	12 comparandi	nem	II personative	12 similitudinem
10 συγκαταθέσεως	12 similitudinis	V praeferendi	12 similitudinem	III vocative	14 dubitationem
11 ἀπαγορεύσεως	14 dubitandi	14 dubitandi	14 dubitationem	IV respondendi	III invocationem
12 παραβολῆς ἢ	16 congregandi	10 adnuendi	III invocationem	24 adfirmandi	IV responsionem
ὁμοιώσεως	II personalia	VI causalis	IV responsionem	11 prohibendi	11 prohibitionem
13 θαυμαστικά	17 hortandi	II personalis	11 prohibitionem	16 communica-	16 communicatio-
[haec species in-	III conpellandi	III vocandi	16 communicatio-	tive	nem sive con-
venitur post octa-	IV respondendi	IV respondendi	nem	VII separandi	gregationem
vam in BT, in	11 prohibendi	4 quantitatis	VII separationem	18 comparandi	VII separationem
commentariis He-		——	18 comparatio-	VIII eventus	V optionem
liodori et Melam-		Interiectiones:	nem	3 qualitatis	VIII eventum
podis, in inter-		laetantis	VIII eventum	4 quantitatis	3 qualitatem
pretat. Armenii		(8) dolentis	3 qualitatis		4 quantitatem
et Syri]		13 admirantis	4 quantitatis		X precationem
14 εἰκασμοῦ			——		22. 23 iusiurandum
15 τάξεως			Interiectiones:		1 temporale
16 ἀθροίσεως			laetitiam sign.		6 locorum
17 παρακελεύσεως			(8) dolorem		——
18 συγκρίσεως			13 admirationem		Interiectiones:
19 ἐρωτήσεως			In Leidensi et		exultantem
20 ἐπιτάσεως			Sanctamandino:		sign.
21 συλλήψεως [haec			annuentis, stupen-		voluptatem
species deest in			tis, sonantis cor-		(8) dolentem
commentario He-			nu, timentis, in-		(8) gementem
liodoreo, apud			crepantis, laetan-		timentem
Armenium et			tis, mirantis, mi-		13 admirantem
Syrum]			nantis, ostendentis,		adridentem
22 ἀπωμοτικά			conripientis, re-		17 hortationem
23 κατωμοτικά			spuentis, 26 vocan-		irascentem
24 βεβαιώσεως [om			tis [*lege* bacchan-		laudantem
HA, post θετικὰ			tis], 22. 23 iurantis,		vitantem
ponunt V et			cohercentis, ten-		vocantem
Bekker]			dentis, dispicientis,		silentium
25 θετικά			13 admirantis, do-		ironiam
26 θειασμοῦ			lentis vel mirantis,		intentius ali-
			risus, patientis,		quid demon-
			gratulantis, (8) do-		strantem
			lentis, optantis,		ex improviso
			laudantis, fugien-		aliquid depre-
			tis		hendentem

Dositheus	Donatus	[Probus]	Sacerdos	[Victorinus]	Priscianus
1b tempus finitum	6 loci	1 temporis	6 loci	1 temporis	1 temporalia
1 tempus infini-	1 temporis	6 loci	1 temporis	6 loci [loci	6 localia
tum	5 numeri	5 numeri	5 numeri	XII temporis et	11 dehortativa
4 quantitatis	9 negandi	9 negantis	9 negandi	XIII terminatio-	24 confirmativa
6 loci	24 affirmandi	10 adnuentis	24 confirmandi	5 numeri [nis	22.23 iurativa
5 numeri	I demonstran-	I demonstran-	I demonstrandi	9 negandi	7 optativa
24 adfirmandi	7 optandi [di	tis	7 optandi	24 adfirmantis	17 hortativa
I demonstrandi	17 hortandi	17 hortantis	17 hortandi	XIV percunctan-	XX remissiva
15 ordinis	15 ordinis	7 optantis	15 ordinis	tis [*divers.*	3 qualitatis
19 recusandi [*lege*	19 interrogandi	15 ordinis	19 interrogandi	*ab* 19] [tis	4 quantitatis
percunctandi]	12 similitudinis	XI exclamantis	12 similitudinis	I demonstran-	14 dubitativa
16 congregandi	3 qualitatis	19 interrogantis	3 qualitatis	7 optantis	16 congregativa
14 dubitandi	4 quantitatis	12 similitudinis	14 dubitantis	XV aestimantis	VII discretiva
11 similitudinis	14 dubitandi	(8) irascentis	VIII eventus	[*divers. ab*	12 similitudinis
II personalia	II personalia	14 dubitantis	II personalis	IX]	15 ordinativa
17 hortandi	III vocandi	III invocantis	III vocandi	15 ordinis	20 intentiva
III compellandi	IV respondendi	IV respondentis	IV respondendi	19 interrogantis	18 comparativa
IV respondendi	VII separandi	11 prohibentis	4 quantitatis	12 similitudinis	XXI superlativa
7 optandi	22.23 iurandi	16 communican-	VII separandi	14 dubitationis	5 numeralia
11 prohibendi	V eligendi	tis	V eligendi	III vocantis	XXII diminutiva
3 qualitatis	16 congregandi	VII separantis	16 congregandi	IV responsionis	XXIII vocandi [*di-*
——	11 prohibendi	18 comparantis	11 prohibendi	11 prohibitionis	*vers. ab* III]
Interiectiones:	VIII eventus	VIII eventi	18 comparandi	16 congregatio-	13 admirandi
laetitiam	18 comparandi	3 qualitatis	——	nis	(8) indignandi
(8) dolorem	——	4 quantitatis	Interiectiones:	VII separationis	7 optandi
13 ammirationem	Interiectiones:	II personalis	laetitiae vel	18 comparatio-	——
metuentis	metuentis	22.23 iurantis	laudis	VIII eventus [nis	Interiectiones:
7 optantis	optantis	——	(8) irascentis vel	10 adnuentis	gaudii
	(8) dolentis	Interiectiones:	dolentis	22.23 iurisiurandi	(8) doloris
	laetantis	(8) dolemus	laetantis et	II personalia	timoris
		laetamur	irascentis	XVI animadver-	13 admirationis
		13 miramur	laetantis et ri-	tentis	risus
		26 bacchamur	sus	XVII iterationis	(8) indignatio-
			13 admirantis	3 qualitatis	nem sign.
			(8) dolentis	4 quantitatis	
			admirantis et	XVIII ornativa	
			dolentis	XIX nominativa	
			17 hortantis	——	
				Interiectiones:	
				laetantis	
				timentis	
				laudantis	
				exultantis	
				13 admirantis	
				respuentis	
				animadver-	
				tentis	
				ridentis	
				exclamantis	
				coercentis	

1

Dionysius 641, 26: Τὰ δὲ χρόνου δηλωτικά, οἷον νῦν τότε αὖθις.

Palaemon I 187, 26: Temporis adverbia sunt infinitiva, velut olim aliquando quondam nuper etiamnum (i. e. adhuc) tandem iam tum inde iamdudum umquam numquam mox interim cottidie interea interdum subinde cummaxime nunc confestim actutum evestigio ilico statim continuo subito repente et repentino extemplo recens frequenter semper tantisper paulisper parumper postea ante antea postquam antequam dum donec donicum simul simulatque vix vixdum.

Romanus I 191, 16: Temporis non minus fiet adverbium, 'nunc veni' 'modo fecit' 'cras abibo'.

Cominianus I 181, 3: Significant tempus, ut heri nuper.

Anonymus I 181, 19: temporis, hodie cras heri nuper.

Diomedes I 404, 25: item temporale, modo heri hodie cras statim nunc nuper perendie olim aliquando quondam.

Dositheus VII 409, 6: tempus infinitum [*scil* significant] olim *ποτὲ καὶ πάλαι*, aliquando *ποτέ*, quandocumque *ὁσακιςδήποτε*, nuper *ἔναγχος πρώην*, iampridem *ἤδη πάλαι*, alias *ἄλλοτε*, iam *ἤδη λοιπόν τοὐντεῦθεν*, tum *τότε*, etiamtum *ἔτι καί*, *ἔτι καὶ τότε*, inde *ἐκτόθεν ἐκεῖθεν*, dudum *πάλαι*, umquam *πώποτε*, numquam *οὐδέποτε*, mox *ἔπειτα ὕστερον εὐθέως*, cottidie *καθ' ἡμέραν*, interea *μεταξὺ ἐν τοσούτῳ*, interim *ἐν τῷ παρόντι*, statim *εὐθέως*, subito *αἰφνιδίως*, repente *ἐξαίφνης*, extemplo *παραχρῆμα*, recens *νεωστί*, iamdudum *ἤδη πάλαι*, interdum *ἐνίοτε ἔσθ' ὅτε*, subinde *συνεχῶς*, cummaxime *τὰ μάλιστα*, nunc *νῦν*, confestim *παραυτίκα*, actutum *ἐξαυτῆς*, tandem aliquando *ἤδη ποτέ*, ilico *εὐθέως*, nonnumquam *ἔσθ' ὅτε*, semper *ἀεί*, tantisper *ἐν τοσούτῳ*, paulisper *ἐπ' ὀλίγον*, postea *μετέπειτα*, post *μετὰ ταῦτα*, posthac *μετὰ ταῦτα*, antehac *πρὸ τούτων καὶ πρὸ τούτου*, dum *ἕως*, donec *μέχρι*, simulatque *ἅμα τε*, antequam *πρὶν ἤ*, postquam *μετὰ τό*, frequenter *συνεχῶς*, vix *μόλις ἅμα*, diu *ἐπὶ πολύ*, diutius *ἐπὶ πλέον*, diutissime *ἐπὶ πλεῖστον*, sero *ὀψέ*.

Donatus IV 386, 8: temporis, ut hodie nuper.

[Probus] IV 154, 10: temporis, ut hodie.

Sacerdos VI 442, 17: temporis, ut heri nuper.

[Victorinus] VI 201, 19: Sunt quaedam temporis, ut heri nuper et cetera.

Priscianus III 81, 20: alia [*scil* temporalia] communia diversorum temporum, ut olim dudum quondam. Virgilius in IV Georgicon 'Deprensis olim statio tutissima nautis' infinite dixit olim eqs.

1b

Dionysius 641, 27: Τούτοις δὲ ὡς εἴδη ὑποτακτέον τὰ καιροῦ παραστατικά, οἷον σήμερον αὔριον τόφρα τέως πηνίκα.

Palaemon I 187, 32: item temporis finitiva adverbia, hodie cras perendie diequarto heri nudiustertius nudiusquartus nudiusquintus mane vesperi noctu interdiu pridie postridie postmeridiem antemeridiem.

Romanus adverbia, quae tempus finitum significant, non distinxit ab infinitivis, nec magis id fecere Cominianus Anonymus Diomedes Donatus [Probus] Sacerdos [Victorinus].

Dositheus VII 409, 1: Significant tempus finitum *σημαίνει γὰρ χρόνον ὡρισμένον*, ut hodie *σήμερον*, cras *αὔριον*, perendie *μετὰ τὴν αὔριον*, die tertio *εἰς τὴν τρίτην*, die quarto *εἰς τὴν τετάρτην ἡμέραν*, here et heri *χθές*, nudius tertius *τρίτην ἡμέραν*, mane *πρωΐ*, vespere et vesperi *ὀψὲ ἑσπέρᾳ*, nocte *νυκτός*, noctu *νύκτωρ*, interdiu *ἡμέρας καὶ μεθ' ἡμέραν*, pridie *πρὸ μιᾶς*, postridie *τῇ ὑστέρᾳ*.

Priscianus III 80, 30: Sunt temporalia quae praeteritum tempus significant solum, ut pridem nuper antea nudiustertius; sunt alia quae praesens, ut nunc praesto, vel et praesens et non multo ante praeteritum perfectum, ut modo ...... alia futurum, ut cras postridie perendie.

2

Dionysius 641, 29: Τὰ δὲ μεσότητος, οἷον καλῶς σοφῶς.

Hanc classem grammatici latini omittunt, vel potius cum subsequenti coniungunt.

3

Dionysius 641, 29: Τὰ δὲ ποιότητος, οἷον πύξ λάξ βοτρυδόν ἀγεληδόν.

Palaemon I 187, 3: Qualitatis et quantitatis sunt quae ex secundo ordine derivantur in e, velut doctus docte ...... Sunt quae a tertio ordine derivantur in ter, velut fortis fortiter ...... Sed qualitatis adverbia etiam aliis litteris terminantur, in us, velut funditus ......, item in im, velut caesim ......, item in o, velut consulto ......, item in am, velut clam ...... Plinius Secundus inter adverbia qualitatis posuit dicendo legendo dicendi legendi, quae quidam amplius verba putant infinitiva vel usurpativa.

Romanus I 191, 30: non minus expedit qualitatis [*scil* adverbium], 'strenue versatus' 'fortiter restitit' 'segniter subremansit'.

Cominianus I 181, 10: qualitatem, ut bene.

Anonymus I 181, 28: qualitatis, bene.

Diomedes I 404, 21: qualitatem, ut bene pulchre sapienter prudenter agiliter viriliter expedite.

Dositheus VII 411, 19: adverbia inveniuntur per e productam, ubi genetivus in i desinit; cum vero per is effertur, tunc etiam per ter, ut mirus ⟨miri⟩ mire, ⟨prudens⟩ prudentis prudenter .... Sunt alia adverbia qualitatis quae neque per e neque per ter efferuntur, sed per us, ut funditus, ὡς θεμελιόθεν ...... Item sunt quae in im terminantur, ut caesim πληκτικῶς .... gregatim ἀγεληδόν .... Item sunt quae in o terminantur, ut consulto ἐπίτηδες .... Item sunt quae in am terminantur, ut clam λάθρα .... Sunt quae in u terminantur, ut dictu τῷ λέγεσθαι .... Item sunt quae in a terminantur, ut frustra μάτην .... iniuria ἀδίκως.

Donatus IV 386, 12: qualitatis, ut docte pulchre.

[Probus] IV 154, 16: qualitatis, ut bene.

Sacerdos VI 442, 20: qualitatis, ut sapienter.

[Victorinus] VI 202, 4: alia qualitatis, ut male bene.

Priscianus III 86, 22: qualitatis, ut bene male.

4

Dionysius 641, 30: Τὰ δὲ ποσότητος, οἷον πολλάκις ὀλιγάκις.

Palaemon in eis, quae ex eius arte excerpta leguntur apud Charisium, non seorsum de quantitatis adverbiis disserit, sed ea tantum quae modo exscripsi profert de figuratione adverbiorum qualitatis et quantitatis.

In eis, quae ex Romani libro exscripsit Charisius, ibi tantum haec classis quantitatis memoratur, ubi de conlatione sive conparatione adverbiorum agitur, I 192, 16.

Cominianus I 181, 10: quantitatem, ut nimium.

Anonymus I 181, 28: quantitatis, nimium.

Diomedes I 404, 22: quantitatem, ut nimium plus minus multum tantum tantummodo satis parum parumper sublimiter.

Dositheus VII 409, 21: quantitatis ποσότητος, sat ἱκανόν, satis ἱκανῶς, parum ἧττον, abunde δαψιλῶς πλημμυρόντως, etiam [ne] ἔτι [τε], perquam λίαν, admodum πάνυ, plerumque ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, nimis πάνυ, insuper ἐκ περισσοῦ, amplius περαιτέρω, minus ἧττον, plene πεπληρωμένως, humiliter ταπεινῶς, vaste ὑψηλῶς μεγάλως ἐξαισίως, nimis ὑπερβολῇ ἄγαν, valde λίαν, large δαψιλῶς, affatim κατακόρως.

Donatus IV 386, 12: quantitatis, ut multum parum.

[Probus] IV 154, 16: quantitatis, ut nimie.

Sacerdos VI 442, 22: quantitatis, ut saepius.

[Victorinus] VI 202, 5: alia quantitatis, ut sat nimium.

Priscianus III 86, 23: quantitatis, ut nimium parum.

5

Dionysius 641, 31: Τὰ δὲ ἀριθμοῦ δηλωτικά, οἷον δίς τρίς τετράκις.

Palaemon I 187, 24: Numeri adverbia sunt, velut totiens quotiens aliquotiens saepe saepius saepissime semel bis ter quater deinceps primum iterum tertium quartum.

Romanus I 191, 17: Sed et numeri par causa rationis est. 'Semel', etenim 'feci' dicimus, 'bis dixi', 'ter ante praeceperam'.

Cominianus I 181, 4: numerum, ut semel.

Anonymus I 181, 19: numeri, semel bis centies.

Diomedes I 404, 4: ⟨Significant enim⟩ numerum, ut semel bis ter quater quinquies deinceps primum iterum rursus tertium dumtaxat saepe saepius saepissime miliens deciens.

Dositheus VII 410, 16: numeri ἀριθμοῦ, semel ἅπαξ, bis δίς, ter τρίς, quater τετράκις et deinceps, quotienscumque ὁσακισδήποτε, primo πρῶτον, secundo ἐκ δευτέρου, tertio ἐκ τρίτου et deinceps, saepe πολλάκις, saepius πλεονάκις, saepissime πολλαχῶς.

Donatus IV 386, 9: numeri, ut semel bis.

[Probus] IV 154, 10: numeri, ut semel.

Sacerdos VI 442, 18: numeri, ut semel.

[Victorinus] IV 201, 23: alia numeri, ut semel bis ter.

Priscianus III 88, 13: Quomodo apud Graecos anomale ἀπὸ τοῦ εἷς ἅπαξ adverbium dicitur, sic et apud nos

inaequaliter ab uno 'semel' profertur. A duobus quoque pro graeco *δίς* nos 'bis' dicimus; ceteri enim numeri a vocibus suis faciunt adverbia, tres ter quattuor quater. A quinque vero usque ad mille in es productam desinunt adverbia, ut quinquies sexies septies; sic reliqui, ut supra dictum est. A quot vero et tot in ens terminantur, quotiens et totiens. Sunt igitur haec numeralia.

6

Dionysius 641, 32: *Τὰ δὲ τοπικά, οἷον ἄνω κάτω, ὧν σχέσεις εἰσὶ τρεῖς, ἡ ἐν τόπῳ, ἡ εἰς τόπον, ἡ ἐκ τόπου, οἷον οἴκοι οἴκαδε οἴκοθεν.*

Palaemon I 188, 1: Loci adverbia sunt sic, primum in loco, ubi ibi hic illic ibidem istic intus foris comminus; in locum, velut quo hoc illo utro utroque neutro huc illuc istuc isto eodem intro foras introrsum extrorsum sinistrorsum retrorsum: eadem et per s litteram extremam efferuntur, velut extrorsus sinistrorsus et cetera; e loco, velut unde hinc illinc utrimque inde indidem istinc intrinsecus. sunt etiam quae et in locum et in loco ⟨et e loco⟩ significant infinita, velut susum deorsum supra infra ultra citra extra intra super subter ante post. per locum, velut hac illac istac recta qua.

Romanus I 191, 11: Loci si fuerit adverbium, velut illic istic hoc huc illoc illuc istoc istuc, per se nihil faciet nec ullam poterit significationis expedire caliginem, nisi coniunctum verbo, velut quaedam in tenebris lux clarior et facies antevertat. Itaque 'illic sto' 'illic ero' 'illic abeo' 'illicve luctabor', verborum accessu fit adverbium multi luminis ac potestatis.

Cominianus I 181, 4: locum, ut hic.

Anonymus I 181, 19: Sunt loci, ut hic illic ibi. *186, 23:* Adverbia localia significant aut in loco, ut Romae, aut in locum, ut Romam, aut per locum, ut hac illac. *aut Charisii aut librarii incuria intercidisse videtur σχέσις ἐκ τόπου.*

Diomedes I 404, 26: Locorum, quae quattuor modis distribuuntur. Nam aut adverbia loci sunt in loco, ut hic illic ibi alibi intus foris, aut adverbia loci sunt ad locum, ut huc illuc quo alio intro foras, aut adverbia loci sunt de loco, ut hinc illinc inde aliunde; aut adverbia loci ⟨sunt⟩ per locum, ut qua hac illac istac recta; aut communia omnium partium, ut peregre penitus rursum deorsum sursum passim anguste late.

Dositheus VII 409, 27: in locum *εἰς τόπον*, quo *ποῖ*, [ubi *ποῦ*,] huc *ὧδε*, illuc *ἐκεῖσε*, intro *ἔσω*, foras *ἔξω*, dextrorsum *εἰς τὰ δεξιά*, introrsum *εἰς τὸ ἐσώτερον*, retrorsum *εἰς τοὐπίσω*, seorsum *κατ' ἰδίαν*, utroque *ἑκατέρωσε*, utro *ὁποτέρωσε*, neutro *ἐν οὐδενί*; in loco infinita, ubi *ὅπου*, ubicumque *ὁπουδήποτε*, ubi *ποῦ*, hic *ἐνθάδε*, illic *ἐκεῖσε*, istic *ἐνθάδε*, ibidem *ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ*, intus *ἔνδον*, penitus *ἐνδοτέρω*, foris *ἔξω*, passim *πανταχῇ*, usquam *πούποτε*, nusquam *οὐδαμοῦ*, alicubi *πούποτε*, utrubi *ἀμφοτέρωθι*, neutrubi *οὐδεποτέρωσε*, susum *ἄνω*, deorsum *κάτω*, ibi *ἐκεῖ ἐν τῷ αὐτῷ*, longe *μακράν*, insuper *ὕπερθε*; ⟨e loco infinita⟩, unde *πόθεν*, undecumque *ὁθενδήποτε*, undique *πανταχόθεν* [*ἐκεῖθεν*], hinc *ἐντεῦθεν*, istinc *ἐντεῦθεν ἐκεῖθεν*, inde *ἐκεῖθεν*, illinc *ἐκεῖθεν* [*ἐκ τούτου*], illim *ἐκεῖθεν*, indidem *ἐκ τοῦ αὐτοῦ*, utrimque *ἑκατέρωθεν*, intus *ἔνδον*, aliunde *ἀλλαχόθεν*, dehinc *ἀπεντεῦθεν*, eminus *ἄπωθεν*, comminus *ἐκ τοῦ σύνεγγυς*; per locum infinita, qua *ποίᾳ*, quacumque *ὁποιᾳδήποτε*, hac *ταύτῃ*, istac *ταύτῃ ἐκεῖ ἐντεῦθεν*, illac *ἐκείνῃ*, nulla *οὐδεμιᾷ*, recta *ὀρθῇ εὐθείᾳ*; per locum ⟨et e loco in⟩finita, susum *ἄνωθεν*, deorsum *κάτωθεν*, supra *ἐπάνωθεν*, infra *ὑποκάτωθεν*, extra *ἔξωθεν*, ultra *ὑπέρ*, cis *ἐντός*, intra *ἔσωθεν*, super *ἐπάνωθεν*, subter *ὑποκάτωθεν*, extra *ἐκτός*, ante *πρό*, post *μετά*.

Donatus IV 386, 8: Sunt adverbia loci, ut hic. *386, 18:* Adverbia loci duas species habent, in loco et ad locum, in loco, ut intus foris, ad locum, ut intro foras. Dicimus enim 'intus sum' 'foris sum' 'intro eo' 'foras eo'. Adiciunt quidam de loco, quod sic dicitur quasi in loco, ut intus exeo, foris venio. Adiciunt quidam etiam per locum, ut hac illac.

[Probus] IV 154, 10: loci ut hic. *154, 34:* Adverbia localia quattuor modis figurantur, per locum, ut hac . . . .; in locum, ut huc . . . .; in loco ut hic . . . .; e loco, ut hinc . . . . .

Sacerdos VI 442, 17: Est loci, ut hic.

[Victorinus] VI 201, 20: alia loci, quae quidem in quattuor species dividuntur, aut ad locum, ut huc illuc, aut in loco, ut ibi hic, aut e loco, ut hinc inde, aut per locum, ut hac illac.

Priscianus III 83, 9: alia localia. Haec quoque vel discretas vel communes habent locorum significationes. Discretas ad locum, ut huc illuc quo; in loco, ut hic illic ubi . . . .; de loco, ut hinc illinc inde; per locum, ut hac illac qua . . . . . Communes, ut 'peregre sum' 'peregre abeo' 'peregre advenio' 'peregre transeo'. Similiter pone supra infra extra ultra citra eqs.

7

Dionysius 642, 1: Τὰ δὲ εὐχῆς σημαντικά, οἷον εἴθε αἴθε ἄβαλε.

Palaemon I 188, 23: optandi, velut utinam velim.

Romanus I 191, 24: optandi, 'utinam veniat' 'velim currat' eqs.

Cominianus I 181, 5: optationem, ut utinam.

Anonymus I 181, 22: optandi, utinam velim.

Diomedes I 404, 10: optationem, ut utinam o osi quidsi si.

Dositheus VII 411, 11: optandi, utinam *ειθε εθε* [*sic codex Sang., lege εἴθε αἴθε*].

Donatus IV 386, 10: optandi, ut utinam.

[Probus] IV 154, 11: optantis, ut utinam.

Sacerdos VI 442, 19: optandi, ut utinam.

[Victorinus] VI 201, 26: alia optantis, ut utinam.

Priscianus III 86, 1: optativa, utinam o si ut.

8

Dionysius 642, 2: Τὰ δὲ σχετλιαστικά, οἷον παπαῖ ἰού φεῦ.

Huiusmodi voculas omnes fere artigraphi latini non in adverbiorum sed in interiectionum numero habebant.

Ex Romani libro exscripsit Charisius in cap. de interiectione I 239, 2: dolentis, ut heu; *240, 11:* o dolentis est.

Ex Cominiani arte excerpta legimus ibidem I 238, 21: aut dolorem [*scil* significamus] ut heu. *atque in Leidensi et Sanctamandino:* pro dolentis vel mirantis . . . . . heu dolentis.

Diomedes in cap. de interiectione scribit I 419, 6: aut dolentem [*scil* significat], ut vae; aut gementem, ut heu.

Dositheus in cap. de interi. VII 424, 7: aut dolorem [*scil* significamus], ut vae heu.

Donatus in cap. de interi. IV 391, 28: aut dolentis, ut heu.

[Probus] IV 154, 13: irascentis, ut 'vae vobis'. *Idem in cap. de interi. IV 146, 3:* aut enim dolemus, ut puta heu hei o eheu ve.

Sacerdos in cap. de interi. VI 447, 4: irascentis vel dolentis 'heu stirpem invisam'; *447, 8:* admirantis et dolentis, ut o eqs.

Priscianus III 89, 2: o quoque diversas significationes habet. est enim adverbium vocandi . . . . ; est indignandi, ut Cicero in I invectivarum 'o tempora, o mores'. *Sed in cap. de interiectione III 91, 5:* possunt tamen esse quaedam dubiae inter adverbia et interiectiones, ut o, quando indignationem significat vel dolorem vel admirationem, interiectionem hoc accipiunt; quando vero vocandi est vel optandi, adverbium. *cfr etiam eiusdem capitis 90, 15:* doloris, ut ei . . . o . . . a.

9

Dionysius 642, 3: Τὰ δὲ ἀρνήσεως ἢ ἀποφάσεως, οἷον οὔ οὐχί οὐδῆτα οὐδαμῶς.

Palaemon I 188, 20: Negandi adverbia sunt, velut non nequaquam haudquaquam parum.

Romanus I 191, 18: Negandi quoque similis inceptio est, 'minime dixeram' 'non putavi'.

Cominianus I 181, 4: negationem, ut non.

Anonymus I 181, 20: negandi, haud non.

Diomedes I 404, 6: negationem, ut non nequaquam haud haudquaquam parum secus minime.

Apud Dositheum haec classis deest, quod quin incuria librarii factum sit, dubitari nequit.

Donatus IV 386, 9: negandi, ut non.

[Probus] IV 154, 10: negantis, ut non.

Sacerdos VI 442, 18: negandi, ut non.

[Victorinus] VI 201, 24: alia negandi, ut non haut nequaquam.

Priscianus III 84, 23: abnegativum est, ut non haut numquam minime.

10

Dionysius 642, 4: Τὰ δὲ συγκαταθέσεως, οἷον ναί ναίχι.

Romanus I 192, 9: adnuendi, scilicet plane vero 'vero dicit' 'licet facias'.

[Probus] IV 154, 11: adnuentis, ut sane.

[Victorinus] VI 202, 2: alia adnuentis, ut vero.

Ceteri hac classe carent.

11

Dionysius 642, 5: Τὰ δὲ ἀπαγορεύσεως, οἷον μή μηδῆτα μηδαμῶς.

Palaemon I 188, 30: prohibendi, ut ne, '⟨ne⟩feceris', negandi modo 'ne id facias', adfirmandi modo 'ne tu, Eruci, accusator ridiculus esses'.

In excerptis ex Romani libro haec classis non invenitur.

Cominianus I 181, 8: prohibitionem, ut ne.

Anonymus I 181, 27: prohibendi, ne.

Diomedes I 404, 16: prohibitionem negationem adfirmationem, ut ne prohibendi modo 'ne feceris', ne negandi modo 'ne id facias', ne adfirmandi modo 'ne tu, Eruci, accusator ridiculus esses'.

Dositheus VII 411, 11: prohibendi, ne μή, neve μήτε.

Donatus IV 386, 16: prohibendi, ut ne.

[Probus] IV 154, 14: prohibentis, ut ne.

Sacerdos VI 442, 23: prohibendi, ut ne.

[Victorinus] VI 201, 30: alia prohibitionis, ut ne.

Priscianus III 84, 16: Dehortativum est ne. hoc etiam accipitur pro 'neque' et pro 'ut non' et pro 'valde' eqs.

12

Dionysius 642, 6: Τὰ δὲ παραβολῆς ἢ ὁμοιώσεως, οἷον ὡς ὥσπερ ἠΰτε καθάπερ.

Palaemon I 188, 24: similitudinis, ita perindeacsi prout item adeo; videntur et haec, ⟨quae⟩ inter comparativas coniunctiones alii posuerunt [*scil Plinius, vide Palaem. apud Charis. I 225, 31 et apud Diomedem I 416, 29*], tam quam, ut tam quam bonus amicus, tam ille quam hic.

Romanus I 192, 4: Comparandi quoque ita est; dicimus et⟨enim⟩ 'sic pater ille deum faciat, sic sanctus Apollo' et 'quasi cum ludas tesseris', 'tamquam currat'.

Cominianus I 181, 6: similitudinem, ut quasi.

Anonymus I 181, 24: similitudinis, ut ceu quasi velut.

Diomedes I 404, 13: similitudinem, ut quasi ceu ita perindeacsi prout item adeo velut tamquam sic quemadmodum.

Dositheus VII 411, 2: similitudinis ἰσότητος, ita οὕτως, perinde ὁμοίως, ceu καθάπερ, perindeacsi ὡσεί, aeque ἴσως, ut ὡς, quasi ὥσπερ, quemadmodum ὃν τρόπον, qualiter ὁποίως, taliter τοιούτως, similiter ὁμοίως, aequaliter ὁμοίως ἴσως, sicut ὥσπερ, item ὁμοίως, nonsecus οὐκ ἄλλως, nonaliter οὐχ ἑτέρως, tamquam ὥσπερ, prout ὡσάν, adeo οὕτως.

Donatus IV 386, 11: similitudinis, ut quasi ceu.

[Probus] IV 154, 13: similitudinis, ut quasi.

Sacerdos VI 442, 20: similitudinis, ⟨ut⟩ quasi.

[Victorinus] VI 201, 28: alia similitudinis, ut ceu veluti quasi.

Priscianus III 87, 16: similitudinis, ut ceu quasi velut veluti sic sicuti ut uti.

13

Dionysius 642, 7: Τὰ δὲ θαυμαστικά, οἷον βαβαί.

Hanc quoque speciem omnes fere technographi latini interiectionibus adscribunt.

Ex Romani libro in cap. de interiectione haec exscripsit Charisius I 239, 2: admirantis, ut babae papae.

Ex Cominiani arte haec excerpta legimus ibidem I 238, 21: aut admirationem [*scil* significamus], ut babae. *atque in Leidensi et Sanctamandino:* o mirantis ... pape admirantis ... pro dolentis vel mirantis ... eu admirantis.

Diomedes in cap. de interiectione I 419, 7: aut admirantem, ut babae papae.

Dositheus in cap. de interi. VII 424, 8: aut ammirationem, ut babae eheu.

Donatus in artis minoris cap. de interi. IV 366, 16: aut admirationem, ut papae.

[Probus] in cap. de interi. IV 146, 4: aut miramur, ut puta babae papae.

Sacerdos in cap. de interi. VI 447, 7: admirantis, ut papae ...... admirantis et dolentis, ut o.

[Victorinus] in cap. de interi. VI 204, 22: admirantis, ut papae.

Priscianus III 89, 2: o quoque diversas significationes habet. est enim adverbium vocandi ...; est admirandi, ut Iuvenalis in IV 'o qualis facies et quali digna tabella'. *sed in cap. de interi. III 91, 6:* o quando indignationem significat vel dolorem vel admirationem, interiectionem hoc accipiunt.

14

Dionysius 642, 8: Τὰ δὲ εἰκασμοῦ, οἷον ἴσως τάχα τυχόν.
Palaemon I 188, 27: dubitandi, fors forsitan forsan fortassis fortasse fortassan.
Romanus I 192, 9: dubitandi, num fortasse an 'aut fecit aut facturus est'.
Cominianus I 181, 7: dubitationem, ut fortasse.
Anonymus I 181, 25: dubitandi, forsitan fortasse fortassis fors.
Diomedes I 404, 14: dubitationem, ut an utrum fors forsan forsitan fortasse fortassis.
Dositheus VII 411, 1: dubitandi, fors τυχόν, forsitan τυχὸν ἴσως, fortasse τυχὸν ἴσως, fortassis τυχόν.
Donatus IV 386, 13: dubitandi, ut forsitan, fortasse.
[Probus] IV 154, 13: dubitantis, ut fortasse.
Sacerdos VI 442, 21: dubitantis, ut forsitan.
[Victorinus] VI 201, 28: alia dubitationis, ut fortasse.
Priscianus III 86, 27: dubitativa, forsan fortassis et fortasse fors forte.

15

Dionysius 642, 9: Τὰ δὲ τάξεως, οἷον ἑξῆς ἐφεξῆς χωρίς.
Palaemon I 188, 24: Ordinis, deinde, deinceps tunc ante post.
Romanus I 191, 29: Ordinis item produntur adverbia, ut 'dein dixit' 'denique subsecuta ratio est'.
Cominianus I 181, 6: ordinationem, ut deinde.
Anonymus I 181, 22: ordinis, deinceps deinde.
Diomedes I 404, 11: ordinationem, ut primo secundo deinde deinceps tunc ante post denique.
Dositheus VII 410, 23: ordinis deinceps ἑξῆς, post ὕστερον, ante πρότερον, tunc τότε, inde ἐκεῖθεν ἔπειτα.
Donatus IV 386, 11: ordinis, ut deinde.
[Probus] IV 154, 12: ordinis, ut deinde.
Sacerdos VI 442, 19: ordinis, ⟨ut⟩ deinde.
[Victorinus] VI 201, 27: alia ordinis, ut deinceps deinde.
Priscianus III 87, 26: ordinativa, deinde continuo protinus postea praeterea.

16

Dionysius 642, 10: Τὰ δὲ ἀθροίσεως, οἷον ἄρδην ἅμα ἤλιθα.
Palaemon I 188, 28: Congregandi, velut una simul pariter.
In excerptis ex Romani libro haec species non invenitur.
Cominianus I 181, 8: Communicationem, ut pariter simul.
Anonymus I 181, 27: Communicative, pariter simul.
Diomedes I 404, 19: Communicationem sive congregationem, ut pariter simul una.
Dositheus VII 410, 27: congregandi, una ὁμοῦ, simul ἅμα, pariter ὁμοῦ.
Donatus IV 386, 16: congregandi, ut simul una.
[Probus] IV 154, 14: communicantis, ut simul.
Sacerdos VI 442, 23: congregandi, ut simul.
[Victorinus] VI 201, 30: alia congregationis, ut pariter una simul.
Priscianus III 87, 9: congregativa loci sunt et temporis communia, ut simul, una.

17

Dionysius 642, 10: Τὰ δὲ παρακελεύσεως, οἷον εἶα ἄγε φέρε [*lenem imponunt* εἶα *voculae etiam optimi codices, sed* εἷα *scribendum esse docent duo veteres grammatici*].
Palaemon I 188, 29: hortandi, heia age agedum.
Romanus I 191, 22: hortandi, 'age propera', 'macte nitier', 'heia age, rumpe moras'.
Cominianus I 181, 5: hortationem, ut heia.
Anonymus I 181, 21: hortandi, heia age agite.
Apud Diomedem haec species non invenitur in cap. de adverbio, sed, ubi de interiectione disserit, legimus I 419, 8: aut hortationem [*scil* interiectio significat], ut eia age agedum.
Dositheus VII 411, 9: hortandi, heia εἶα, age ἄγε, agedum ἄγε δή.
Donatus IV 386, 10: hortandi, ut eia.
[Probus] IV 154, 11: hortantis, ut eia.
Sacerdos VI 442, 19: hortandi, ut heia.
[Victorinus] hanc speciem omittit.
Priscianus III 86, 17: Hortativa heia age. Et notandum quod videtur hoc adverbium etiam plurale habere 'agite'.

18

Dionysius 642, 11: Τὰ δὲ συγκρίσεως, οἷον μᾶλλον ἧττον.

Cur in eis, quae ex Palaemonis de adverbio capite oriunda sunt apud Charisium, species desit comparationis, haec ostendunt, quae ex eiusdem technici de coniunctione capite excerpta legimus apud Charis. I 225, 29 Diomed. I 416, 27: relativae ad aliquid, ut Plinius ait, sive conparativae hae [*scil* coniunctiones], magis potius immo.

Romani adverbia comparativa eadem sunt quae ab Dionysio nuncupantur παραβολῆς ἢ ὁμοιώσεως, a ceteris latinis artigraphis similitudinis; neque praeferendi classis apud Romanum I 192, 8 cum συγκρίσεως adverbiis congruit, sed haec eadem est quae ab Donato IV 386, 16 et Sacerdote VI 442, 23 eligendi species nominatur, ab Diomede I 404, 20 optionem significare dicitur.

Cominianus I 181, 9: comparationem, ut magis potius.

Anonymus I 181, 27: conparandi, magis potius.

Diomedes et Dositheus hanc speciem om.

Donatus IV 386, 17: conparandi, ut magis vel tam.

[Probus] IV 154, 15: comparantis, ut magis.

Sacerdos VI 442, 24: comparandi, ut magis.

[Victorinus] VI 202, 1: alia comparationis, ut satius magis potius.

Priscianus III 88, 1: comparativa, ut magis minus.

19

Dionysius 642, 12: Τὰ δὲ ἐρωτήσεως, οἷον πόθεν πηνίκα πῶς.

Palaemon I 188, 22: percontandi, velut cur quare quidita ecquid num nonne utrum utrumne an annon.

Romanus I 192, 2: interrogandi, 'cur reliquisti?', 'quianam, tanti cinxerunt aethera nimbi?'.

Cominianus I 181, 6: interrogationem, ut cur.

Anonymus I 181, 23: percontandi, cur quidita quapropter quare.

Diomedes I 404, 12: interrogationem, ut cur quare quidita nempe nonne utrum quamobrem.

Dositheus I 410, 24: recusandi [*lege* percunctandi], quare *διὰ τί*, quid *τί*, quidita *τί οὕτως*, cur *διὰ τί*, numquid *μή τι*, curita *διὰ τί*, *ἵνα τί*, nempe *οὐχί*, utrumne *πότερον ἄρα*, ecquid *ἀρά τι*, quomodo *πῶς*, *τίνα τρόπον*, sicine *οὕτως ἄρα*, quidnam *τί ἄρα*.

Donatus IV 386, 11: interrogandi, ut cur quare quamobrem.

[Probus] IV 154, 12: interrogantis, ut cur.

Sacerdos VI 442, 20: interrogandi, ⟨ut⟩ cur.

[Victorinus] VI 201, 27: alia interrogantis, ut cur quidita.

Priscianus III 82, 24: quando et interrogativum et relativum est et infinitum. *88, 23:* inveniuntur adverbia vel in una significatione multas habentia voces vel in una voce multas habentia significationes, ut ubi *ποῦ καὶ ὅπου*. Similiter quo qua quando et infinita sunt et interrogativa et relativa.

20

Dionysius 642, 13: Τὰ δὲ ἐπιτάσεως, οἷον λίαν σφόδρα πάνυ ἄγαν μάλιστα.

Hanc classem unus tantum technicorum latinorum habet.

Priscianus III 87, 27: intentiva, ut valde nimium prorsus penitus omnino.

21

Dionysius 642, 14: Τὰ δὲ συλλήψεως, οἷον ἅμα ὁμοῦ ἄμυδις.

Haec classis, quam non illustrat commentarius Heliodoreus neque exhibent erotemata Dionysiana neque exprimit Armenius aut Syrus, ne in latinis quidem invenitur technicis. nam congregandi vel communicandi species respondet ἀθροίσεως classi.

22. 23

Dionysius 642, 14: Τὰ δὲ ἀπωμοτικά, οἷον μά. Τὰ δὲ κατωμοτικά, οἷον νή.

Iurandi adverbia neque in excerptis ex Palaemone Romano Cominiano Anonymo proferuntur neque ab Dositheo aut Sacerdote.

Diomedes I 404, 24: iusiurandum, ut mehercules mehercle mediusfidius mecastor ecastor perpol edepol.

Donatus IV 386, 15: iurandi, ut edepol ecastor hercle mediusfidius.

[Probus] IV 154, 16: iurantis, ut mehercule.

[Victorinus] VI 202, 2: alia iurisiurandi, ut edepol mediusfidius ecastor hercle.

Priscianus III 85, 22: iurativa, edepol ecastor mediusfidius. 'per' quoque praepositio potest etiam pro adverbio accipi iurandi.

24

Dionysius 642, 16: *Τὰ δὲ βεβαιώσεως, οἷον δηλαδή.*

Palaemon I 188, 21: Adfirmandi adverbia sunt, velut scilicet etiam quidni nimirum ilicet profecto plane.

Romanus I 191, 19: adfirmandi, ut 'quidni putaveram', 'quippe respondit', 'utique certavit', 'nempe dicebam', 'prorsus extinxit'.

Cominianus I 181, 4: adfirmationem, ut etiam.

Anonymus I 181, 26: adfirmandi, etiam.

Diomedes I 404, 7: confirmationem, ut etiam quidni nempe quippe profecto plane maxime scilicet videlicet ilicet nimirum.

Dositheus VII 410, 19: adfirmandi, scilicet *δηλαδή*, videlicet, nimirum, ilicet, quid⟨ni⟩, utique *δηλαδή*, quippe, profecto, plane *φανερῶς*, sane *ὁμολογουμένως*, certe *ἱσταμένως*, immo *μενοῦνγε*, nonne *οὐχὶ ἄρα*.

Donatus IV 386, 9: adfirmandi, ut etiam quinni.

[Probus] hanc speciem om.

Sacerdos VI 442, 18: confirmandi, ⟨ut⟩ etiam.

[Victorinus] VI 201, 24: alia adfirmantis, ut prorsus profecto proculdubio et reliqua.

Priscianus III 85, 6: confirmativa, ut profecto scilicet quippe videlicet nempe .... Duae quoque partes pro his ponuntur, ut quidni curnon sicest quidistic.

25

Dionysius 642, 15: *Τὰ δὲ θετικά, οἷον γαμητέον πλευστέον.*

Vnus tantum artigraphorum latinorum hanc classem memorat ac ne is quidem ibi, ubi adverbiorum species enumerat, sed ubi graecas verborum constructiones confert cum latinis.

Priscianus III 324, 8: proprie in dum terminatio theticum significat adverbium [*nam* theticum *haud dubie cum Schoemanno Ann. Fleckeis. 89 p. 376 pro tradito* Atticum *legendum est*], quod omni generi et numero et personae et tempori potest adiungi, ut legendum est mihi, tibi, illi eqs.

26

Dionysius 642, 17: *Τὰ δὲ θειασμοῦ, οἷον εὐοῖ εὐάν.*

Charisii fragmentum Parisinum praebet in ea interiectionum serie, quae ex Palaemonis arte originem ducit, etiam euchoe. *vide ad I 238, 25.*

In eis, quae Charisius I 239—242 de interiectionibus ex Romani libro exscripsit, invenitur etiam euhoe *cum duobus testimoniis.*

Inter eas interiectiones, quas Leidensis et Sanctamandinus Charisii exhibent praemissis his verbis Cominianus plurimas interiectiones ostendit *(vide ad I 238, 19), invenitur:* euchoe vocantis, *pro quo verbo legendum censeo* bacchantis.

[Probus] in cap. de interiectione IV 146, 5: aut bacchamur, ut puta euhoe.

Priscianus in cap. de interiectione bis profert euhoe, *III 91, 4 et 27.*

Propriae latinorum artigraphorum hae sunt species: I demonstrandi s. monstrandi (Pal. Rom. Com. An. Diom. Dos. Don. Prob. Sac. Vict.). — II personalia (Pal. Rom. An. Dos. Don. Prob. Sac. Vict.). — III compellandi s. vocandi s. invocationis (Pal. Rom. Com. An. Diom. Dos. Don. Prob. Sac. Vict.). — IV respondendi (Pal. Rom. Com. An. Diom. Dos. Don. Prob. Sac. Vict.). — V praeferendi s. optionis s. eligendi (Rom. Diom. Don. Sac.). — VI causalis (Rom.). — VII separationis s. discretiva (Com. Diom. Don. Prob. Sac. Vict. Prisc.). — VIII eventus (Com. An. Diom. Don. Prob. Sac. Vict.). — IX aestimationis (Diom.). — X precationis (Diom.). — XI exclamantis (Prob.). — XII temporis et loci (Vict.). — XIII terminationis (Vict.). — XIV percunctantis, *diversa ab 19* (Vict.). — XV aestimantis, *diversa ab IX* (Vict.). — XVI animadvertentis (Vict.). — XVII iterationis (Vict.). — XVIII ornativa (Vict.). — XIX nominativa (Vict.). — XX remissiva (Prisc.). — XXI superlativa (Prisc.). — XXII diminutiva (Prisc.). — XXIII vocandi, *diversa ab III* (Prisc.).

DE NOMINVM SPECIEBVS

Dionysius 634, 24 B. 25, 6 V. Εἴδη δὲ παραγωγῶν [*scil* ὀνομάτων] ἐστιν ἑπτά· I πατρωνυμικόν, II κτητικόν, III συγκριτικόν, IV ὑπερθετικόν, V ὑποκοριστικόν, VI παρώνυμον, VII ῥηματικόν. — *636, 8 B. 32, 2 V.* ὑποπέπτωκε δὲ τῷ ὀνόματι ταῦτα, ἃ καὶ αὐτὰ εἴδη προσαγορεύεται· 1 κύριον, 2 προσηγορικόν, 3 ἐπίθετον, 4 πρός τι ἔχον, 5 ὡς πρός τι ἔχον, 6 ὁμώνυμον, 7 συνώνυμον, 8 φερώνυμον, 9 διώνυμον, 10 ἐπώνυμον, 11 ἐθνικόν, 12 ἐρωτηματικόν, 13 ἀόριστον, 14 ἀναφορικόν, ὃ καὶ ὁμοιωματικὸν καὶ δεικτικὸν καὶ ἀνταποδοτικὸν καλεῖται, 15 περιληπτικόν, 16 ἐπιμεριζόμενον, 17 περιεκτικόν, 18 πεποιημένον, 19 γενικόν, 20 εἰδικόν, 21 τακτικόν, 22 ἀριθμητικόν, 23 ἀπολελυμένον, 24 μετουσιαστικόν [μετουσ. *ante* ἀπολελυμένον *ponunt deteriores codices VHA; prorsus omittunt postremam classem Armenius et Syrus, neque videntur legisse vetustiores artis scholiastae*].

Diomedes I 320, 29—326, 29. 1 nomina propria; quattuor sunt species: praenomen nomen cognomen agnomen [*cum agnomine cfr Dionysii pheronymon*]. — 2 appellativa; in duas species dividuntur, quarum altera significat res corporales . . . . . . altera incorporales [*cfr generalis definitio nominis apud Dionysium 634, 11 B. 24, 3 V.:* σῶμα ἢ πρᾶγμα σημαῖνον]. — 11 gentem significantia. — 22 sign. numerum. — 21 sign. ordinem. — 18 ficta a sonis. — ab adverbiis descendentia. — a participiis descendentia. — participium sonantia. — verbis similia. — 15 positione singularia, intellectu pluralia [*cfr Dionysii de nominis numeris expositio 635, 31 B. 31, 1 V.*]. — etymologica. — 17 periectica. — 4 τῶν πρός τι. — 5 τῶν πρός τί πως ἔχοντα. — 6 homonyma. — 7 synonyma. — mediae potestatis (a quibusdam adiectiones dicuntur). — 3 epitheta. — principalia (prototypa). — derivativa (paragoga): I patronymica. — II possessiva. — VI paronyma. — VII verbalia. — III comparativa. — IV superlativa. — V diminutiva.

Charisius I 152, 20—153, 5. 154, 21—157, 22. 1 propria: praenomen nomen cogn. agn. [*cum agnomine cfr Dionysii pheronymon*]. — 2 appellativa: res corporales sign., res incorp. sign. — 11 gentem significantia. — 22 sign. numerum. — 21 ordinem. — sign. qualitatem. — sign. quantitatem. — ab accidentibus vel consequentibus tracta [*cfr Dionysii* ἐπίθετα ἀπὸ τῶν ἐκτὸς λαμβανόμενα *636, 23 B. 35, 1 V.*]. — quae sicut nata sunt efferuntur [= *prototypa*]. — derivativa: I patronymica. — II possessiva. — V deminutiva. — VII verbalia. — 19 generalia. — 20 specialia. — 21 ficta a sono. — ab adverbiis descendentia. — a participiis desc. — 3 ἐπιθετικά. — 4 τῶν πρός τι. — 5 τῶν πρός τί πως ἔχοντα. — 6 homonyma. — 7 synonyma. — mediae potestatis (a quibusdam adiectiones vocantur). — gradus positivus. — III comparativus. — IV superlativus.

Excerpta Bobiensia I 533, 11—31. 535, 11—537, 14. 1 propria: praenomina gentilicia cognomina agnomina. — 2 appellativa: res corporales significantia, incorporalia. — 11 gentem significantia. — 22 sign. numerum. — 21 sign. ordinem. — sign. qualitatem. — sign. quantitatem. — a moribus. — ab accidentibus vel consequentibus tracta [*cfr Dionysii* ἐπίθετα ἀπὸ τῶν ἐκτὸς λαμβανόμενα]. — primae positionis [= *prototypa*]. — derivativa: II κτητικά. — V deminutiva. — VII ῥηματικά. — 19 generalia. — 20 specialia. — 18 ficta a sonis. — ab adverbiis descendentia. — a participiis. — 3 ἐπιθετικά. — 4 τῶν πρός τι. — 5 τῶν πρός τί πως ἔχοντα. — 6 homonyma. — 7 synonyma. — mediae potestatis (a quibusdam adiectiones vocantur). — gradus absolutus. — III comparativus. — IV superlativus.

Dositheus VII 390, 7—391, 4. 394, 11—401, 7. 1 propria: praenomina gentilicia cognomina agnomina. — 2 appellativa: res corporales significantia, incorporalia. — 11 gentem significantia. — 22 sign. numerum. — 21 sign. ordinem. — sign. qualitatem. — sign. quantitatem. — a moribus. — ominalia. — ab accidentibus vel sequentibus tracta [*cfr Dionysii* ἐπίθετα ἀπὸ τῶν ἐκτὸς λαμβανόμενα]. — primae positionis [= *prototypa*]. — dirivativa: I patronymica. — II possessiva. — VI diminutiva. — VII ῥηματικά. — 19 generalia. — 20 specialia. — 18 facta a sonis. — ab adverbiis descendentia. — a participiis. — 3 ἐπίθετα. — 4 τῶν πρός τι. — 5 τῶν πρός τί πως ἔχοντα. — 6 homonyma. — 7 synonyma. — mediae potestatis (a quibusdam adiectiones vocantur). — gradus absolutus. — III comparativus. — IV superlativus.

Donatus IV 373, 7—375, 12. 1 propria: praen. nomen cogn. agn. — 2 appellativa; species multae sunt: alia corporalia. — alia incorporalia. — alia primae positionis. — alia derivativa. — V alia deminutiva. — nomina tota Graecae declinationis. — tota conversa in Latinam regulam. — inter Graecam Latinamque formam, quae notha appellantur. — 6 homonyma. — 7 synonyma. — I patronymica. — II ctetica. — mediae significationis (haec etiam epitheta dicuntur). — qualitatis. — quantitatis. — 11 gentis. — patriae. — 22 numeri. — 21 ordinis. — 4 ad aliquid. — 5 ad aliquid qualiter se habentia. — 19 generalia. — 20 specialia. — VIII facta de verbo. — participiis similia. — verbis similia. — gradus positivus. — III comparativus. — VI superlativus.

[Sergius] in Donatum IV 535, 25—538, 21. 539, 6—540, 6. 1 propria: praenomina, nomina gentis, cognomina, agnomina. — 2 appellativa; multae species sunt, ex quibus alia 11 gentem significant. — 22 alia numerum. — 21 alia ordinem. — 4 alia ad aliquid dicta. — 18 alia facta significant. — alia aetatem. — 19 alia generalia. — 20 alia specialia. — alia primae positionis. — VI ex nomine dirivata. — V diminutiva. — quae Graecam declinationem habent. — quae Graeca sunt et Latinam habent declinationem [*cfr Donatus*]. — I patronomica. — II possessiva. — 7 synonyma. — inter Graecam et Latinam formam, quae notha dicuntur [*cfr Donatus*]. — 6 homonyma. — epicoena [*cfr Dionysii de nominis generibus expositio 634, 19 B. 25, 1 V.*]. — mediae significationis (epitheta). — 5 ad aliquid qualiter se habentia. — 4 ad aliquid dicta. — 20 speciale. — 19 generale. — VII facta de verbo. — Gradus absolutus, qui est positivus. — III comparativus. — IV superlativus. — I patronomica. — 9 dionymon. — 8 feronymon. — 10 eponymon.

[Probus] IV 119, 18—120, 20. nomina rem animalem significantia. — sign. rem inanimalem. — sign. rem corporalem. — sign. rem incorporalem [*cfr Dionys. 634, 11 B. 24, 3 V.*]. — rem proprie significantia. — rem communiter significantia [*cfr Dionysiana nominis definitio 634, 13 B. 24, 4 V.*: κοινῶς τε καὶ ἰδίως λεγόμενον]. — 19 generalia. — 20 specialia. — 1 propria: praenomen nomen cognomen agnomen. — 2 appellativa. — 4 τῶν πρός τι. — 5 τῶν πρός τί πως ἔχοντα. — mediae potestatis sive adiectionis. — epicoena [*cfr Dionysiana de nominis generibus expositio 634, 19 B. 25, 1 V*]. — 7 synonyma. — 6 homonyma. — 15 positione singularia, intellectu pluralia. — positione pluralia, intellectu singularia [*cfr Dionysiana de nominis numeris expositio 636, 1 B. 31, 3 V.*].

Consentius V 339, 18—343, 6. 1 popria: praenomen nomen cognomen agnomen. — 2 appellativa: plures differentias habent: vel rem corporalem significant. — vel rem incorporalem [*cfr Dionys. 634, 11 B. 24, 3 V.*]. — 4 vel ad aliquid dicuntur. — 5 ad aliquid qualiter se habentia. — 11 gentis. — patriae. — 22 numeri. — 21 ordinis. — qualitatis. — quantitatis. — mediae significationis (etiam epitheta appellantur). — primae positionis. — VI derivativa a nomine — VII derivativa a verbo. — V diminutiva. — participiis similia. — verbis similia. — II ctetica. — I patronymica. — 6 homonyma. — 7 synonyma. — 19 generalia. — 20 specialia. — gradus positivus sive absolutus. — III comparativus. — IV superlativus.

Priscianus II 57, 9—62, 12. species principalis. — sp. derivativa. — 1 nomina propria: praenomen nomen cognomen agnomen [*agnominis definitio plane concinit cum Dionysiana descriptione* φερωνύμου]. — 2 appellativa. — corporalia. — incorporalia [*cfr Dionysiana nominis definitio 634, 13 B. 24, 4 V.*]. — 6 homonyma. — 7 synonyma. — 3 adiectivum. — 4 ad aliquid dictum. — 5 quasi ad aliquid dictum. — 9 dionyma. — 11 gentile. — patrium. — 12 interrogativum. — 13 infinitum. — 14 relativum vel demonstrativum vel similitudinis. — 15 collectivum. — 16 dividuum. — 18 facticium. — 19 generale. — 20 speciale. — 21 ordinale. — 22 numerale. — 23 absolutum. — temporale. — locale. — [24 *μετουσιαστικῶν classis vestigia apud Priscianum ibi inveniuntur, ubi de nominibus formae possessivae disserit, II 69, 5. 76, 23.*] — *II, 60, 1. 62, 12—140, 24.* I patronymicum. — II possessivum. — III comparativum. — IV superlativum. — V diminutivum. — VI denominativum, in quo intellegimus cum multis aliis etiam 17 comprehensivum. — VII verbale. — participiale. — adverbiale.

Iam infra composui quae hi grammatici latini et Dionysius docent de speciebus hisce I III IV V 4 5 6 7 11 18 19 20 21 22.

I *Πατρωνυμικόν*

Dionysius 634, 26—635, 3 B. 25, 8—26, 6 V. Πατρωνυμικὸν μὲν οὖν ἐστι τὸ κυρίως [κυρίως τὸ *codd. deteriores*; τὸ κυρίως *optimi, scholia, Armenius*] ἀπὸ πατρὸς ἐσχηματισμένον, καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὸ [τὸ *praebent omnes boni libri, om deterrimi*] ἀπὸ προγόνων, οἷον Πηλείδης Αἰακίδης ὁ Ἀχιλλεύς. τύποι δὲ τῶν πατρωνυμικῶν ἀρσενικῶν μὲν τρεῖς, ὁ εἰς δης, ὁ εἰς ων, ὁ εἰς αδιος, οἷον Ἀτρείδης Ἀτρείων, καὶ ὁ τῶν Αἰολέων ἴδιος τύπος Ὑρράδιος· Ὕρρα γὰρ παῖς ὁ Πιττακός [*lenem spiritum in vocibus Aeolicis posui invitis omnibus codicibus*]. θηλυκῶν δὲ οἱ ἴσοι τρεῖς [*pro* οἱ ἴσοι *deteriores libri* τύποι εἰσὶ *praebent; Bekker* ὁμοίως τύποι εἰσὶ *ex commentariolo byzantio sumpsit*], ὁ εἰς ις, οἷον Πριαμίς, καὶ ὁ εἰς ας, οἷον Πελιάς, καὶ ὁ εἰς νη, οἷον Ἀδρηστίνη. ἀπὸ δὲ μητέρων οὐ σχηματίζει πατρωνυμικὸν εἶδος ὁ Ὅμηρος, ἀλλ' οἱ νεώτεροι.

Diomedes I 323, 24—29. Patronymica sunt quae a patre sumuntur, ut Pelides Priamides. abusive saepe etiam a matre fiunt, ut Latous Apollo, Phillyrides Chiron, Inous Palaemon, Pleiades; aut ab avo, ut Aeacides; aut ab avia, ut Ledaea Hermione; aut a fratribus, ut Phaethontiades et Laumedontius heros; aut a maioribus, ut Belides Palamedes; aut a maritis, ut Helena Menelais; aut a filiis, ut Althaea Meleagris, sicut Ibycus Graecus retulit.

Charisius I 154, 27—155, 2. Sunt quaedam derivativa quae ab aliqua persona propter coniunctionem generis declinantur, ut Pelides Aeacides, quae Graeci patronymica appellant.

Dositheus VII 395, 5—7. Quaedam dirivativa, ut montanus fontanus Pelides Aeacides, quae Graeci patronymica appellant. *graece:* τινὰ παραγωγά, ὡς τὸ ὀρεινός πηγαῖος Πηλείδης Αἰακίδης, ἅπερ οἱ Ἕλληνες πατρωνυμικὰ προσαγορεύουσιν.

Donatus IV 373, 23—28. Alia patronymica, ut Atrides Pelides: haec et ab avis et a matribus saepe fiunt. in his quae Graeca sunt, sive masculina fuerint sive feminina, Graecam magis servabimus regulam. horum masculina aut in des exeunt, ut Atrides ab Atreo, aut in ius, ut Peleius a Peleo, aut in ion, ut Nerion a Nereo; feminina autem aut in is exeunt, ut Atreis, aut in as, ut Peleias [peleias *Santonianus*, peleas *Leidensis*, pelleas *Parisinus*], aut in ne, ut Nerine.

[Sergius] in Donat. IV 537, 7—9. Sunt patronomica, ut Tydides Pelides, quae a vocabulo paterno trahuntur; aliquando et ab avis, ut Aeacides, id est Achilles, Aeaci nepos. — *12—15.* Patronomica aut in des terminantur, ut Aeneides Pelides, aut in ius, ut Nycteius, Agamemnonius. dicuntur et a matribus saepe matronomica. patronomica feminini generis in is exeunt, ut Atreis Cisseis Dardanis. — *539, 36—540, 3.* Sunt quae a Graecis patronomica, a nobis patria dicuntur, ut Atrides Pelides. quae deducuntur apud Homerum a patre et ab avo et retro, apud Lycophronem et ab uxore; sed et illa quae naturaliter intelleguntur, ut 'Scipiadas duros bello', id est Scipiones.

Consentius V 341, 4—6. Sunt alia patronymica, ut Atrides Euandrides. haec et ab avis et a matribus et a maioribus ducuntur saepe, et a fratribus non numquam fiunt. — *11—13.* Patronymicorum masculina aut in des exeunt, ut ab Atreo Atrides; aut in ius, ut a Peleo Peleius; aut in on, ut a Nereo Nerion. — *14—16.* Feminina vero aut in is exeunt, ut ab Atreo Atreis; aut in as, ut a Peleo Peleias; aut in e, ut Euandrine Nerine et Adrestine.

Priscianus II 62, 15—17. Patronymicum est, quod a propriis tantummodo derivatur patrum nominibus secundum formam Graecam, quod significat cum genetivo primitivi filius vel nepos: Aeacides, Aeaci filius vel nepos. [Aeacides — nepos, *quae prima manus Sangallensis om et altera manus codicis R uncinis inclusit*, *Hertzius pro glossemate habet*]. — *63, 11—13.* Scire autem debemus, abusive etiam a matribus et regibus sive conditoribus et a fratribus etiam patronymica solere formari, ut Latoides, *Λητοῦς*, id est Latonae, filius Apollo. — *65, 12—17.* Sunt igitur patronymicorum formae apud Graecos tres: in des, quae dicitur communis apud illos, quod in omni sermone possunt hac uti, qua sola Romanorum quoque poetae utuntur. nam aliis duabus non utuntur, id est in ων terminata, quae est propria Iadis linguae, *Πηλείων* pro *Πηλείδης*, et in *αδιος*, quae est Aeolica, ut Hyrradios, Hyrrae filius, Pittacus. — *67, 14—17.* Feminina vero patronymica vel in is vel in as desinunt vel in ne productam. fiunt autem a masculinis subtracta 'de' in is vel in as desinentia, ut Priamides Priamis, Dardanides Dardanis, Peliades Pelias. — *68, 5—7.* In ne autem desinentia, quae sunt Iadis linguae, patronymica eiusdem generis i longam habent paenultimam, si principale non habuerit eandem i vocalem, ut Adrestos Adrestīne, Nereus Nerīne.

III Συγκριτικόν

Dionysius 635, 5—11 B. 27, 3—28, 2 V. *Συγκριτικὸν δέ ἐστι τὸ τὴν σύγκρισιν ἔχον ἑνὸς πρὸς ἕνα ὁμοιογενῆ, ὡς Ἀχιλλεὺς ἀνδρειότερος Αἴαντος, ἢ ἑνὸς πρὸς πολλοὺς ἑτερογενεῖς, ὡς Ἀχιλλεὺς ἀνδρειότερος τῶν Τρώων. τῶν δὲ συγκριτικῶν τύποι εἰσὶ τρεῖς, ὁ εἰς τερος, οἷον ὀξύτερος βραδύτερος, καὶ ὁ εἰς ων καθαρόν, οἷον βελτίων καλλίων, καὶ ὁ εἰς ων [sic optimi testes, deteriores σων], οἷον κρείσσων ἥσσων.*

Diomedes I 324, 14—15. Conparativa sunt cum aliquem vel alieno vel suo generi conparamus, ut fortior. *325, 10—15.* tum hoc utimur, cum aliquem vel alieno vel suo generi conparamus, ut Hector fortior Diomede vel audacior Patroclo Achilles fuit: et unum cum multis alienis, ut fortiores Graeci Troianis. sed gradu conparativo in uno et altero prope aequalibus ac similibus utimur (nam dissimilium conparatio nulla est), ut hi duo viri fortes, sed hic altero fortior.

Charisius I 157, 8—13. Utimur autem gradu comparativorum in uno et altero prope aequalibus ac similibus (nam dissimilium comparatio nulla est), ut hi duo viri fortes, sed hic altero fortior. item comparativus et his qui sui generis sunt et his qui alterius sunt comparatur, ut equus velocior equo dicitur, qui eiusdem generis est, item velocior cane, qui alterius generis est.

Exc. Bob. I 537, 3—7 = Charisius.

Dositheus VII 400, 10—401, 1 = Charisius. graece: χρώμεθα δὲ τῷ βαθμῷ τῶν συγκριτικῶν ἐν ἑνὶ καὶ ἑτέρῳ σχεδὸν ἴσοις καὶ ὁμοίοις (τῶν γὰρ ἀνομοίων σύγκρισις οὐδεμία ἐστίν), ὡς τὸ οὗτοι οἱ δύο ἄνδρες ἰσχυροί, ἀλλ' οὗτος τοῦ ἑτέρου ἰσχυρότερος. ὁμοίως ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς καὶ τούτοις τοῖς τοῦ αὐτοῦ γένους οὖσιν καὶ τούτοις τοῖς ἑτέρου οὖσιν συγκρίνεται, ὡς τὸ ἵππος θάσσων ἵππου λέγεται τοῦ ὁμογενοῦς ὄντος, ὁμοίως θάσσων κυνὸς τοῦ ἑτερογενοῦς.

Donatus IV 375, 5—7. Sed tunc hoc [*scil* gradu comparativo] utimur, cum aliquem vel alieno vel suo generi conparamus, ut Hector fortior Diomede vel audacior Troianis fuit. dicimus autem et fortior hic quam ille est [dicimus — est *om Parisinus*].

[Sergius] in Don. IV 539, 32—33. Est autem conparativus vere, si dicamus sic, tam doctus hic quam ille: nam doctior praelativus est.

Consentius V 342, 19—23. Scire debemus conparativum gradum ablativo casui utriusque numeri iungi debere, quotiens aliquem vel alieno vel suo generi conparamus. dicimus enim Hector fortior Diomede vel Troianis audacior fuit. attamen conparativus hic gradus etiam nominativo iungitur, ut doctior hic quam ille.

Priscianus II 83, 2. Comparativum est quod cum positivi intellectu vel cum aliquo participe sensu positivi 'magis' adverbium significat. — *85, 16—86, 2.* Fit comparatio vel ad unum vel ad plures tam sui generis quam alieni, quamvis Graeci honoris causa suae gentis quam ratione veritatis dicunt, non posse ad multos sui generis fieri comparationem. alii autem dicunt, hanc esse rationem, propter quam non utuntur tali comparatione, quod, cum ad plures sui generis fit comparatio, superlativo possumus uti, ut fortissimus Graecorum Achilles.

IV Ὑπερθετικόν

Dionysius 635, 11—15 B. 28, 3—5 V. *Ὑπερθετικὸν δέ ἐστι τὸ κατ' ἐπίτασιν ἑνὸς πρὸς πολλοὺς παραλαμβανόμενον ἐν συγκρίσει. τύποι δὲ αὐτοῦ εἰσι δύο, ὁ εἰς τατος, οἷον ὀξύτατος βραδύτατος, καὶ ὁ εἰς τος [sic optimi codd. et scholia, στος deteriores codd. et erotemata], οἷον ἄριστος μέγιστος.*

Diomedes I 324, 15—16. Superlativa sunt cum aliquem conparamus ad omnes, ut fortissimus omnium. — *325, 15—21.* Superlativo [*scil* utimur], cum unum antecellere pluribus significamus, ut, si tres pluresve sint viri, eum quem superferimus fortissimum ceterorum dicimus, et semper genetivo plurali adiungitur, ut optime Graiugenum. sed tum hoc utimur, cum aliquem suo generi conparamus, ut Hector fortissimus Troianorum fuit, Achilles Graecorum. plerumque superlativus pro positivo ponitur et nulli conparatur, ut Iuppiter optimus maximus.

Charisius I 157, 13—19. Superlativus vero gradus omnibus his tantum qui sui generis sunt praeponitur; nam velocissimus equus non dicitur nisi equis conparatus. itaque superlativus gradus aut omnibus sui generis praeponitur, ut o Danaum fortissime gentis Tydide, aut nullis.

Exc. Bob. I 537, 7—11 = Charis., nisi quod Exc. initio omittunt gradus omnibus.

Dositheus VII 401, 1—4 = Charis., nisi quod Dos. initio non exhibet gradus omnibus, *deinde post* comparatus *addit* sit, *denique pro* Tydide *praebet* Tydides. *graece: ὁ ὑπερθετικὸς δὲ τούτων μόνον τῶν ὁμογενῶν ὄντων προτάσσεται. ταχύτατος γὰρ ἵππος οὐ λέγεται ἐὰν μὴ ἵπποις συγκρίνηται. τοιγαροῦν ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς ἢ πάντων τῶν ὁμογενῶν προτάσσεται ἢ οὐδενός.*

Donatus IV 375, 7—11. Superlativus autem genetivo tantum plurali adiungitur; sed tunc hoc utimur ..... = *Diomedes* .... maximus.

[Sergius] in Don. IV 539, 23. superlativus [*scil* gradus], ut iustissimus.

Consentius V 342, 24—27. Tum hoc utimur, cum aliquem suo, non alieno generi conparamus, ut Hector fortissimus Troianorum fuit. hic idem superlativus plerumque pro positivo ponitur nec conparatur, ut cum dicimus Iuppiter optimus maximus.

Priscianus II 94, 15—19. Superlativum est, quod vel ad plures sui generis comparatum superponitur omnibus vel per se prolatum intellectum habet cum 'valde' adverbio positivi, ut fortissimus Graecorum Achilles, id est fortis super omnes Graecos; sin autem dicam fortissimus Hercules fuit, non adiciens quorum, intellego valde fortis.

V *Ὑποκοριστικόν*

Dionysius 635, 15—17 B. 28, 6—7 V. *Ὑποκοριστικὸν δέ ἐστι τὸ μείωσιν τοῦ πρωτοτύπου ἀσυγκρίτως δηλοῦν, οἷον ἀνθρωπίσκος λίθαξ μειρακύλλιον.*

Diomedes I 325, 25—26. Diminutiva sunt quae in diminutione absolutorum nominum fiunt sine ulla conparatione, ut parvus parvulus, adulescens adulescentulus.

Charisius I 155, 10—13. Sunt deminutiva quae in absolutis nominibus adiecta in novissima parte aut littera aut syllaba capiunt deminutionem sine ulla comparatione, ut montanus montaniculus, scholasticus scholasticulus, parvus parvulus, adulescens adulescentulus.

Exc. Bob. I 535, 19—21 = Diomedes.

Dositheus VII 395, 10 = Diom., nisi quod Dos. in diminutionem *dixit, nam accusativum in ablativum mutari vetat interpretatio graeca: ἔστι δὲ καὶ ὑποκοριστικά, ἃ εἰς μείωσιν τῶν ἀπολύτων ὀνομάτων γίνεται ἄνευ τινὸς συγκρίσεως.*

Donatus IV 373, 14—15. Alia deminutiva, ut monticulus scholasticulus.

[Sergius] in Don. IV 536, 34—36. Sunt diminutiva, quae primae positionis per incrementum syllabae minuunt formam, ut mons monticulus, lapis lapillus, caput capitulum, vacca vaccula, ora oscilla.

Consentius V 340, 21—22. Sunt etiam diminutiva, ut monticulus scholasticulus.

Priscianus II 101, 3—7. Diminutivum est, quod diminutionem primitivi sui absolute demonstrat: rex regulus, id est parvus rex. ideo autem positum est absolute, quia comparativa quoque non solum augent, sed etiam est quando minuunt vim primitivorum, sed non absolute. ad aliquid enim fit comparatio.

4 *Πρός τι ἔχον*

Dionysius 636, 24 B. 35, 3 V. *Πρός τι ἔχον δέ ἐστιν ὡς πατήρ υἱός φίλος δεξιός* [*ἔχον testantur praeter codices Armenius, Syrus, commentariolus byzantius, pars erotematum; omittunt erotemata Moschopuli et Nili; modo ponit modo omittit Stephanus scholiasta*].

Diomedes I 322, 27. Sunt quaedam nomina, quae per se sine alterius partis orationis adminiculo intellegi non possunt, ut pater frater. recipiunt enim sibi et illa per quae intelleguntur, ut meus tuus. haec a Graecis *τῶν πρός τι* appellantur, id est ad aliquid.

Charisius I 156, 4. Sunt quaedam nomina, quae per se sine alterius partis orationis adminiculo intellegi non possunt, quae Graeci dicunt *τῶν πρός τι*, id est ad aliquid, quae non possunt intellegi sola, ut pater mater; iungunt enim sibi et illa per quae intelleguntur.

Exc. Bobiensia I 536, 6 = Diomedes.

Dositheus VII 397, 10 = Diomed., nisi quod Dos. dicit quaedam nomina sunt *et omittit* ut meus tuus. *graece: τινὰ ὀνόματα εἰσὶν ἃ καθ' ἑαυτὰ ἄνευ ἑτέρου μέρους λόγου προσβολῆς, ἄνευ τοῦ ἕτερον μέρος λόγου προσθεῖναι, νοηθῆναι οὐ δύναται, ὡς πατήρ ἀδελφός. ἀναδέχονται γὰρ ἑαυτοῖς καὶ ἐκεῖνα, δι' ὧν νοεῖται. ταῦτα παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῶν πρός τι προσαγορεύονται, τουτέστι πρός τι.*

Donatus IV 374, 8. Sunt alia ad aliquid dicta, ut pater frater.

[Sergius] in Donatum IV 536, 22. Alia ad aliquid dicta, ut pater et frater, avunculus. . . . . . . haec sola non habent certam significationem, sed adiectis personis declarantur, ut pater meus, frater tuus. — *539, 9.* alia ad aliquid dicta: causa est, propter quam dicantur, quod sanguine aut aliquo necessitudinis vinculo videntur esse devincti, id est adfinitatis propinquitate.

[Probus] IV 119, 34. Sunt nomina, quae Graeci *τῶν πρός τι* appellant, id est ad aliquid, ut puta pater frater mater. iunguntur enim quibus respondeant, ut puta pater Marci, mater Iuli, frater Victoris; sic et cetera talia.

Consentius V 339, 28. Vel ad aliquid dicuntur, ut pater magister. haec enim alium intellectum secum trahunt: patre enim dicto intellegas simul filium, et magistro dicto intellegas simul discipulum necesse est.

Priscianus II 60, 19. Ad aliquid dictum est, quod sine intellectu illius, ad quod dictum est, proferri non potest, ut filius servus; nam dicendo filium etiam patrem et dicendo servum dominum quoque intellego. quod si intereat, interimit una illud, quod ab eo intellegitur.

5 Ὡς πρός τι ἔχον

Dionysius 636, 25 B. 35, 4 V. Ὡς πρός τι ἔχον δέ ἐστιν ὡς νύξ ἡμέρα θάνατος ζωή. [*Alterum exemplorum par om primae manus in ML, Armenius, Syrus; ἔχον om erotemata Nili, modo om modo add Stephanus scholiasta.*]

Diomedes I 322, 30. Et similia *τῶν πρός τί πως ἔχοντα*, id est ad aliquid quodam modo adtendentia vel taliter qualiter se habentia, ut dexter sinister. haec et conparativum gradum admittunt, ut dexterior sinisterior.

Charisius I 156, 8. Sunt his similia quae Graeci dicunt *πῶν πρός τί πως ἔχοντα,* id est ad aliquid quodam modo se habentia, ut dexterior sinisterior.

Exc. Bob. I 536, 9. Sunt et similia *τῶν πρός τί πως ἔχοντα*, id est ad aliquid quodam modo attendentia, ut dexterior sinisterior.

Dositheus VII 398, 1. Sunt et similia *τῶν πρός τί πως ἔχοντα*, id est ad aliquid quodam modo attendentia, ut dexterior sinisterior. *ἔστιν καὶ ὅμοια τουτέστι πρός τι κατά τινα τρόπον προσέχοντα, ὡς τὸ δεξιός ἀριστερός.*

Donatus IV 374, 9. Alia ad aliquid qualiter se habentia, ut dexter sinister: haec et conparativum gradum admittunt, ut dexterior sinisterior.

[Sergius] in Donat. IV 539, 8. ⟨alia ad aliquid⟩ qualiter se habentia, ut ubi posita fuerint sic dicantur, ut dexterior sinisterior.

[Probus] IV 119, 36. Sunt nomina, quae Graeci *τῶν πρός τί πως ἔχοντα* appellant, id est ad aliquid quodam modo habentia, ut puta dexterior superior inferior. iunguntur enim quibus respondeant, ut puta dexterior oculus, superior dens, inferior vestis: sic et cetera talia.

Consentius V 339, 31. Sunt alia ad aliquid qualiter se habentia, ut dexter sinister, quae conparativum gradum admittunt.

Priscianus II 60, 23. Quasi ad aliquid dictum est, quod, quamvis habeat aliquid contrarium et quasi semper adhaerens, tamen non ipso nomine significat etiam illud: neque enim ex illo nominationem accipit, ut dies nox dextra sinistra: nam quamvis intereat, non interimit secum etiam illud, quod ei adhaerere intellegitur.

6 Ὁμώνυμον

Dionysius 636, 26 B. 36, 1 V. Ὁμώνυμον δέ ἐστιν ὄνομα τὸ κατὰ πολλῶν ὁμωνύμως τιθέμενον, οἷον ἐπὶ μὲν κυρίων, ὡς Αἴας ὁ Τελαμώνιος καὶ Αἴας ὁ Ἰλέως, ἐπὶ δὲ προσηγορικῶν, ὡς μῦς θαλάσσιος καὶ μῦς γηγενής [*ὄνομα et οἷον Armenio et Syro ducibus delenda sunt. Ἰλέως vel Ἰλέος exhibent optimi testes*].

Diomedes I 322, 33. Sunt quoque quaedam homonyma, quae una loquella plura significant, ut nepos acies. significat enim nepos et certum cognationis gradum et rei avitae consumptorem. similiter acies et oculorum dicitur et ferri et exercitus.

Charisius I 156, 9 = Diomedes.

Exc. Bob. I 536, 10 = Diomed., nisi quod Exc. omittunt quoque *et* rei avitae.

Dositheus VII 398, 3 = Diomed., nisi quod Dosith. pro loquella *dicit* appellatione. *graece: ἔστιν τέ τινα ὁμώνυμα, ἃ μιᾷ προσηγορίᾳ πλείονα σημαίνει. ὡς τὸ ἔγγονος τάξις. σημαίνει γὰρ καὶ ὡρισμένον συγγενείας βαθμὸν καὶ πραγμάτων μαμμῴων καταφαγᾶν. ὁμοίως τὸ* acies *καὶ ὀφθαλμῶν λέγεται καὶ σιδήρου καὶ στρατοπέδου.*

Donatus IV 373, 21. Sunt alia homonyma, quae una appellatione plura significant, ut nepos acies aries.

[Sergius] in Donat. IV 538, 10. Homonyma sunt ut nepos acies, dicitur enim filius ⟨filii⟩ nepos; dicitur et consumptor nepos, qui avorum et parentum devorat terram in morem scorpii, qui devorat terram . . . . Similiter et acies aliquando exercitum significat . . . ., aliquando oculos . . . ., item 'stat ferri acies' eqs.

[Probus] IV 120, 10. Sunt nomina, quae appellantur homonyma, hoc est quae una significatione varias res designant, ut puta nepos foedus scortum agmen aries et cetera talia. nepos enim modo tertiam progeniem hominum, modo luxuriosum designat; item foedus modo turpem, modo iusiurandum significat; item scortum modo corium, modo meretricem demonstrat; item agmen modo multitudinem modo iter significat; aries vero modo animal, modo machinam belli demonstrat: sic et cetera talia.

Consentius V 341, 17. Item sunt nomina homonyma; sunt synonyma, quae eadem appellantur polyonyma. homonyma sunt quae uno nomine plures res significant, ut nepos acies aries.

Priscianus II 59, 13. Homonyma quoque tam in propriis quam in appellativis inveniuntur, ut Pyrrhus filius Achillis et Pyrrhus rex Epirotarum, nepos filius filii et nepos luxuriosus.

7 *Συνώνυμον*

Dionysius 636, 29 B. 36, 5 V. ***Συνώνυμον δέ ἐστι τὸ ἐν διαφόροις ὀνόμασι τὸ αὐτὸ δηλοῦν, οἷον ἄορ ξίφος μάχαιρα σπάθη φάσγανον*** [*Syrus convertit pluralem,* ***συνώνυμα . . τὰ . . δηλοῦντα,*** *sed Armenius singularem, quem exhibent omnes testes graeci. Syrus tria exempla habet, Armenius sex; unus scholiastarum videtur legisse* ***ἔγχος φάσγανον κνώδων ἐγχειρίδιον***].

Diomedes I 323, 1. Sunt alia synonyma vel polyonyma, quae pluribus loquellis idem significant, ut **terra humus, ensis mucro gladius.**

Charisius I 156, 12. Quaedam synonyma, quae pluribus loquellis idem tamen significant, tam quam **terra humus, ensis mucro gladius.**

Exc. Bobiensia I 536, 13. Quaedam sunt synonyma, quae pluribus loquellis idem significant, ut **terra humus, ensis gladius.**

Dositheus VII 398, 6 = Exc. Bobiensia. *graece:* ***τινά ἐστι συνώνυμα, ἃ πλείοσιν λαλιαῖς τὸ αὐτὸ σημαίνει.***

Donatus IV 373, 22. Sunt alia synonyma vel polyonoma, ut **terra humus, ensis mucro gladius.**

[Sergius] in Donat. IV 537, 27. Sunt synonyma vel polyonyma, ut **terra humus, ensis mucro gladius.** haec enim diversis vocabulis unam habent significationem. haec est enim terra quae et humus; sed tamen est differentia: generaliter ubique terra est, non ubique humus . . . . Ensis enim in proelio, gladius generaliter dicitur, mucro in opere.

[Probus] IV 120, 6. Sunt nomina, quae appellantur synonyma, hoc est quae variis significationibus unam rem designant, ut puta **tellus terra humus** et cetera talia, item **alvus venter uterus** et cetera talia, item **gladius ensis mucro telum** et cetera talia, item **scutum clipeus parma umbo** et cetera talia, item **mare pontus aequor** et cetera talia.

Consentius V 341, 20. Synonyma vel polyonyma sunt, cum pluribus nominibus singulae res significantur, ut **terra**; eadem enim res dicitur **terra** et **humus** et **tellus**: item **ensis**; eadem enim res dicitur **ensis et mucro et gladius.**

Priscianus II 60, 29. Synonyma sunt, quae, sicut diximus, diversis nominibus idem significant, ut **ensis gladius mucro.** in propriis quoque hanc vim habent dionyma vel trionyma vel tetraonyma, ut **P. Cornelius Scipio Africanus,** sicut docuimus.

11 *Ἐθνικόν*

Dionysius 637, 5 B. 38, 6 V. ***Ἐθνικὸν δέ ἐστι τὸ ἔθνους δηλωτικόν, ὡς Φρύξ Γαλάτης*** [*Armenius tria exempla habet: Kotertziensis Duhiensis Georgiensis; item Syrus: Canaanaei, Pherezitae, Jebusitae*].

Diomedes I 322, 14. Sunt nomina quae gentem significant, ut **Afer Dacus Hispanus.** alia patriam, ut **Thebanus Romanus.**

Charisius I 154, 21. Sunt quae gentem significant, ut **Afer Dacus Hispanus.**

Exc. Bob. I 535, 11. Sunt nomina quae gentem significant, ut **Afer Hispanus.**

Dositheus VII 394, 11. Sunt nomina quae gentem significant, ut **Afer Dacus Hispanus.** *graece:* ***ἔστιν ὀνόματα ἃ ἔθνος σημαίνει, ὡς τὸ Φρύξ Γαλάτης Ἴσπανος.***

Donatus IV 374, 5. Alia gentis, ut Graecus Hispanus; alia patriae, ut **Thebanus Romanus.**

[Sergius] in Donatum IV 536, 20. Alia gentem significant, ut **Graecus Afer.**

[Probus] hanc speciem omittit.

Consentius V 340, 1. Sunt alia gentis, ut **Graecus Hispanus.** sunt alia patriae, ut **Thebanus Romanus.**

Priscianus II 61, 3. Gentile est, quod gentem significat, ut **Graecus Latinus.** patrium est, quod a patria sumitur, ut **Atheniensis Romanus.**

18 *Πεποιημένον*

Dionysius 637, 18 B. 42, 3 V. ***Πεποιημένον δέ ἐστι τὸ παρὰ τὰς τῶν ἤχων ἰδιότητας μιμητικῶς εἰρημένον, οἷον φλοῖσβος ῥοῖζος ὀρυμαγδός*** [*optimi codices et scholia habent formam Byzantiis usitatam* ***ὀρυγμαδός.*** *Armenius quoque tria exempla exhibet, Syrus duo; Armenius* ***παρὰ τὴν τοῦ ἤχου ἰδιότητα*** *interpretatur, Syrus convertit plurales*].

Diomedes I 322, 17. Quaedam ficta a sonis vel a vocibus, quae Graeci *πεποιημένα* dicunt, ut **stridor clangor hinnitus tinnitus mugitus.**

Charisius I 155, 27. Quaedam ficta sunt a sono vel vocibus, ut **stridor clangor hinnitus ululatus fremitus mugitus.**

Exc. Bob. I 535, 34. Quaedam ficta sunt a sonis vel a vocibus, ut stridor clangor tinnitus mugitus ululatus hinnitus mussitus.

Dositheus VII 396, 11. Quaedam facta a sonis vel a vocibus, ut stridor clangor tinnitus hinnitus ululatus fremitus mugitus. *graece: τινὰ δὲ πεποιημένα ἐκ τῶν ἤχων ἢ ἀπὸ τῶν φωνῶν, ὡς τὸ τρισμός, κραυγή, ὁ ἦχος τοῦ χαλκοῦ, χρεμετισμὸς ἵππων, ὀλολυγμός, βρυχηθμός, μυκηθμός.*

Donatus [Probus] Consentius hanc speciem omittunt.

[Sergius] in Donat. IV 536, 27. Alia facta significant, ut hinnitus mugitus.

Priscianus II 61, 26. Facticium est, quod a proprietate sonorum per imitationem factum est, ut tintinnabulum turtur.

19. 20 *Γενικόν Ἰδικόν*

Dionysius 637, 20 B. 43, 1 V. Γενικὸν δέ ἐστι τὸ δυνάμενον εἰς πολλὰ εἴδη διαιρεθῆναι, οἷον ζῷον φυτόν [*Syrus non δυνάμενον διαιρεθῆναι, sed διαιρούμενον interpretatur. Ceterum in exemplis quoque Syrus et Armenius cum graecis verbis concinunt*]. — *Εἰδικὸν δέ ἐστι τὸ ἐκ τοῦ γένους διαιρεθέν, οἷον βοῦς ἵππος ἄμπελος ἐλαία* [*εἰδικὸν, quod Dionysius haud dubie scripsit, deteriores tantum codices praebent BTA; vetustissimi ἰδικὸν, idemque interpretantur Armenius et Syrus. alter codex interpretationis syriae exemplum leonis inserit tertio loco. ceterum et in definitione et in exemplis Syrus Armeniusque cum Dionysii codicibus consentiunt*].

Diomedes has species omittit.

Charisius I 155, 24. Quaedam generalia sunt quibus multa continentur dissimilia, ut animal arbor. ex his nascuntur specialia, quae tamen insunt originibus suis generalibus, velut homo equus taurus laurus pinus fraxinus.

Exc. Bob. I 535, 31 = Charis., nisi quod in Exc. ultimum exemplum deest.

Dositheus VII 396, 8 = Charis., nisi quod Dos. dixit . . . . specialia, quae dividuntur et minuuntur ⟨ab⟩ originibus suis generalibus, ... *etenim* ab *invito codice inserendum esse patet etiam ex interpretatione graeca: τινὰ δὲ γενικά ἐστιν, οἷς πολλὰ περιέχεται ἀνόμοια, ὡς τὸ ζῷον δένδρον. ἐκ τούτων δὲ γεννᾶται ἴδια, ἃ διαιρεῖται καὶ λεπτύνεται ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς τῆς γενικῆς ὡς τὸ ἄνθρωπος ἵππος ταῦρος δάφνη πίτυς ὀξέα.*

Donatus IV 374, 11. Sunt alia generalia, ut corpus animal, alia specialia, ut lapis homo lignum.

[Sergius] in Don. IV 536, 28. Alia generalia, ut corpus animal, alia specialia, ut homo lapis.

[Probus] IV 119, 27. Sunt nomina generalia, ut puta homo avis arbor et cetera talia. sunt nomina specialia, ut puta Cato columba pinus et cetera talia.

Consentius V 341, 23. Illud sane scire debemus, ne nos ea res forte confundat, quod plerique grammatici eius modi divisionem fecerunt, ut alia generalia nomina dicerent, ut corpus animal, alia specialia, ut lapis homo, alia propria, ut Cicero. et licet apud philosophos ita se res habeat, ut aliud genus, aliud species, aliud proprium sit, quod individuum appellant; tamen grammaticorum recta ista divisio est, ut nomina quaecunque propria non sunt generalia, id est appellativa, dicantur.

Priscianus II 61, 28. Generale est, quod in diversas species potest dividi, ut animal arbor. Speciale est, quod a genere dividitur, ut homo equus vitis laurus.

21 *Τακτικόν*

Dionysius 637, 23 B. 44, 2 V. Τακτικὸν δέ ἐστι τὸ τάξιν δηλοῦν οἷον πρῶτος δεύτερος τρίτος [*eadem exempla apud Armenium et Syrum; erotemata recentiora omittunt τρίτος*].

Diomedes I 322, 16. Alia ordinem [*scil* significant], ut primus secundus; sed primus de multis, de duobus prior dicitur, sicut de duobus alterum dicimus, de multis alium.

Charisius I 154, 22. Alia ordinem, ut primus secundus.

Exc. Bob. I 535, 12 = Charisius.

Dositheus VII 394, 12 = Charisius. graece: ἄλλα τάξιν, ὡς τὸ πρῶτος δεύτερος.

Donatus IV 374, 6 = Diomedes, nisi quod Don. alia ordinis *dicit.*

[Sergius] in Donatum IV 536, 21 = Charisius.

[Probus] hanc speciem omittit.

Consentius V 340, 3 = Donatus.

Priscianus II 62, 3. Ordinale est, quod ordinem significat, ut primus secundus tertius.

22 Ἀριθμητικόν

Dionysius 637, 24 B. 44, 4 V. **Ἀριθμητικὸν δέ ἐστι τὸ ἀριθμὸν σημαῖνον, οἷον εἷς δύο τρεῖς** *[eadem exempla apud Armenium et Syrum].*

Diomedes I 322, 15. Alia numerum, ut unus duo.

Charisius I 154, 21 = Diomedes.

Exc. Bob. I 535, 12 = Diom.

Dositheus VII 394, 11 = Diomedes. *ἄλλα ἀριθμόν, ὡς τὸ εἷς δύο.*

Donatus IV 374, 6. Alia numeri, ut unus duo.

[Sergius] in Don. IV 536, 21 = Diomedes.

[Probus] hanc quoque speciem omittit.

Consentius V 340, 2 = Donatus.

Priscianus II 62, 4. Numerale est, quod numerum demonstrat, ut unus duo tres.

EXPLICATIO COMPENDIORVM
QVAE IN TABVLIS INVENIVNTVR

In eis quae ad Dionysii verba adnotata sunt:

M = codicis Monacensis 310 fragmenta, in quibus totum *περὶ συνδέσμου* caput invenitur, sed capitis *περὶ ἐπιῤῥήματος* altera tantum pars inde ab verbis *ὥσπερ ἤντε* (supra p 6, 44), item capitis *περὶ ὀνόματος* ea tantum quae a verbis *τύποι δὲ* (supra p 31, 35) usque ad finem leguntur.

L = Leidensis Vossianus gr. in 4. 76 (L^2 L^3 L^x correctorum manus sunt)

G = Grottaferratensis 127

B = Vaticanus 1370

T = Parisinus 2603

V = Venetus Marcianus 652 class. app. XI 4

H = Holstenii apographum Hamburgense

A = Parisinus 2290

σ^P = Parisinus 2558 commentarioli ab Hilgardo editi

σ^H = eiusdem commentarioli apographon Hamburgense

In eis quae ad Moschopuli verba adnotata sunt:

B I vel Bas. I = codex Basileensis F VIII 13

B II = Basileensis O IV 26

In eis quae ad Lascaris verba:

Ald. II = editio Aldina s. a. (1498—1503)

Ald. III = Aldina a. 1512.

